

BIBLIOTHECA
SCRIPTORVM GRAECORVM ET ROMANORVM
TEVBNERIANA

3 1761 03546 0872

EPICVRVS
EPISTVLAE TRES
ET RATAE SENTENTIAE

EDIDIT

VON DER MVEHLL

PA

3970

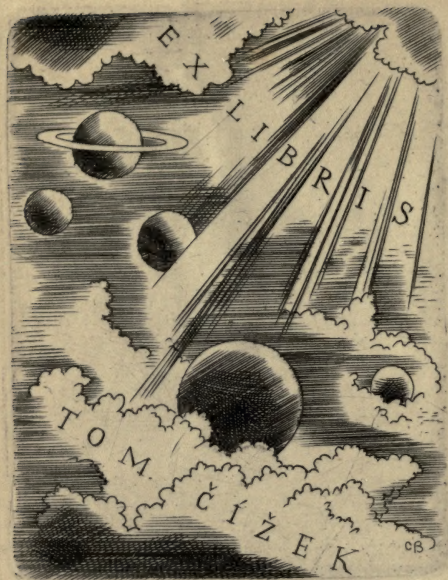
E2

1922

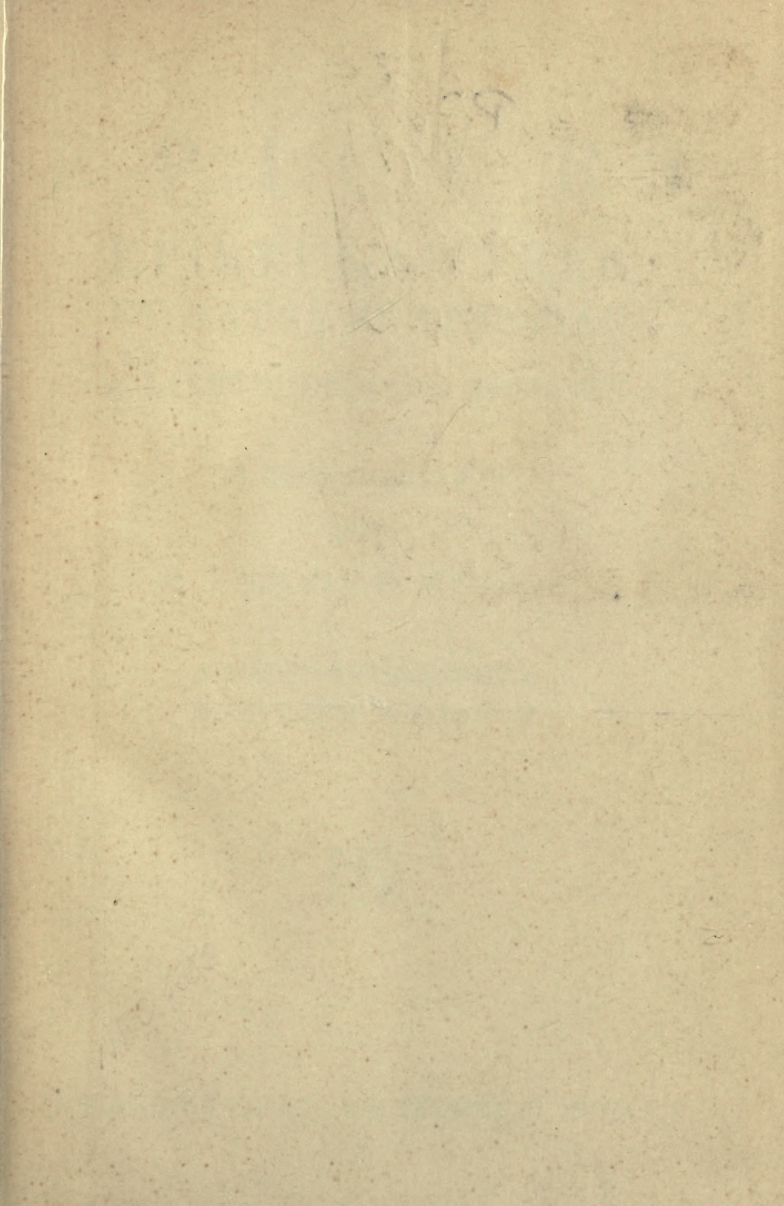
cop.2

1304

L I P S I A E
I N A E D I B V S B . G . T E V B N E R I

Kl. 12

E P I C U R I

EPISTULAE TRES
ET RATAE SENTENTIAE

A LAERTIO DIOGENE SERVATAE

IN USUM SCHOLARUM

EDIDIT

P. VON DER MÜHLL

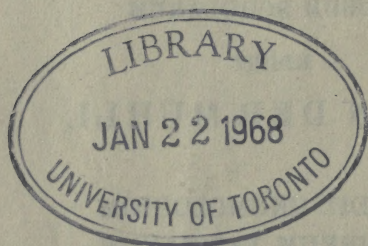
ACCEDIT GNOMOLOGIUM

EPICUREUM VATICANUM

LIPSIAE IN AEDIBUS B.G. TEUBNERI MCMXXII

PA
3970
E2
1922
cop. 2

PRAEFATIO

Tandem in publicum prodit haec editio clarissimarum Epicuri reliquiarum confecta iam ante quinque fere annos et tum iam ad bibliopolam missa, deinde vero variis rebus impedita quominus prelo committeretur. Vellem nunc nonnulla aliter instituissem; nam video, etsi interpretationis adminicula hic illic in notis suppeditavi, talia facile augeri posse, video quoque in coniecturis v. doctorum afferendis me aliquanto largiorem fuisse. Sed ne Useneri nobiles quosdam conatus tacerem etiam ubi plane abiciendi mihi quidem videbantur, repugnavit ipsum consilium editionis meae, qua cum fundamentis a viro summo positis plane niteretur, tamen demonstrare volui, ad verba Epicuri recuperanda haud raro cum maiore cautione agendum esse. Neque nesciebam fore qui reprehensuri sint quod codicum lectiones quas inutiles appellabunt, commemoraverim, multis sane quales in Useneri adnotatione critica legimus repressis; sed quia vulgata quam dicimus scriptura, quae inde ab editione Frobeniana Laertii Diogenis viguit vel Usenero hic illic imposuit, eius vitia et damna illustrare debui neque paenitet me facti: nam ego iam in editionibus scriptorum antiquorum, quas secundum morem huius saeculi quam brevissimo apparatu critico instructas esse gloriantur, saepissime et utilia et paene necessaria aegre desideravi. Atque nimium in his dare quam parum malui. Hoc vero libenter concedo: cum maiorem partem libri decimi L. D. ederem, oportuisse totum edi ipsiusque Epicuri causa ea non praeterire quae Diogenes de eo eiusque doctrina conscripsit. Quod si fors tulerit ut libellus meus emptores nanciscatur, in secunda editione me rem absolvere posse spero.

Quicumque Hermanno Usenero antiquiores editiones sive Laertii Diogenis sive Epicureorum adire coactus erit, ut qui etiam post illius curas fructus inde carpi possint videat, non modo viri laude mea maioris summum ingenium, sed diligentiam quoque accuratissimam admirabitur. Ita circumspicere omnia et docte administravit ut nisi illius 'Epicureorum' collectionem fragmentorum (Lips. 1887) crebro adibis, editio mea haud ita magno usui tibi futura sit. Nam ut taceam de 'subsidio interpretationis', quod in pp. 375 sqq. Useneri legitur, Epicuri parcam et obscuram breviter, quam in epistolis et sententiis affectabat, vix intelleges, nisi consules quae vel ceteri

auctores de eius doctrina narrant vel Lucretius, quem ex ipsis Epicuri de Natura libris carmen suum condidisse diu persuasum habeo. Itaque ea tantum, quae apud Usenerum pp. 1—81 extant, hac editione superflua redduntur.

Libros manuscriptos, quorum usu memoria Laertii D. nititur, partim fratris auxilio adiutus denuo contuli, gravissimos quosque iterum vel ter pertractans. Ii enim qui Usenero codicum lectiones suppeditarunt, ut fit interdum in legendo erraverunt, et Us. ipse, quamquam quod de recensione Epicuri tulit iudicium in universum stare potest, saepe prae meliore librorum classi deteriorem quam ipse iudicavit, secutus est.

Sed de codicibus Laertii Diogenis post tot virorum doctorum disceptationes fusiis hic tractare mihi non est in animo; id potius ad totius operis editionem, quae a me paratur, pertinet. Si plura nunc quaeris, delego te ad ea, quae post Edg. Martini (Leipz. Stud. XIX, Rhein. Mus. LV) et Alfr. Gercke (Herm. XXXVII, 401 sqq.) editores Basilienses libri tertii i. e. vitae Platonis anno 1907 (in libro gratulatorio 'Iuvenes dum sumus') apte disseruerunt.

Ex ipsa adnotatione apparet duo omnino codicum genera numeranda esse, quorum nobilior, quippe quod archetypi unici fideliorum imaginem reddat, ex codicibus B et P eiusque aseculis constat. Quorum optimus est codex B(urbonicus) gr. III B 29 saec. XII. in Bibliotheca Neapolitana servatus; correctus est a manu saec. XIV. cuius lectiones interdum cum Constantinopolitano conspirant. P(arisinus) gr. 1759, qui ineunte saec. XIV. diligenter scriptus est, eiusdem stirpis alteri familiae praest; ex qua aliud quoque exemplar selegimus, codicem scil. Co(nstantinopolitanum) veteris Serail (cf. Th. Ouspensky, Bulletin de l'institut Russe à Cple. XII [1907], 240 No 36; frustra eum quaeris apud St. Gaselee, The Greek Mscritps in the Old Seraglio at Cple. Cambr. 1916), cuius imaginem photographice depictam possideo; saec. videtur esse scriptus XIV. vel XV., ultima folia inde a fol. 152^r = L. D. X (Epic.), 143 = p. 53, 17 editionis meae a secunda manu scriptoris saec. XVI. (?) ex exemplari vulgatae recensione suppleta sunt. Quamquam iste codex iuxta P positus non multum utilitatis affert, tamen cum P varias correctorum manus passus sit ita ut quid primitus habuerit saepe dignosci non iam possit, gratum nobis auxilium ferre solet; nec non simile officium praestant scripturae codicum W (= Vaticani gr. 140 saec. XIV) et Q (= Parisini gr. 1758 saec. XV), qui ex ipso P aut videntur fluxisse (W) aut fluxerunt (Q), sed antequam correctores illum penitus depravaverunt. P² ex libro eidem familiae cognato originem ducit, manus tertiae P³ exemplar iam inter vulgatos vilesque libros quaerendum est.

Haec vulgata lectio ab editione principi, quae Basileae apud Frobenium anno 1523 e libro M. Aurigalli prodiit (f), nomen accipit. Pessimum codicem mala fortuna ad summum honorem destinaverat. Sed quia ob iustam causam ut supra dixi lectiones f non esse praetermittendas existimavi, de codice Z quoque i. e. Raudnitziano¹⁾ lectorem certiolem facio; ex hoc enim iam a Z^s correcto ortus est liber Aurigalli. At auctoritatem aliquam recuperat secundum genus ab antiquissimo suo exemplari, quamvis lacunosum sit scribaque ex libidine sua saepe verborum structuram mutaverit, a F(lorentino) scil. Laurentiano gr. plut. LXIX 13 saec. XIII. Videbis enim cod. F vulgatae scripturae valde propinquum esse atque saepissime in adnotatione sigla F(P^s)Zf consociari. Sed nihilominus ab hoc concentu cavendum est; quae enim libri illi specie meliora suppeditant, ea coniecturarum ope maxime obtinuerunt, etsi loci non desunt quibus cum eis facere cogaris (cf. p. 52, 20). In ea re iudicanda Usenerus et ceteri viri docti aliquando errare mihi videntur.

Hi sunt codices integri quos adhibui, haud ita tamen ut omnia proponenda esse existimaverim; multa omisi quae singuli, in re orthographica praesertim, peccaverunt, neque omnes lacunae vel verborum traiectiones, quibus ante ceteros ut dixi F excellit, lectori ante oculos ponendae erant. Tamen me cautissime etiam in hac re egisse iam dixi. Interdum aliorum codicum T, D, G, H (qui ex P descriptus est) et Ambrosii Traversarii interpretationis Latinae memineram, vix genuinam memoriam in eis inesse iudicans.

Accedit vero nunc *epitoma* Φ, quae legitur in codice Vaticano 96 saec. XIII. vel XIV., fol. 29^vsqq. Antegreditur eam in illo libro Pseudo-Hesychius Milesius *περὶ τῶν ἐν παιδείᾳ λαμπράντων σοφῶν* fol. 11^rsqq.; cf. quae de Vat. 96 scripserunt Edg. Martini, Leipz. Stud. XX, 147sqq.²⁾ et De Stefani, Studi ital. di filol. class. XII, 154sq. Idem fuit auctor, qui et Hesychium finxit et Diogenem ita excerpserit ut primum δόξας philosophorum, deinde vitas apothegmata compilaret, sed iam quae antea Hesychio vindicaverat, omitteret. Eadem epitoma invenitur etiam in codice Palatino Vaticano gr. 93 anno 1338 p. Chr. n. conscripto (Ψ). Eius vero alteram (i. e. vitarum

1) Ex bibliotheca principis de Lobkowitz, ubi sub no. VI fc. 38 asservatur (cf. Gollop, Sitzungsber. d. k. Akad. d. Wiss. zu Wien CXLVI, 7, 112), humaniter in usum mihi missus est.

2) Martini p. 148 de excerptis Laertianis se locuturum esse pollicitus est, sed quantum equidem sciam, nondum hoc fecit. De Φ accuratius in editione L. D. disseremus; paucas quasdam eius lectiones in Dielsii Antesocraticis habes.

apothegmatum) partem iterum ut excerptor excerptorum extenuavit auctor illius epitomae, quam Spyr. Lambros ex codice Athoo Monasterii S. Dionysii 90 saec. XIII. (A) et Parisino suppl. gr. 134 saec. XIII. (B) in annalium Νέος Ἑλληνομνήμων vol. III (1906) iuris publici fecit. A et B igitur nihil eorum continent, quae nunc edo; Ψ vero quoniam et deterior est codice Φ et praeter paucas quas aliunde accepit lectiones ex illo descriptus, Φ solum ad verba Epicuri stabilienda afferre licet. Videtur nobis epitoma Φ temporibus Constantini Porphyrogenneti confecta esse considerantibus quae De Stefani, Studi it. di f. cl. XII, 169sq. de fortuna excerptorum ex Aeliano disseruit. Si vero expectas, te ex testimonio perantiquo praecleara quaedam lucraturum, falleris; nam pauca sunt, etsi haud desunt, quae bona possidet; plurima aut libere refinxit aut neglexit. Neque cum uni vel compluribus ex integris auxilio venit, oppositos semper sustinere valet; tum solet superare. cum optimo cuique integrorum accedit; inter genera codicum vacillat.

Talia sunt subsidia editionis Epicuri. Utinam meliora forent! Nam exemplum L. D. unicum quod Constantinopoli post litteras veteres renatas saeculo circiter nono in bibliotheca quadam inventum esse suspicamur, vitiosissimum erat. Etiam illo ipso tempore quo libri decem ex hereditate L. D. saeculo tertio describebantur vel edebantur, Epicurum iam male habitum fuisse credimus. Nescimus sane quale fuerit volumen quod Laertius sibi comparavit, neque is erat urinator Delius qui Epicurum plane intellegeret; tum ipse ad margines *scholia* ex auctore doxographico adscripsit, quae postea scribae verbis Epicuri intexuerunt et una descripserunt. Quas adnotationes partim facile nos segregare possumus, partim vero illae ita contextum orationis philosophi contaminaverunt obruerunt, depravaverunt expulerunt, ut vix Epicurusne auctor loquatur an L. Diogenes scholiasta eius cognoscamus. Hoc ut in prima ad Herodotum data epistula interdum accidit, ita epistolam Pythocleam penitus corruptit. Hac de causa opinor homines docti ut epistolam secundam Epicuro abiudicent propensi sunt, est enim saepe scriptore quamvis indiligenti indigna. Me vero quin omnes tres epistulas genuinas esse credam neque orationis stilique differentiae nec dispositio capitum impediunt. Minime tamen reticendum est, epistolam Pythocleam iam antiquis temporibus addubitatum esse: cf. Philodemus in Vol. Herc. ²I fol. 152 (Us. Ep. p. 34; Croenert, Kol. u. Men. 23. 175: ὑποψίαν τινὰ λαμβάνων ὡς περὶ τινῶν ἐπιστολῶν καὶ τῆς πρὸς Πυθόκλεα περὶ μετεώρων ἐπιτομῆς καὶ etc.).¹⁾ Dialectum huius

1) Unde sumpserit Epicurus doctrinam de meteoris docet

epistolae inconcinnam saepiusque variantem corrigere nolui. Neque quod fecit Usenerus, scholia in inferiorem partem paginae posui, sed literis minoribus inter ipsa epistolarum verba reliqui, quia ut dixi de doxographo ab Epicuro separando dubitari potest et lector studiosus malet ipse iudicare posse quam editoris opinionem sequi debere.

Etiam Ratarum ut recte appellantur Sententiarum liber totus ab Epicuro ipso profectus est, etsi quod inscriptio Oenoandensis docuit (cf. William p. 51sq.) vario ordine tradebatur. Fidem et auctoritatem earum ¹⁾ contra Usenerum Hector Bignone anno 1908 (Rendic. del R. Ist. Lomb. Serie II vol. XLI p. 792sq., cf. nunc 'Epicuro' 6sq.) docte et cum acumine disputans tutatus est, et ego eum novis rationibus usus secutus sum, cum anno 1919 de literaria quam hodie dicunt forma libelli aurei agerem ('Epikurs *νόηται δόξαι* und Demokrit' in: Festgabe Adolf Kaegi dargebracht, Frauenfeld 1919 p. 172sq.). ²⁾ Recensionem autem Sententiarum magnopere adiuvant, quae post absolutam Useneri editionem inventa sunt, et Inscriptio Oenoandensis (post alios ed. I. William 1907) et Gnomologium Vaticanum; etiam alios locos quibus apud scriptores laudantur, in adnotatione mea invenies.

Epicuri ipsius libellis subiunxi 'Επικούρου Προσφώνησιν' ³⁾, quam in codice Vaticano gr. 1950 saec. XIV. K. Wotke a. 1888 invenit et Usenerus in Stud. Vindobonensium vol. X primum edidit, praeclarum inventum praeclare praefatus; ibidem demonstravit gnomologium illud compositum esse ex selectis R. Sententiis et floribus de epistulis quattuorvirorum principum sectae Epicuri Metrodori Polyaei Hermarchi decerptis. Useneri editio cum reliquis, quae de ea re scripsit, nunc in Operum Minorum eius vol. I 297sq. commode legitur. Ego novam collationem cum codicis imaginibus photographiis institui atque Wotkii non solum adnotationem verum etiam Epicurea ipsa corrigere potui (cf. p. 63, 12 = Us. Kl. Schr. I 315, 26; 316, 5). Utilitatem quoque cepi ex emendationibus a viris d. propositis; cf. impr. Guil. Croenert, Rh. Mus. LXI; Th. Gomperz, Wien. Stud. X; I. H. Leopold, Mnemos. XXXVIII;

Theophrastus nuper repertus: Neue meteorol. Fragmente des Th. in Sitzungsab. d. Heidelb. Ak. d. Wiss. 1918. 9 p. 30 (Boll).

1) Quae Croenert, Kol. u. Mened. p. 24, 133 in Philodemo restituit, mera coniectura nituntur, cf. Bignone, Epic. 9, 3.

2) Oblocuti sunt nuper argumentis Hectoris Bignone et H. Diels, Deutsche Literaturztg. 1920, 661 et R. Philippson, Berl. phil. Woch. 1920, 1023sq., sed mihi non persuaserunt.

3) De titulo cf. O. Crusius, Rhein. Mus. XLIV, 309; R. Philippson, B. ph. W. 1920, 1032.

Aem. Thomas Herm. XXVII; H. Weil, Journ. des Sav 1888; U. de Wilamowitz, Comment. grammat. III).

Reliquum est, ut de editione Laertianorum pauca addam. Commentationes doctas recentiorum diligenter perquirens multa quae placebant inveni atque recepi, plura ac fere innumera reieci; auctoribus quoque Usenero antiquioribus inspiciendis haud inutilem operam navavi. Nolo hic omnes enumerare qui de Epicuro scripserunt; sed ut appareat quos libros adire oporteat, si quis emendationis alicuius probationem vel defensionem legere velit, gravissimorum post Us. auctorum nomina ac dissertationes hic subiunxi: Gualth. Arndt, Emendationes Ep., Berol. 1913; Joh. ab Arnim, Almanach d. k. Ak. d. Wiss. zu Wien LXVII (1907); H. Bignone, Locis passim laudatis; F. Bockemueller, Fleckeisens Jahrb. CXXVII (1883); A. Brieger, Eps. Brief an Herodot, Hal. 1882; Eps. Lehre von der Seele, Hal. 1893; Bursians Jahresber. LXXXIX (1896), CV (1900), aliis locis; I. Bywater, Class. Rev. II (1888); A. Cosattini, Studi it. di fil. class. XVII; Guil. Croenert, Rh. Mus. LXI, LXII; Memoria Gr. Herculi.; Kolotes u. Menedemos; H. Diels Locis passim laudatis atque in Antesocraticorum editione; C. Giusani in editione Lucretii 1896—1898; W. A. Heidel, Amer. Journ. of phil. XXIII; Berl. phil. Woch. 1911, 1046; R. Heinze, Lucretius Buch III, 1897; Gött. gel. Anz. 1898; R. D. Hicks, Proceedings of the Cambr. Philol. Soc. 85—87 (1910) p. 4sq.; R. Hirzel, Untersuch. zu Ciceros phil. Schr. I; A. Kochalsky, Das Leben u. die Lehre Eps. Lips. 1914 (cf. quae iudicavi Berl. phil. Woch. 1916, 235); I. H. Leopold, Mnemos. XLIII; F. Lortzing, Berl. phil. Woch. 1888; P. Merbach, De Ep. canonica, Diss. Lips. 1909; C. Pascal, Studi critici sul poëma di Lucrezio 1903; R. Philippson, Arch. f. Gesch. d. Philos. XXIV; H. Richards, Class. Rev. XVIII = Platonica 1911 p. 326sq.; O. Tescari, Studi ital. di fil. class. XV, alibi; P. Wendland, Berl. phil. Woch. 1893, 1322; H. Weil, Journ. des Savants 1888.

Absolveram editionem meam vere anni 1917; atque quae tum scripsi postea rescribere nolui nisi ut quae evidentiter peccaveram corrigerem; nam eo tempore totus in Epicuro vivebam et cogitationes diu et studiose mecum reputatas et perpensas novis curis perturbare nolui. Epicurum dedi, quem ego intellego; attamen secunda si dis volentibus apparebit editio, eorum meminero, quae his ipsis annis ab hominibus doctis prolata sunt. Innotuerunt mihi post opus absolutum: Hectoris Bignone praestantissimum opus 'Epicuro' Bari 1920, quo doctus Italus Epicureorum praeter paucos doctus Epicuri libellos et fragmenta nobiliora in linguam suam transtulit et ingeniose commentatus est, Idem, Rendic. Ist. Lomb. Ser. II vol. L, 295sq.; Riv. di filol. XLIV (1916); H. Diels, Philo-

demos, Über die Götter III (1917); R. Philippson, Hermes LIII (1918); W. Nestle, Berl. phil. Woch. 1917, 1089sq. E. Pfeiffer, Studien z. ant. Sternnglauben 1916, 62. 76; K. Krohn, Der Epikureer Hermarchos, Berol. 1921; O. Apelt, Diog. Laert. übersetzt u. erläutert v. O. A. 1921. Ex his quae utilissima esse censeo, mantissae loco hic enoto, sic tamen ut plurima eorum in textum recipere nolim. Sunt fere haec:

p. 4, 6 τοιοῦτ(ος) ὢν Bi(gnone); 4, 16 πάντων Bi. cfr. p. 29, 4 (aliter atque p. 73 iudicat Bi. p. 266); 6, 8 ὅταν] ὡς ἂν Bi.; 7, 12 αὐτῶν Apelt; 8, 1 αἰτιῶν def. Diels p. 35, 4; 9, 4 καὶ τὰποφερόμενον Bi.; 13, 7 τοῦτο def. Bi.; 13, 13 <μηδέν> cum Gass. Bi.; 15, 11 ἀμιγῆ et 15 ἀμετάβολα def. Bi.; 15, 16 τούτων ὡς] τῶν Bi.; 15, 19 ἄγειν <νοοῦσι, δηλ>ον Bi.; 16, 15 τὴν <ἐκ> τοῦ Bi.; 19, 2 συν<εκ>πιπτόντων τοῖς ἐπερισμοῖς Diels p. 42, 3; πορίμοις Apelt; 19, 17 ὡς ἂν ἀεὶ συμβεβ. Bi.; 19, 19 αὐτῶν (τῶν συμβ.) defend. Bi.; 20, 13 παρακολουθεῖ ἃ γ' οὐτ' ἐν τ. ἀ. καὶ <ἄναισθήτοις δοξαστῶν εἶναι> οὔτε Bi.; 26, 9 τῶ] ὡς Nestle; 28, 9 et 31, 8 infinitivos def. Bi.; 28, 21 κατὰ πάντων <τῶν> κατὰ Bi.; 29, 10 Bi. cft. Epic. II. φῦσ. XI (Vol. Herc.¹ II 33 = Orelli, Epic. fr. De natura p. 11. 57); 29, 16 καὶ 1] δὴ Diels; 34, 14 ἐμφανέσιν <ἐπὶ τοῖς> κατ' ἡμῖν Boll apud Pfeiffer; 34, 19 <διὰ> πνευμάτων συνώσεως Bi.; 39, 13 κατ' ἀ<να>φορὰν Bi. conferens Stratonem in Heronis Pneum. I p. 12, 4 Schm.; 40, 6 κατὰ πρόσφρσιν Apelt (κατὰ σύμφρσιν Bi.); 41, 22 κινεῖσθαι delev. ut ego feci Bi.; 46, 14 de Mimnermo cog. Bi.; 50, 10 αἰτίαν <μεγίστων ἀγαθῶν καὶ κακῶν — οὐκ> οἴεται Bi.; 51, 6sq. cf. Diels p. 29sq.; Philippson Herm. LIII, 360sq. LVI, 390sq.; 51, 11sq. Diels p. 77, 2 cft. Sext. Adv. math. IX 165 κατὰ γὰρ τὴν παντὸς τοῦ ἀλγόνοντος ἐπεξ-αίρεσιν συνίστασθαι πέφνηκεν (ἢ ἡδονή); 52, 3sq. cf. Plut. Non posse . . . p. 1088 A (Bi.); 53, 3 cf. Bi. Rend. Ist. Lomb. II, I, 295sq.; καὶ <μνήμη καὶ> χρόνω καὶ Bi.; 54, 12 διοικήκε καὶ διοικεῖ καὶ διοικήσει κατὰ τ. σ. χρ. Diels p. 18, 1; 55, 7 καὶ παρεσκεύασεν <ἂν> Philippson; 56, 8 καὶ] κατὰ Bi. optime; 59, 5 ἀλλ' ἀπλῶς εἰς τὰ Koch. et Bi.; 62, 5 tradita bene def. Bi.; 64, 9 Bi. cf. Plut. Non posse . . . p. 1088 B (Riv. di fil XLIV 267); 65, 5 σοβαροῦς def. Bi.; 66, 6 cf. Epic. fr. 364 p. 243 Us. (Bi.); 67, 10 cf. Horat. Sat. I, 1, 102sq. (Bi.).

Saepeissime Bignone ceterique mecum ut ad traditam lectionem redeatur, monent Invenies me ipsum saepeissime en via ingressum, invenies etiam locos ubi nova temptabam. Quorum aliqua lectoribus placitura esse spero atque confido. Multa tamen corrupta relicta sunt, magnumque gaudium mihi continget, si haec editiuncula exercitationibus studiosorum destinata acumina ingeniorum ad meliora quaerenda et invenienda stimulabit. Utinam studia Epicurea, quae nostris temporibus

reflorescunt, librorum quoque De natura reliquiis officium diu debitum tandem reddant!

Gratias denique ago humanae diligentiae Iacobi Wackernagel et Friderici Von der Mühl fratris, qui me in plagulis corrigendis adiuverunt, gratias patientiae bibliopolae, gratias denique auctoritati Hermannii Diels viri summi atque de Epicuro meritissimi, qui cunctantem me ut haec quamvis imperfecta tandem emitterem, et in publico et privatim clementer monuit.

Scribebam Basileae mense Martio a. 1922.

P. Von der Mühl.

E P I C U R I

EPISTULAE TRES
ET RATAE SENTENTIAE

A LAERTIO DIOGENE SERVATAE

Conspectus siglorum.

B = codex Borbonicus Neapolitanus gr. III B 29

P = codex Parisinus gr. 1759

Co = codex Constantinopolitanus Veteris Serail

F = codex Laurentianus Florentinus 69, 13

Z = codex Lobcowicensis Raudnitzianus

f = editio Frobeniana Basiliensis anni 1533

rarius appellantur **Q** = codex Parisinus gr 1758

W = codex Vaticanus gr. 140

T = codex Urbinas Vat. gr. 109

D = codex Borbonicus III B 28

G = codex Laurentianus 69, 28

H = codex Laurentianus 69, 35

Ω = codices integri omnes

Φ = epitome Laertii Diogenis in codice Vaticano gr. 96

Ut chartae parcatur, v. doctorum nomina per haecce compendia scripsimus:

Ambr. = Ambrosius Traversarius

Ald(obr.) = Thomas Aldobrandinus

Byw. = Ingram Bywater

Cas. = Isaacus Casaubonus

Cob. = Car. Gabr. Cobet

Croen. = Guilelmus Croenert

Gass. = Petrus Gassendus

Giu. = Carolus Giussani

Go. = Theodorus Gomperz

Hue. = Henr. Gust. Huebner

Ko. = Arth. Kochalsky

Leop. = J. H. Leopold

Mei = Marcus Meibomius

Nuern. = Carolus Nuernberger

Schn. = Jo. Gottl. Schneider, Saxo

Ste. = Henricus Stephanus

Us. = Hermannus Usener

Wil. = Ud. de Wilamowitz-Moellendorff

* littera erasa

[ ] litterae in rasura scriptae.

( ) inclusa et litteris minoribus impressa sunt scholia sive notae marginales.

In Gnomologio:

Vat. = codex Vaticanus Graecus 1950 (in quo non omnia recte legit Wotke) ed. C. Wotke — H. Usener in Wiener Studien X (1888), 175sqq. = H. Usener, Kleine Schriften I (1912), 297sqq.

EPISTULA PRIMA AD HERODOTUM

p. 3 Us.

35

Επίκουρος Ηροδότῳ χαίρειν.

Τοῖς μὴ δυναμένοις, ὧ Ἡρόδοτε, ἕκαστα τῶν περὶ φύσεως ἀναγεγραμμένων ἡμῖν ἐξακριβοῦν μηδὲ τὰς μείζους τῶν συντεταγμένων βίβλους διαθρεῖν ἐπιτομὴν τῆς ὅλης πραγματείας εἰς τὸ κατασχεῖν τῶν ὀλοσχερωτάτων δοξῶν τὴν μνήμην ἱκανῶς αὐτοῖς παρεσκεύασα, ἵνα παρ' ἑκάστους τῶν καιρῶν ἐν τοῖς κυριωτάτοις βοηθεῖν αὐτοῖς δύνωνται, καθ' ὅσον ἂν ἐφάπτωνται τῆς περὶ φύσεως θεωρίας. καὶ τοὺς προβεβηκότας δὲ ἱκανῶς ἐν τῇ τῶν ὄλων ἐπιβλέψει τὸν τύπον τῆς ὅλης πραγματείας τὸν κατεστοιχειωμένον δεῖ μνημονεύειν· τῆς γὰρ ἀθρόας ἐπιβολῆς πυκνὸν δεόμεθα, τῆς δὲ κατὰ μέρος οὐχ ὁμοίως. βαδιστέον μὲν οὖν καὶ ἐπ' ἐκεῖνα συνεχῶς, ἐν <δὲ> τῇ μνήμῃ τὸ τοσοῦτο ποιητέον, ἀφ' οὗ ἢ τε κυριωτάτη ἐπιβολὴ ἐπὶ τὰ πράγματα ἔσται καὶ δὴ καὶ τὸ κατὰ μέρος ἀκρίβωμα πᾶν ἐξευρήσεται, τῶν ὀλοσχερωτάτων τύπων εὖ περιελημμένων καὶ μνημονευομένων· ἐπεὶ καὶ τῷ τετελεσιουργημένῳ τοῦτο κυριώτατον τοῦ παντὸς ἀκριβώματος γίνεται, τὸ ταῖς ἐπιβολαῖς ὀξέως δύνασθαι χρῆσθαι καὶ πρὸς ἀπλᾶ στοιχειώ-

4 βύβλους Us. 5 δοξῶν] δὲ δοξῶν BP¹Co γε δοξῶν Us.
 6 αὐτὸς Brieger αὐτοὶ Arndt | παρεσκεύασα ἵνα P³Zf παρεσκευασα[i]* ἵνα F παρεσκεύασα* ᾧ BC² παρεσκεύασαν ᾧ P¹Co¹ παρεσκευάσαμεν, ἵνα Arndt 7 δύνονται P¹ δύναιτο Zf δύνανται B? 8 προβεβηκότας Ω corr. Cas. 12 καὶ del. Croen. | <καὶ> συνεχῶς D Arndt | ἐν <δὲ> τῇ μνήμῃ scri.: <καὶ> ἐν τῇ μν. (Aldobr.) Schn., Croen. ἐν τε μν. Us., Index lect. Bonn. 1880/1 p. VII cf. p. 27, 3 13 τὸ τοσοῦτο B¹P¹Co τὸ τοσοῦτον B² τοσοῦτο F τοσοῦτον P³Zf (om. TD) 16 τῶν τύπων BP¹Co τύπων Nuern. cf. p. 19, 4 (τοῖς τύποις ἐμπεριειλημμένα) τὸν τύπον? | ἐνπεριειλ. TZ (ex εἰ?), f 16 τῷ τετελεσιουργημένῳ scri.: τοῦ τετελεσιουργημένου PCo τοῦ τελεσιουργημένου BFZf
 18 ὀξέαις Byu.

ματα καὶ φωνὰς συναγομένοις. οὐ γὰρ οἶόν τε τὸ πύκνωμα
 τῆς συνεχοῦς τῶν ὄλων περιουσίας εἰδέναι μὴ δυνάμενον διὰ
 βραχέων φωνῶν ἅπαν ἐμπεριλαβεῖν ἐν αὐτῷ τὸ καὶ κατὰ μέ-
 37 ρος ἂν ἐξακριβωθέν. ὅθεν δὴ πᾶσι χρησίμης οὔσης τοῖς ἄκραι-
 6 μένοις φυσιολογία τῆς τοιαύτης ὁδοῦ, παρεγγυῶν τὸ συνεχές
 ἐνέργημα ἐν φυσιολογία καὶ τοιοῦτω μάλιστα ἐγγαληνίζων τῷ
 βίῳ ἐποίησά σοι καὶ τοιαύτην τινὰ ἐπιτομὴν καὶ στοιχειώσιν
 τῶν ὄλων δοξῶν.

Πρῶτον μὲν οὖν τὰ ὑποτεταγμένα τοῖς φθόγγοις, ὡς Ἡρό-
 p. 5 δοτε, δεῖ εἰληφέναι, ὅπως ἂν τὰ δοξαζόμενα ἢ ζητούμενα ἢ
 11 ἀπορούμενα ἔχωμεν εἰς ταῦτα ἀναγαγόντες ἐπικρίνειν, καὶ μὴ
 ἄκριτα πάντα ἡμῖν <ἦ> εἰς ἄπειρον ἀποδεικνύουσιν ἢ κενούς
 38 φθόγγους ἔχωμεν· ἀνάγκη γὰρ τὸ πρῶτον ἐννόημα καθ' ἕκα-
 στον φθόγγον βλέπεσθαι καὶ μηθὲν ἀποδείξεως προσδεῖσθαι,
 15 εἴπερ ἔξομεν τὸ ζητούμενον ἢ ἀπορούμενον καὶ δοξαζόμενον
 ἐφ' ὃ ἀνάξομεν. ἔτι τε καὶ τὰς αἰσθήσεις δεῖ πάντως τηρεῖν
 καὶ ἀπλῶς τὰς παρούσας ἐπιβολὰς εἴτε διανοίας εἴδ' ὅτου δή-
 ποτε τῶν κριτηρίων. ὁμοίως δὲ καὶ τὰ ὑπάρχοντα πάθη, ὅπως
 ἂν καὶ τὸ προσμένον καὶ τὸ ἄδηλον ἔχωμεν οἷς σημειωσόμεθα.

1 συναγομένοις scri.: συναγομένων Ω καὶ . . . συναγομένων post
 μνημον. p. 3, 16 pos. Aldobr. [καὶ] . . . συναγομέναις Schn. ἐκά-
 στων (pro καὶ) . . . ἀναγομένων Us. 2 εἰδέναι Mei.: εἶναι Ω
 (δυναμένου Aem. Thomas) 3 βραχέων Ω | τὸ καὶ τὸ κατὰ F
 τὸ κατὰ Zf 5 παρεγγυῶν τὸ P¹Co παρεγγυ[ῶ:] τὸ (: = v?) B
 παρεγγυῶντων FP³Zf 6 ἐνάργημα BPCo | τοιοῦτω Hirtzel
 (Unters. zu Cic. I 156) Us.: τὸ τούτων BPCoF τῷ τούτων Z¹ τῷ
 τούτω Z³f | ἐγγαληνίζον τῷ P¹ (ἐνγ.), CoF² ἐνταληνίζον τῷ B (-ζον
 m.²) ἐγγαληνιζόντων F¹P³Zf 7 ἐποίησά σοι Us.: ποιήσασθαι
 Ω vix <ἐβουλευσάμην> ποιήσασθαι 10 ἢ ἀπορούμενα . . .
 12 πάντα iter. B¹ 11 ταῦτα] (δ) Zf | ἀναγόντες F¹Zf 12 <ἦ> Roeper
 ἢ D ἢ G (sec. Us.) sint Ambr.: om. BPCoFZf ἢ Us. | ἀπο-
 δεικν[ύουσι] . . . ἦ B² evanida in ras. ἀποδεικνύουσιν FZf 13 ἠξῶ-
 μεν Leopold 14 μηθὲν P¹CoF 16 ἔτι τε Arndt: εἴτε Ω εἴτα
 Gass. ἔπειτα vel ἔπειτεν Us. | καὶ scri.: κατὰ Ω del. Heidel
 πάντως scri. (ita saepe Ep. et Philodemus): πάντα BPCoZf om.
 F κατὰ πάντα Heidel πάντη Merbach 19 προσμενόμενον BP¹Co

Ταῦτα δὲ διαλαβόντας <δει> συνοραῖν ἤδη περὶ τῶν ἀδήλων· πρῶτον μὲν ὅτι οὐδὲν γίνεται ἐκ τοῦ μὴ ὄντος. πᾶν γὰρ ἐκ παντός ἐγένετ' ἂν σπερμάτων γε οὐθὲν προσδεόμενον. καὶ εἰ ἐφθείρετο δὲ τὸ ἀφανιζόμενον εἰς τὸ μὴ ὄν, πάντα ἂν 39 ἀπολώλει τὰ πράγματα, οὐκ ὄντων τῶν εἰς ἃ διελύετο. Καὶ v. 6 μὴν καὶ τὸ πᾶν αἰεὶ τοιοῦτον ἦν οἶον νῦν ἐστι, καὶ αἰεὶ τοιοῦτον ἔσται. οὐθὲν γὰρ ἐστὶν εἰς ὃ μεταβαλεῖ. παρὰ γὰρ τὸ πᾶν οὐθὲν ἐστὶν, ὃ ἂν εἰσελθὼν εἰς αὐτὸ τὴν μεταβολὴν ποιήσαιο.

Ἄλλὰ μὴν καὶ (τοῦτο καὶ ἐν τῇ Μεγάλῃ ἐπιτομῇ φησι κατ' 10 ἀρχὴν καὶ ἐν τῇ ᾠ Περι φύσεως) τὸ πᾶν ἐστὶ <σώματα καὶ κενόν>· σώματα μὲν γὰρ ὡς ἔστιν, αὐτὴ ἡ αἰσθησις ἐπὶ πάντων μαρτυρεῖ, καθ' ἣν ἀναγκαῖον τὸ ἀδηλον τῶ λογισμῶ τεκμαίρεσθαι, ὡσπερ προεῖπον τὸ πρόσθεν· εἰ <δὲ> μὴ ἦν ὃ 40 κενὸν καὶ χώραν καὶ ἀναφῆ φύσιν ὀνομάζομεν, οὐκ ἂν εἶχε 15 τὰ σώματα ὅπου ἦν οὐδὲ δι' οὗ ἐκινεῖτο, καθάπερ φαίνεται κινούμενα, παρὰ δὲ ταῦτα οὐθὲν οὐδ' ἐπινοηθῆναι δύνатаι οὔτε περιληπτῶς οὔτε ἀναλόγως τοῖς περιληπτοῖς ὡς καθ'

cf. eod. cod. in § 147 p. 56, 2. 6, omnes prosimēnon habent Diog. L. X 34 p. 372, 22 Us.

1 <δει> συνοραῖν Arndt | ἤδη] δει Gass. ἤδη <δει> Mei. 2 ab οὐδὲν incipit Φ, qui sequentia usque ad v. 9 ποιήσαιο, sei contracta habet | ὄντος, <οὐδὲ φθείρεται εἰς τὸ μὴ ὄν> Gass., Croen. 3 ἐγένετ' P¹ ante corr., Co | οὐδὲν B Co f 5 ἀπολώλη B ἀπολώλει F Z f | τῶν om. F | διαλύεται Φ 7 οὐδὲν Φ | οὐθὲν . . . 8 εἰσελθὼν] παρὰ γὰρ τὸ πᾶν οὐθὲν ἐστὶν εἰς ὃ μεταβαλεῖ ἢ (οὐδὲ) ὃ ἂν εἰσελθὼν Giu. ad Lucr. II 306, Leop. 7 μεταβαλεῖ Us.: μεταβάλλει Ω (μεταβάλλη Φ) 8 εἰς ὃ ἀνελεθὼν Φ pro ὃ ἂν εἰσελθὼν 10 ἀλλὰ μὴν . . . 11 ἀρχὴν om. Z f 11 πρώτη F Z f | <σώματα καὶ κενόν> ins. Gass. cf. Lucr. I 419 sq. <σώματα καὶ τόπος> Us., Arndt Em. Ep. p. 26 traditam lect. defendere conatur 12 σώματα . . . 16 ἐκινεῖτο exhibet Φ, sed non accurate 12 σώμα· τὰ B P¹ Co | πάντων om. Φ 14 τὸ πρόσθεν] cf. § 38 τόπος δὲ Us. | <δὲ> ins. Gass. | ὃ (TD) Z³ f, Φ ὃ* B ὄν P (ex ἂν?), Co F Z¹ ὃ post κενόν trahi. Φ 16 ἦν B (TD): εἴη F P³ Z f Φ ἐνι P¹ Co 17 οὐδ' Us.: οὔτε Ω, del. (Aldobr.) Gass. 18 περιληπτικῶς Co Us. cf. Π φύς. XXVIII col. VII | περιληπτικοῖς Co | ὡς] ὅσα Us.

ὅλας φύσεις λαμβανόμενα καὶ μὴ ὡς τὰ τούτων συμπτώματα ἢ συμβεβηκότα λεγόμενα.

Καὶ μὴν καὶ τῶν (τοῦτο καὶ ἐν τῇ πρώτῃ Περὶ φύσεως καὶ τῇ ιδ̄ καὶ ιε καὶ τῇ Μεγάλῃ ἐπιτομῇ) σωμάτων τὰ μὲν ἐστὶ
 41 συγκρίσεις, τὰ δ' ἐξ ὧν αἱ συγκρίσεις πεποιήνται· ταῦτα δέ
 p. 7 ἐστὶν ἄτομα καὶ ἀμετάβλητα, εἴπερ μὴ μέλλει πάντα εἰς τὸ
 7 μὴ ὄν φθαρήσεσθαι, ἀλλ' ἰσχύοντα ὑπομενεῖν ἐν ταῖς διαλύ-
 σεσι τῶν συγκρίσεων πλήρη τὴν φύσιν ὄντα καὶ οὐκ ἔχοντα
 ὄπη ἢ ὅπως διαλυθήσεται. ὥστε τὰς ἀρχὰς ἀτόμους ἀναγκαῖον
 10 εἶναι σωμάτων φύσεις.

Ἄλλὰ μὴν καὶ τὸ πᾶν ἄπειρόν ἐστι. τὸ γὰρ πεπερασμένον ἄκρον ἔχει· τὸ δὲ ἄκρον παρ' ἑτερόν τι θεωρεῖται· ὥστε οὐκ ἔχον ἄκρον πέρασ οὐκ ἔχει πέρασ δὲ οὐκ ἔχον ἄπειρον ἂν εἴη καὶ οὐ πεπερασμένον.

15 Καὶ μὴν καὶ τῷ πλήθει τῶν σωμάτων ἄπειρόν ἐστὶ τὸ πᾶν
 42 καὶ τῷ μεγέθει τοῦ κενοῦ. εἴ τε γὰρ ἦν τὸ κενὸν ἄπειρον, τὰ δὲ σώματα ὠρισμένα, οὐθαμοῦ ἂν ἔμνε τὰ σώματα, ἀλλ' ἐφέρετο κατὰ τὸ ἄπειρον κενὸν διεσπαρμένα, οὐκ ἔχοντα τὰ ὑπερείδοντα καὶ στέλλοντα κατὰ τὰς ἀνακοπὰς· εἴ τε τὸ κενὸν
 20 ἦν ὠρισμένον, οὐκ ἂν εἶχε τὰ ἄπειρα σώματα ὅπου ἐνέστη

Πρὸς τε τούτοις τὰ ἄτομα τῶν σωμάτων καὶ μεστά, ἐξ ὧν καὶ αἱ συγκρίσεις γίνονται καὶ εἰς ἃ διαλύονται, ἀπερίληπτά

1 λαμβάνομεν et 2 λέγομεν Us. λαμβανόμενον et λεγόμενον Κο. | τὰ del. Tescari 3 καὶ τῶν B¹P¹Co *expunx.* B² καὶ ταυτὸν FP²ZI 4 καὶ τῇ ιε FP³ | τῶν σωμάτων FP²(WQ)ZI | τῶν σωμάτων — πεποιήνται: Philodemus *De piet.* p. 136 Go. 7 ἰσχύειν τι Us. ἰσχύοντά <τινα> Κο. | ὑπομενεῖν Croen.: ὑπομένειν Q 8 ὄντα καὶ Mei.: ὅταν Q ὄντα, Us. ἄτε Kuehn 9 ἀναγκαῖως B(TD) 12 δὲ] γὰρ B(D) | ἄκρον <ἔχον> Gass., Heidel cf. Cic. *De divin.* II 103, sed cf. Lucr. I 960: *extremum porro nullius posse videtur esse, nisi ultra sit quod finiat* | θεωρεῖται <ἀλλὰ μὴν τὸ πᾶν οὐ παρ' ἑτερόν τι θεωρεῖται> Us. cf. Cic., Lucr I 963, sed recte Arndt, *Emend. Ep.* 28sq. | τὸ οὐκ ZI 17 οὐθαμοῦ B¹P¹ οὐδαμοῦ reliqui, cf. p. 42, 9 19 καὶ στέλλοντα] καὶ συστέλλοντα B² in mg. (συστέλλοντα TD) | ἀντικοπὰς Mei., Croen. fort. recte 21 τε om. B(TD) 22 καὶ prius del. Leop.

ἔστι ταῖς διαφοραῖς τῶν σχημάτων· οὐ γὰρ δυνατὸν γενέσθαι τὰς τοσαύτας διαφορὰς ἐκ τῶν αὐτῶν σχημάτων περιειλημμένων. Καὶ καθ' ἑκάστην δὲ σχημάτισιν ἀπλῶς ἄπειροί εἰσιν αἱ ὅμοιαι, ταῖς δὲ διαφοραῖς οὐχ ἀπλῶς ἄπειροι ἀλλὰ μόνον ἀπερίληπτοι, (οὐδὲ γὰρ φησιν ἐνδοτέρω εἰς ἄπειρον τὴν τομὴν 43 τυγχάνειν. λέγει δέ, ἐπειδὴ αἱ ποιότητες μεταβάλλονται), εἰ 6 μέλλει τις μὴ καὶ τοῖς μεγέθεσιν ἀπλῶς εἰς ἄπειρον αὐτὰς ἐκβάλλειν.

Κινουῦνται τε συνεχῶς αἱ ἄτομοι (φησὶ δὲ ἐνδοτέρω καὶ ἰσοταχῶς αὐτὰς κινεῖσθαι τοῦ κενοῦ τὴν εἶξιν ὁμοίαν παρεχομένον 10 καὶ τῇ κουφοτάτῃ καὶ τῇ βαρυτάτῃ) τὸν αἰῶνα, καὶ αἱ μὲν εἰς μακρὰν ἀπ' ἀλλήλων διστάμεναι, αἱ δὲ αὐτοῦ τὸν παλμὸν ἴσχουσαι, ὅταν τύχωσι τῇ περιπλοκῇ κεκλειμένα ἢ στεγαζόμεναι παρὰ τῶν πλεκτικῶν. ἢ τε γὰρ τοῦ κενοῦ φύσις ἢ 44 διορίζουσα ἑκάστην αὐτὴν τοῦτο παρασκευάζει, τὴν ὑπέρεισιν 15 οὐχ οἷα τε οὐσα ποιεῖσθαι· ἢ τε στερεότης ἢ ὑπάρχουσα αὐταῖς κατὰ τὴν σύγκρουσιν τὸν ἀποπαλμὸν ποιεῖ, ἐφ' ὅποσον ἂν ἡ περιπλοκὴ τὴν ἀποκατάστασιν ἐκ τῆς συγκρούσεως διδῷ.

4 αἱ ὅμοιαι B αἱ ὁμοίαι P¹Co: ἄτομοι FZf, γρ P³ in mg.
 5 ἀπερίληπτοι P¹ ἀπειρία ληπτοί corr. P³ in mg. addens γρ ἢ ἀπερίληπτοι, ἀπειρία ληπτοί FZf | ἐνδοτέρω: § 56 sq. 6 λέγει] λήγει C. Fr. Hermann, λήγειν Us. | Scholion falso usque ad ἐκβάλλειν continuant inde a Schneidero omnes: cf. Heidel, Am. Journ. of phil. XXIII (1902), 189; Woltjer, Lucr. phil. p. 27; C. Pascal, Studi critici su Lucr. 113 sq. 213 sq.; E. Bignone, Atti dell' Acc. di Tor. XLVII (1912), 680 sqq. qui pro εἰ: κει scribit 7 μέλλοι B 9 δέ] δ' B δὲ παρεχομένου Z³ (ex -εχ-), f | ἐνδοτέρω: § 61 10 εἶξιν Kuehn: ἴξιν B ( )ίξιν reliqui | παρεχομένου ὁμοίαν F παρ. —κουφ. om. Zf 11 καὶ 3 om. Heidel | post αἰῶνα lacunae stat. Us., Lortzing Berl. ph. Woch. 1888 p. 421, contra Brieger, Giussani vol. II p. 169 12 διστάμεναι cf. Lucr. II 98, 'discedentes', non 'distantes' Leop. | αὐτοῦ τ. π. Brieger: αὐτὸν τ. π. Ω αὐ τ. π. Us. τὸν ἀποπαλμὸν Schn. 13 ἴσχουσαι Brieger: ἴσχουσιν Ω (praeter ἴσχουσι B) | τῇ περιπλοκῇ Us.: τὴν περιπλοκὴν Ω complexione inclinatae Ambr. | κεκλειμένα Ω (κεκλημ. B¹ errore solito), corr. Brieger 14 παρὰ cod. G Ambr.] ἔ CoF ἔ P περὶ BZf 15 αὐτῶν D Schn. 17 τὴν σύγκρουσιν] τὴν σύγκρισιν F¹ ante corr. σύγκρισιν Zf

ἀρχὴ δὲ τούτων οὐκ ἔστιν, αἰδίων τῶν ἀτόμων οὐσῶν καὶ τοῦ
κενοῦ. (φησὶ δ' ἐνδοτέρω μηδὲ ποιότητά τινα περὶ τὰς ἀτόμους
εἶναι πλὴν σχήματος καὶ μεγέθους καὶ βάρους· τὸ δὲ χρῶμα
παρὰ τὴν θέσιν τῶν ἀτόμων ἀλλάττεσθαι ἐν ταῖς Δώδεκα στοι-
5 χειώσεσιν φησι. πᾶν τε μέγεθος μὴ εἶναι περὶ αὐτάς· οὐδέποτε
γοῦν ἄτομος ὠφθῆ αἰσθηθεῖ.)

p. 9
45 Ἡ τοσαύτη δὴ φωνὴ τούτων πάντων μνημονευομένων τὸν
ἱκανὸν τύπον ὑποβάλλει <ταῖς περὶ> τῆς τῶν ὄντων φύσεως
ἐπινοίαις.

10 Ἄλλὰ μὴν καὶ κόσμοι ἄπειροί εἰσιν, οἳ θ' ὅμοιοι τούτω
καὶ ἀνόμοιοι. αἷ τε γὰρ ἄτομοι ἄπειροί οὔσαι, ὡς ἄρτι ἀπε-
δείχθη, φέρονται καὶ πορρωτάτω. οὐ γὰρ κατανήλωνται αἱ
τοιαῦται ἄτομοι, ἐξ ὧν ἂν γένοιτο κόσμος ἢ ὑφ' ὧν ἂν
ποιηθεῖη, οὔτ' εἰς ἓνα οὔτ' εἰς πεπερασμένους, οὔθ' ὅσοι
15 τοιοῦτοι οὔθ' ὅσοι διάφοροι τούτοις. ὥστε οὐδὲν τὸ ἐμποδο-
στατῆσόν ἐστι πρὸς τὴν ἀπειρίαν τῶν κόσμων.

46 Καὶ μὴν καὶ τύποι ὁμοιοσχήμενες τοῖς στερεμνίαις εἰσί,
λεπτότησιν ἀπέχοντες μακρὰν τῶν φαινομένων. οὔτε γὰρ συ-
στάσεις ἀδυνατοῦσιν ἐν τῷ περιέχοντι γίνεσθαι τοιαῦται οὔτ'
20 ἐπιτηδειότητες πρὸς κατεργασίας τῶν κοιλωμάτων καὶ λεπτο-
p. 10 τήτων [γίνεσθαι], οὔτε ἀπόρροιαὶ τὴν ἐξῆς θέσιν καὶ βάσιν
διατηροῦσαι, ἤνπερ καὶ ἐν τοῖς στερεμνίαις εἶχον· τούτους
δὲ τοὺς τύπους εἶδωλα προσαγορεύομεν. καὶ μὴν καὶ ἡ διὰ
τοῦ κενοῦ φορὰ κατὰ μηδεμίαν ἀπάντησιν τῶν ἀντικοψάντων

1 αἰδίων Gass.: αἰτίων Ω (αἰτιῶν P) 2 ἐνδοτέρω: § 54

4 β BPCo 7 ἡ τοσαύτη δὴ BP¹Co αὕτη δ' ἡ FZf, γο in
mg. P^s 8 ὑποβαλεῖ Leop. cf. p. 19, 14 | ταῖς περὶ ins. Us.

9 ἐπινοίας Zf 10 οἷθ' B²PCo εἰθ' B¹FZf 11 καὶ BFZ¹ καὶ
οἱ PCo εἰτ' Z³f 12 κατηράλωνται FP³Zf 15 ἐμποδιζόν FP³Zf

16 τῶν τοιούτων κόσμων FP³Zf 18 συστάσεις Gass.: ἀποστάσεις
Ω ἀπὸ <ταύτομάτου συ>στάσεις A. Koenig, Lucr. de simul.
et de visu doctr. p. 54 20 πρὸς Us.: τοὺς BP¹Co τὰς FP rec.

Zf ταῖς cod. TD ἐς τὰς Cas. | κατεργασίας cod. TD | λειοτήτων
Us. 21 γίνεσθαι del. Kuehn | βάσιν | τάξιν Gass. cf. p. 10, 1;
Ep. Π. φύσ. II Pap. 1149 col. III 24 ἡ φορὰ: scil. τῶν εἰδώ-
λων | ἀντικοψόντων Us., sed cf. p. 16, 15

γινομένη πᾶν μήκος περιληπτὸν ἐν ἀπερινοήτῳ χρόνῳ συν-
 τελεῖ. βράδους γὰρ καὶ τάχους ἀντικοπή καὶ οὐκ ἀντικοπή
 ὁμοίωμα λαμβάνει. οὐ μὴν οὐδ' ἅμα κατὰ τοὺς διὰ λόγου 47
 θεωρητοὺς χρόνους αὐτὸ τὸ φερόμενον σῶμα ἐπὶ τοὺς πλείους
 τόπους ἀφικνεῖται — ἀδιανοήτον γὰρ —, καὶ τοῦτο συναφι- 5
 κνούμενον ἐν αἰσθητῷ χρόνῳ ὅθεν δῆποθεν τοῦ ἀπείρου οὐκ
 ἐξ οὗ ἂν περιλάβωμεν τὴν φορὰν τόπου ἔσται ἀφιστάμενον·
 ἀντικοπή γὰρ ὅμοιον ἔσται, κἄν μέχρι τοσοῦτου τὸ τάχος τῆς
 φορᾶς μὴ ἀντικοπὴν καταλίπωμεν. χρήσιμον δὴ καὶ τοῦτο
 κατασχεῖν τὸ στοιχεῖον. εἶθ' ὅτι τὰ εἰδῶλα ταῖς λεπτότησιν 10
 ἀνυπερβλήτοις κέχρηται, οὐδὲν ἀντιμαρτυρεῖ τῶν φαινομένων·
 ὅθεν καὶ τάχῃ ἀνυπερβλήτα ἔχει, πάντα πόρον σύμμετρον
 ἔχοντα πρὸς τὸ ἀπείροις αὐτῶν μηδὲν ἀντικόπτειν ἢ ὀλίγα p. 11
 ἀντικόπτειν, πολλαῖς δὲ καὶ ἀπείροις εὐθύς ἀντικόπτειν τι.
 πρὸς τε τούτοις, ὅτι ἡ γένεσις τῶν εἰδώλων ἅμα νοήματι 48
 συμβαίνει. καὶ γὰρ ρεῦσις ἀπὸ τῶν σωματίων τοῦ ἐπιπολῆς 16
 συνεχῆς, οὐκ ἐπίδηλος σημειώσεται διὰ τὴν ἀνταναπλήρωσιν,

2 βραδύτης FP³Zf 3 οὐδ' οὐθ' Us. 4 αὐτὸ τὸ scri.:
 κατὰ τὸ Ω τὸ κάτω Mei. καὶ τὸ Us. | τοὺς del. Schn.
 5 καὶ τοῦτο cum superioribus coniu. libri, editores | συναφ.]
 οὐτ' ἀφ. Us. <οὔτε> συναφ. Giuss. οὐδ' ἀφ. Ko. 6 ὅθενδὴ
 ποτε FP³Zf 8 τούτου B 9 φ . . . . B¹ φθορᾶς Zf | ἀντι-
 κοπὴν scri.: ἀντικοπεον B ἀντικοπέον P¹ ἀντικοπτέον FP³Zf
 ἀντικοπιέον Co ἀντικοπτόμενον Meidom. cf. Croen., Rh. Mus.
 LXI (1906), 415 ἀντικόπτον vel ἀντίκοπον Us. | καταλίπω-
 μεν] . . . λίπω μὲν B cum lacuna, om. Zf | χρήσιμον . . . 10 τὰ
 εἰδῶλα] χρήσ . . . [δ' ἢ καὶ τοῦτο καὶ . . . τὸ στοιχεῖον
 εἶθ' . . .] τὰ εἰδῶλα B: [ ] a B² scripta sunt in spatio vacuo
 10 sqq.: cf. reliquias libri II Π. φύσεως apud Scott, Journ.
 of phil. XIII p. 289sqg. 11 ἀνυπερβλήτως B | οὐθεν] ὅθεν
 FZf, γρ in mg. P³ 12 ἢ ὅθεν FZ¹ ἢ ὅτι Z³f 13 τὸ ἀπεί-
 ροις scri.: τῷ ἀπείρῳ Ω τῷ <τῷ> ἀπείρῳ Mei. <τὸ> τῷ ἀπείρῳ
 Tescari, Ko., qui etiam αὐτῶν <ἐπιρρησῶν . . . > propos. |
 αὐτῶν om. F | ἢ ὀλίγα ἀντ. om. B 14 πολλαῖς: atomos simula-
 crorum cogitat 16 ἐπιπολῆς Z³f ἐπὶ πολλῆς reliqui 17 συνεχῆς
 Rossi: συνεχῆς γρ in mg. P³ συνοχῆς BP¹CoFZ¹ συνοχῆ Z³f | οὐκ
 ἐπίδηλος om. FZf | ἢ μειώσεται FZf γρ in mg. P³ τῇ μειώσεται Us.
 αἰσθηθεῖ Mei.

σώζουσα τὴν ἐπὶ τοῦ στερεμνίου θείσιν καὶ τάξιν τῶν ἀτόμων ἐπὶ πολὺν χρόνον, εἰ καὶ ἐνίοτε συγχεομένη ὑπάρχει, καὶ συστάσεις ἐν τῷ περιέχοντι ὀξεῖαι διὰ τὸ μὴ δεῖν κατὰ βάθος τὸ συμπλήρωμα γίνεσθαι, καὶ ἄλλοι δὲ τρόποι τινὲς γεννητικοὶ
 5 τῶν τοιούτων φύσεών εἰσιν. οὐθὲν γὰρ τούτων ἀντιμαρτυρεῖται ταῖς αἰσθήσεσιν, ἂν βλέπη τις, τίνα τρόπον τὰς ἐναργείας [ἵνα] καὶ τὰς συμπαθείας ἀπὸ τῶν ἔξωθεν πρὸς ἡμᾶς ἀνοίσει.

49 Δεῖ δὲ καὶ νομίζειν ἐπεισιόντος τινὸς ἀπὸ τῶν ἔξωθεν τὰς
 10 μορφὰς ὄραν ἡμᾶς καὶ διανοεῖσθαι· οὐ γὰρ ἂν ἐναποσφραγίσαιτο τὰ ἔξω τὴν ἑαυτῶν φύσιν τοῦ τε χρώματος καὶ τῆς μορφῆς διὰ τοῦ ἀέρος τοῦ μεταξὺ ἡμῶν τε κἀκείνων, οὐδὲ διὰ τῶν ἀκτίνων ἢ ὧν δῆποτε ρευμάτων ἀφ' ἡμῶν πρὸς ἐκεῖνα παραγινομένων, οὕτως ὡς τύπων τινῶν ἐπεισιόντων
 P. 12 ἡμῖν ἀπὸ τῶν πραγμάτων ὁμοχρόων τε καὶ ὁμοιομόρφων κατὰ
 16 τὸ ἐναρμόττον μέγεθος εἰς τὴν ὄψιν ἢ τὴν διάνοιαν, ὡκέως
 50 ταῖς φοραῖς χρωμένων, εἶτα διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν τοῦ ἐνὸς καὶ συνεχοῦς τὴν φαντασίαν ἀποδιδόντων καὶ τὴν συμπάθειαν ἀπὸ τοῦ ὑποκειμένου σφζόντων κατὰ τὸν ἐκεῖθεν σύμμετρον
 20 ἐπερσεισμὸν ἐκ τῆς κατὰ βάθος ἐν τῷ στερεμνίῳ τῶν ἀτόμων πάλσεως. καὶ ἦν ἂν λάβωμεν φαντασίαν ἐπιβλητικῶς τῇ διανοίᾳ ἢ τοῖς αἰσθητηρίοις εἴτε μορφῆς εἴτε συμβεβηκότων,

5 ἀντιμαρτυρεῖται Brieger, Us., Weil: ἀντιμαρτυρεῖ BPCoZf ἀρτυρεῖ F 7 ἐνεργείας Ω, corr. Gass. | ἵνα *delevi dubia melia*: τίνα Us. τίνα post καὶ pos. Heidel 8 ἀνοίση PCoFZf | ἐπεισιόντος F ἐπισιάντος B | ἔξω F ἔξωθεν <τυπώματος> Croen. 10 ἂν ἐναποσφραγίσαιτο Cobet: ἂ μὲν ἀποσφρ. BPCoFZ¹ ἂν ἀποσφρ. Z³f 11sq. contra Democritum dicit 13sq. contra Empedoclem et alios (Doxogr. Gr. p. 403; Geminus laudatus a Croenerto, Rh. M. LXII 128) | τῶν] τινῶν Us. | οἷων δῆποτε ¹P³Zf οἷον δῆποτε F¹ 14 παραγινομένων BF | ad 14sq. cf. Ep. Π. φύσ. II in Pap. Herc. 1010 (V. H.² VI 75sq.) 15 ὁμοχρόων Rossi: ἀπὸ χροῶν Ω 16 ὡκέως Byw. ut p. 3, 18 18 ἀποδιδόντων Us: ἀποδιδόντος Ω 19 σφζόντων Us.: σώζοντος Ω 21 πάλσεως cod. TD π[λάσεως] B² πλάσεως PCoFZf | ἂν λάβωμεν cod. TD ἀναλάβωμεν BPCoFZf

μορφή ἐστὶν αὐτὴ τοῦ στερεομένου, γινομένη κατὰ τὸ ἐξῆς
 πύκνωμα ἢ ἐγκατάλειμμα τοῦ εἰδώλου· τὸ δὲ ψεῦδος καὶ τὸ
 διημαρτημένον ἐν τῷ προσδοξαζομένῳ αἰεὶ ἐστίν. (... ἐπιμαρ-
 τυρηθῆσεσθαι ἢ μὴ ἀντιμαρτυρηθῆσεσθαι, εἴτ' οὐκ ἐπιμαρτυρο-
 μένου <ἢ ἀντιμαρτυρομένου> κατὰ τινα κίνησιν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς 5
 συνημμένην τῇ φανταστικῇ ἐπιβολῇ, διάληψιν δὲ ἔχουσαν, καθ'
 ἦν τὸ ψεῦδος γίνεται.) ἢ τε γὰρ ὁμοιότης τῶν φαντασμῶν 51
 οἷον ἐν εἰκόνι λαμβανομένων ἢ καθ' ὕπνους γινομένων ἢ
 κατ' ἄλλας τινὰς ἐπιβολὰς τῆς διανοίας ἢ τῶν λοιπῶν κριτη- 10
 ρίων οὐκ ἂν ποτε ὑπῆρχε τοῖς οὐσί τε καὶ ἀληθέσι προσαγορευο-
 μένοις, εἰ μὴ ἦν τινα καὶ ταῦτα πρὸς ἃ βάλλομεν· τὸ δὲ 13
 διημαρτημένον οὐκ ἂν ὑπῆρχεν, εἰ μὴ ἐλαμβάνομεν καὶ ἄλλην
 τινὰ κίνησιν ἐν ἡμῖν αὐτοῖς συνημμένην μὲν <τῇ φανταστικῇ
 ἐπιβολῇ>, διάληψιν δὲ ἔχουσαν· κατὰ δὲ ταύτην [τὴν συνημ-
 μένην τῇ φανταστικῇ ἐπιβολῇ, διάληψιν δὲ ἔχουσαν], ἐὰν μὲν 15
 μὴ ἐπιμαρτυρηθῇ ἢ ἀντιμαρτυρηθῇ, τὸ ψεῦδος γίνεται· ἐὰν
 δὲ ἐπιμαρτυρηθῇ ἢ μὴ ἀντιμαρτυρηθῇ, τὸ ἀληθές. καὶ ταύ- 52
 τὴν οὖν σφόδρα γε δεῖ τὴν δόξαν κατέχειν, ἵνα μήτε τὰ κρι-
 τήρια ἀναιρηθῶσι τὰ κατὰ τὰς ἐναργείας μήτε τὸ διημαρτη-
 μένον ὁμοίως βεβαιούμενον πάντα συνταράτῃ. 20

2 ἐγκατάλειμμα τοῦ Z³f ἐγκαταλείμματος FZ¹ ἐγκαταλείμ-
 ματος B ἐγκαταλήμματος PCo 3 additamenti reliquias olim ex
 margine intrusas agnoverunt Rossi (. . ἐπιμαρτυρομένου), Us.
 (κατὰ . . γίνεται), Merbach | <ἐπὶ τοῦ προσμένου> ἐπιμαρτυ-
 ρηθῆσεσθαι (cum Schn.) Us., sed cf. Natorp, Forsch. z. Gesch. d.
 Erk. 227 5 <ἢ ἀντιμαρτυρομένου> Us. | τινα κίνησιν Us. τὴν
 κίνησιν Menage: τὴν ἀκίνητον Ω 6 ἔχουσαν Gass.: ἐχούση Ω
 7 φαντασιῶν Cob., Merbach, De Ep. canon. p. 37 φαντασμάτων
 Mei. 8 οἷον ἢ Us. | λαμβανομένου B¹ ut videtur | γινομένου
 BP¹Co 11 ταῦτα sunt ipsa corpora, quae simulacra emittunt:
 τοιαῦτα Gass. | πρὸς ἃ βάλλομεν F πρὸς ὃ βάλλομεν BPCoZ¹
 πρὸς ἃ ἐπιβάλλομεν Schn. προσβαλλόμενα Us., Sandgathe, Wahrh.,
 d. Krit. Eps. 63, 1 | δὲ] τε Us. cf. v. 11 13 <τῇ φανταστικῇ
 ἐπιβολῇ> Us. 14 κατὰ . . 15 ἔχουσαν cm. Zf 14 τὴν συνημ-
 μένην . . 15 ἔχουσαν] 'Glosseta' Us, immo tamquam correctio
 vs. 13 delenda 15 ἔχουσαν P³ ἐχούσης BP¹Co ἔχουσαι F
 19 ἐναργείας Gass.: ἐνεργείας Ω 20 πάντας B

Ἄλλὰ μὴν καὶ τὸ ἀκούειν γίνεται ρεύματος τινος φερομένου ἀπὸ τοῦ φωνοῦντος ἢ ἠχοῦντος ἢ ψοφοῦντος ἢ ὅπως δῆποτε ἀκουστικὸν πάθος παρασκευάζοντος. τὸ δὲ ρεῦμα τοῦτο εἰς ὁμοιομερεῖς ὄγκους διασπείρεται, ἅμα τινὰ διασφύζοντας
 5 συμπάθειαν πρὸς ἀλλήλους καὶ ἐνότητα ἰδιότροπον, διατείνουσαν πρὸς τὸ ἀποστεῖλαι καὶ τὴν ἐπαίσθησιν τὴν ἐπ' ἐκείνου ὡς τὰ πολλὰ ποιοῦσαν, εἰ δὲ μή γε, τὸ ἕξωθεν μόνον ἐνδηλον
 53 παρασκευάζουσαν· ἄνευ γὰρ ἀναφερομένης τινὸς ἐκεῖθεν συμ-
 p. 14 παθείας οὐκ ἂν γένοιτο ἢ τοιαύτη ἐπαίσθησις. οὐκ αὐτὸν
 10 οὖν δεῖ νομίζειν τὸν ἀέρα ὑπὸ τῆς προιεμένης φωνῆς ἢ καὶ τῶν ὁμογενῶν σχηματίζεσθαι — πολλὴν γὰρ ἐνδειαν ἕξει τοῦτο πάσχω ὑπ' ἐκείνης —, ἀλλ' εὐθύς τὴν γινομένην πληγὴν ἐν ἡμῖν, ὅταν φωνὴν ἀφίωμεν, τοιαύτην ἐκθλιψιν ὄγκων τινῶν ρεύματος πνευματώδους ἀποτελεστικῶν ποιεῖσθαι,
 15 ἢ τὸ πάθος τὸ ἀκουστικὸν ἡμῖν παρασκευάζει.

Καὶ μὴν καὶ τὴν ὁσμὴν νομιστέον, ὥσπερ καὶ τὴν ἀκοὴν οὐκ ἂν ποτε οὐθὲν πάθος ἐργάσασθαι, εἰ μὴ ὄγκοι τινὲς ἦσαν ἀπὸ τοῦ πράγματος ἀποφερόμενοι σύμμετροι πρὸς τοῦτο τὸ αἰσθητήριον κινεῖν, οἱ μὲν τοῖσι τεταραγμένως καὶ ἀλλοτρίως,
 20 οἱ δὲ τοῖσι ἀταράχως καὶ οἰκείως ἔχοντες.

54 Καὶ μὴν καὶ τὰς ἀτόμους νομιστέον μηδεμίαν ποιότητα τῶν φαινομένων προσφέρεσθαι πλὴν σχήματος καὶ βάρους καὶ μεγέθους καὶ ὅσα ἐξ ἀνάγκης σχήματος συμφυῆ ἐστι. ποιότης γὰρ πᾶσα μεταβάλλει· αἱ δὲ ἄτομοι οὐδὲν μεταβάλ-

1 ρεύματος *Gass* : πνεύματος Ω 3 κατασκευάζοντος FP³ZI
 4 διασφύζοντας P²(WQ)CoZf διασφύζοντα BP¹ διασφύζουσα F
 5 ἰδίῳ τρόπῳ B¹ ut videtur 6 ἐπ'] ἀπ' Zf 7 ὡς τὸ πολλὰ BP¹Co ὡς τὸ στόμα 'Glossema ad τὸ ἀποστεῖλαι' Us. immerito | ποιοῦντας Us. 8 παρασκευάζοντας Us. 10 νομίζειν: Democritum cogitat 11 ερ . . . . . ξει B¹ ἐρδειαν ἕξει explevit B² ἐρ(?)δειανεξει P¹ 12 πάσχον B¹F πάσχειν Mei. 13 ἐκθλιψιν Brieger: ἐκλίθην B ἐκλήθην P¹Co ἐκ FP³Zf 14 ὄγκων τινῶν P¹Co ὄγκων τινὸς B, Us. τινῶν ὄγκων FP³Zf | ἀποτελεστικὴν Us.
 17 πάθος οὐθὲν FZf 18 πρὸς τὸ τοῦτο (TD)Zf coniectura ab editoribus recepta 23 σχήματι Kuehn | καὶ συμφυῆ P³Z
 24 οὐδὲν Zf οὐδὲ ceteri

λουςιν, ἐπειδὴ περ δεῖ τι ὑπομένειν ἐν ταῖς διαλύσεσι τῶν συγκρίσεων στερεὸν καὶ ἀδιάλυτον, ὃ τὰς μεταβολὰς οὐκ εἰς τὸ μὴ ἔν ποιήσεται οὐδ' ἐκ τοῦ μὴ ὄντος, ἀλλὰ κατὰ με- p. 15
 ταθέσεις ἐν πολλοῖς, τινῶν δὲ καὶ προσόδους καὶ ἀφόδους. ὄθεν ἀναγκαῖον τὰ [μὴ] μετατιθέμενα ἀφθάρτα εἶναι καὶ τὴν 5
 τοῦ μεταβάλλοντος φύσιν οὐκ ἔχοντα, ὄγκους δὲ καὶ σχηματισμοὺς ἰδίους· ταῦτα γὰρ καὶ ἀναγκαῖον ὑπομένειν. καὶ γὰρ 55
 ἐν τοῖς παρ' ἡμῖν μετασχηματιζομένοις κατὰ τὴν περιαιρέσιν τὸ σχῆμα ἐνυπάρχον λαμβάνεται, αἱ δὲ ποιότητες οὐκ ἐνυπάρχουσαι ἐν τῷ μεταβάλλοντι, ὥσπερ ἐκεῖνο καταλείπεται, ἀλλ' 10
 ἐξ ὄλου τοῦ σώματος ἀπολλύμεναι. ἱκανὰ οὖν τὰ ὑπολειπόμενα ταῦτα τὰς τῶν συγκρίσεων διαφορὰς ποιεῖν, ἐπειδὴ περ ὑπολείπεσθαι γέ τινα ἀναγκαῖον καὶ <μὴ> εἰς τὸ μὴ ἔν φθείρεσθαι.

Ἄλλὰ μὴν οὐδὲ δεῖ νομίζειν πᾶν μέγεθος ἐν ταῖς ἀτόμοις 15
 ὑπάρχειν, ἵνα μὴ τὰ φαινόμενα ἀντιμαρτυρῇ· παραλλαγὰς δὲ τινὰς μεγεθῶν νομιστέον εἶναι. βέλτιον γὰρ καὶ τούτου προσόντος τὰ κατὰ τὰ πάθη καὶ τὰς αἰσθήσεις γινόμενα ἀποδοθῆσεται. πᾶν δὲ μέγεθος ὑπάρχειν οὔτε χρήσιμόν ἐστι πρὸς τὰς 56
 τῶν ποιότητων διαφορὰς, ἀφίχθαι τε ἅμ' ἔδει καὶ πρὸς ἡμᾶς 20

1 δεῖ BP¹ δὴ Co ἀεὶ FZf γρ in mg. P³ | ὑπομένει FZf γρ in mg. P³ 2 στερεὸν <ὄν> Leop. cf p. 6, 8 3 κατὰ **** μεταθέ[σεις] [ ] m² F, in rasura fuit τὰ μ? * 4 ἐν πολλοῖς . . . 5 μετατιθ. om. F¹, suppl. in mg. P² 4 ἐν πολλοῖς scil. στερεομένοις vel σώμασι: ἐκ πολλοῦ (TD)Zf μὲν πολλῶν Gass.; Us. ἐν πολλοῖς: 'τινῶν . . . ἀφόδους' variam lectionem esse ad μεταθέσεις iudicat; quem secutus et 'v. l.' accipiens μεταθέσεις <τινῶν>, τινῶν δὲ κ. πρ. κ. ἀ. Bignone, Atti d. Acc. di Tor. XLVII (1912) 687; cf. Lucretius I 675 sqq, Giussani I p 6, II p. 94; p. 9, 13 sq. | πρὸς ὄλους B | ἀφολους B¹ ἀφ' ὄλου B³ ἐφόδους Zf 5 μὴ del. Weil δὴ Us 7 ταῦτα Mei.: τοῦτο Ω | ὑποτιθέναι Us. 8 προαιρέσιν Zf γρ in mg. P³ 9 ποιότητες οὐδὲν ὑπ. B 10 <οὐχ> ὥσπερ et καταλείπονται Gass. 11 ἀπολλύμενα B ἀπόλλυνται Gass. 13 μὴ ins. Aldobr., Kuehn 15 μὴν οὐδὲ ([οὐ]δ' B³) BPCoF: μὴδὲ Zf | δεῖ Cas.: ἀεὶ Ω 18 γενόμενα B 19 ὑπάρχειν (Aldobr.) Us.: ὑπάρχον Ω 20 ἅμ' ἴδει Us.: ἀμέλει Ω

ὁρατὰς ἀτόμους· ὃ οὐ θεωρεῖται γινόμενον οὐδ' ὅπως ἂν
 p. 16 γένοιτο ὁρατὴ ἄτομος ἔστιν ἐπινοῆσαι. Πρὸς δὲ τούτοις οὐ
 δεῖ νομίζειν ἐν τῷ ὄρισμένῳ σώματι ἀπείρους ὄγκους εἶναι
 οὐδ' ὀπηλίκοις οὖν. ὥστε οὐ μόνον τὴν εἰς ἄπειρον τομὴν
 5 ἐπὶ τοῦλαττον ἀναιρετέον, ἵνα μὴ πάντα ἀσθενῆ ποιῶμεν κἀν
 ταῖς περιλήψεσι τῶν ἀθρόων εἰς τὸ μὴ ἂν ἀναγκαζώμεθα τὰ
 ὄντα θλίβοντες καταναλίσκειν, ἀλλὰ καὶ τὴν μετάβασιν μὴ
 νομιστέον γίνεσθαι ἐν τοῖς ὄρισμένοις εἰς ἄπειρον μηδ' ἐ<πὶ>
 57 τοῦλαττον. οὔτε γὰρ ὅπως, ἐπειδὴν ἅπαξ τις εἶπη ὅτι ἄπειροι
 10 ὄγκοι ἐν τινι ὑπάρχουσιν ἢ ὀπηλικοί οὖν, ἔστι νοῆσαι· πῶς
 τ' ἂν ἔτι τοῦτο πεπερασμένον εἴη τὸ μέγεθος; πηλικοί γάρ
 τινες δῆλον ὡς οἱ ἄπειροί εἰσιν ὄγκοι· καὶ οὗτοι [ἐξ ὧν]
 ὀπηλικοί ἂν ποτε ᾧσιν, ἄπειρον ἂν ἦν καὶ τὸ μέγεθος. ἄκρον
 τε ἔχοντος τοῦ πεπερασμένου διαληπτόν, εἰ μὴ καὶ καθ' ἑαυτὸ
 15 θεωρητόν, οὐκ ἔστι μὴ οὐ καὶ τὸ ἐξῆς τούτου τοιοῦτον νοεῖν
 καὶ οὕτω κατὰ τὸ ἐξῆς εἰς τοῦμπροσθεν βαδίζοντα εἰς τὸ
 58
 p. 17 ἄπειρον ὑπάρχειν καὶ τὸ τοιοῦτον ἀφικνεῖσθαι τῇ ἐννοίᾳ. τό
 τε ἐλάχιστον τὸ ἐν τῇ αἰσθήσει δεῖ κατανοεῖν ὅτι οὔτε τοι-
 οῦτόν ἐστιν οἶον τὸ τὰς μεταβάσεις ἔχον οὔτε πάντῃ πάντως
 20 ἀνόμοιον, ἀλλ' ἔχον μὲν τινα κοινότητα τῶν μεταβατῶν,
 διάληψιν δὲ μερῶν οὐκ ἔχον· ἀλλ' ὅταν διὰ τὴν τῆς κοινότη-

1 οὐδ' *Us.* 5 κἀν *Us.*: καὶ Ω 6 ἀθρόων Β ἀτόμων F; scil.
 τῶν ἀθροισμάτων 8 γίνεσθαι *Mei.*: γενέσθαι Ω cf. p. 23, 20 |
 μηδ' ἐπὶ *Gass*: μηδὲ Ω, v. *Arnim*, *Alm. d. k. Ak. d. Wiss.*
LVII (Wien 1907), p. 397 9 ὅπως om. F, del. *Giul.*, *Leop.*
 ὅπως *Schn.* ἀπλῶς *Brieger* πῶς? 10 ἦ] οἱ *Us.* | πῶς τ'] ὅπως
Brieger, *Leop.* 11 πεπερασμένον τοῦτο F, Zf (-ων τοῦτο)
 12 οἱ om. FP³Zf | ἐξ ὧν om. B 13 ἦν] εἴη *Lortzing* 14 ἔχοντος
Gass.: ἔχοντες Ω | τὸ ὑπὸ πεπερασμένου FP³ τὸ ὑποπεπερασμέ-
 νον Zf 15 θεωρητόν Co *Schn.* p. 70: θεωρητέον BPFZf | οὐ
 om. FP³Zf 16 οὕτω PCoF²Zf τοῦτο BF¹ | βαδίζοντες CoF²
 βαδίζοντι *Us.* (+ τοῦτο *supra*) | εἰς τὸ <τὸ> ἄπειρον *Leop.*, del.
Ko. 17 καὶ τὸ τοιοῦτον *scri.* (cf. v. *Arnim* p. 400): κατὰ
 τοιοῦτον Ω κατὰ <τὸ> τοιοῦτον *Schn.* καὶ τοιοῦτον *Ko.* καὶ
 αὐτὸ τοῦτο v. *Arnim* καὶ αὐτὸ τοιοῦτον *Leop.* 19 πάντως
 om. F πάντος Zf 20 μεταβατῶν *Schn.*, *Us.*: μεταβάντων Ω
 21 ὅταν *Cob.*: ὅτε Ω

τος προσεμφέριαν οἰηθῶμεν διαλήψεσθαι τι αὐτοῦ, τὸ μὲν ἐπιτάδε, τὸ δὲ ἐπέκεινα, τὸ ἴσον ἡμῖν δεῖ προσπίπτειν. ἐξῆς τε θεωροῦμεν ταῦτα ἀπὸ τοῦ πρώτου καταρχόμενοι καὶ οὐκ ἐν τῷ αὐτῷ, οὐδὲ μέρεσι μερῶν ἀπτόμενα, ἀλλ' ἢ ἐν τῇ ἰδιότητι τῇ ἑαυτῶν τὰ μεγέθη καταμετροῦντα, τὰ πλείω πλείον 5 καὶ τὰ ἐλάττω ἔλαττον. ταύτη τῇ ἀναλογίᾳ νομιστέον καὶ τὸ ἐν τῇ ἀτόμῳ ἐλάχιστον κεχρησθαι· μικρότητι γὰρ ἐκείνο δῆλον 59 ὡς διαφέρει τοῦ κατὰ τὴν αἴσθησιν θεωρουμένου, ἀναλογία δὲ τῇ αὐτῇ κέχρηται. ἐπεὶ περ καὶ ὅτι μέγεθος ἔχει ἡ ἄτομος, κατὰ τὴν ἐνταῦθα ἀναλογίαν κατηγορήσαμεν, μικρὸν τι μόνον 10 μακρὰν ἐκβαλόντες. ἔτι τε τὰ ἐλάχιστα καὶ ἀμερῆ πέρατα δεῖ νομίζειν τῶν μικρῶν τὸ καταμέτρημα ἐξ αὐτῶν πρώτων τοῖς μείζουσι καὶ ἐλάττωσι παρασκευάζοντα τῇ διὰ λόγον θεωρίᾳ ἐπὶ τῶν ἀοράτων. ἢ γὰρ κοινότης ἢ ὑπάρχουσα αὐτοῖς πρὸς τὰ ἄμετάβολα ἱκανῆ τὸ μέχρι τούτου συντελέσαι, συμφόρησιν δὲ 18 ἐκ τούτων κίνησιν ἐχόντων οὐχ οἶόν τε γίνεσθαι. 16

Καὶ μὴν καὶ τοῦ ἀπείρου ὡς μὲν ἀνωτάτω ἢ κατωτάτω οὐ 60 δεῖ κατηγορεῖν τὸ ἄνω ἢ κάτω. †εἰς μέντοι τὸ ὑπὲρ κεφαλῆς, ὅθεν ἂν στῶμεν, εἰς ἄπειρον ἄγειν †ὄν† μηδέποτε φανεῖσθαι τοῦτο ἡμῖν· ἢ τὸ ὑποκάτω τοῦ νοηθέντος εἰς ἄπειρον ἄμα 10 ἄνω τε εἶναι καὶ κάτω πρὸς τὸ αὐτό†· τοῦτο γὰρ ἀδύνατον διανοηθῆναι. ὥστε ἔστι μίαν λαβεῖν φορὰν τὴν ἄνω νοουμέ-

1 τι om. F 4 ἀπτομεν B¹ (ex μεν), Co ἀπτομεν P 9 κέχρηται Gass.: κεχρησθαι Q 10 τὴν <τῶν> ἐνταῦθα Us. | κατηγορήσομεν? 11 μακρὰν Us.: μακρὸν Q | ἐκβαλόντες Us.: ἐκβάλλοντες Q | ἀμερῆ v. Arnim: ἀμιγῆ Q 12 μικρῶν BP¹Co (?): μακρῶν P³Zf μικρῶν F | de enuntiatī forma vid. Giu., Lucr. I p. 69 | αὐτῶν Q, corr. Us. | πρώτων BFZf 13 post παρασκευάζοντα Us. hiatus indicavit, quem sic expl. Ko.: <τῇ μὲν δι' αἰσθήσεως θεωρία ἐπὶ τῶν ὁρατῶν>, τῇ <δὲ> 15 μεταβατὰ v. Arnim ἀμετάβολα Us. 16 <οὐκ> ἐχόντων Brieger, falso | γίνεσθαι Schn.: γενέσθαι Q 17 ἢ κατωτάτω P(W)CoZf καὶ κατ. BF(Q) | cf. ad locum Giu., Lucr. I 167 sq. 18 εἰς μέντοι P¹Co ἴσμεν τοι B μέντοι FP³Zf | εἰς μέντοι . . . 21 αὐτό corrupta: ἀγόμενον Schn. τείνον Us. ἄγειν <ἐξ>ὄν vel ἄγειν ὄν eodem sensu Giu. | ὄν BPCo

νην εἰς ἄπειρον καὶ μίαν τὴν κάτω, ἃν καὶ μυριάκις πρὸς τοὺς πόδας τῶν ἐπάνω τὸ παρ' ἡμῶν φερόμενον <εἰς> τοὺς ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν τόπους ἀφικνῆται ἢ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τῶν ὑποκάτω τὸ παρ' ἡμῶν κάτω φερόμενον· ἢ γὰρ ὅλη φορὰ
 5 οὐθὲν ἦττον ἑκατέρω ἑκατέρω ἀντικειμένη ἐπ' ἄπειρον νοεῖται.
 61 Καὶ μὴν καὶ ἰσοταχεῖς ἀναγκαῖον τὰς ἀτόμους εἶναι, ὅταν διὰ τοῦ κενοῦ εἰσφέρωνται μηθενὸς ἀντικόπτοντος. οὔτε γὰρ τὰ βαρέα θάττον οἰσθήσεται τῶν μικρῶν καὶ κούφων, ὅταν γε δὴ μηδὲν ἀπαντᾷ αὐτοῖς· οὔτε τὰ μικρὰ τῶν μεγάλων,
 10 πάντα πόρον σύμμετρον ἔχοντα, ὅταν μηθὲν μηδὲ ἐκείνοις
 p. 19 ἀντικόπτῃ· οὔθ' ἢ ἄνω οὔθ' ἢ εἰς τὸ πλάγιον διὰ τῶν κρούσεων φορὰ, οὔθ' ἢ κάτω διὰ τῶν ἰδίων βαρῶν. ἐφ' ὅποσον γὰρ ἂν κατίσχη ἑκάτερον, ἐπὶ τοσοῦτον ἅμα νοήματι τὴν φορὰν σχήσει, ἕως ἀντικόψῃ ἢ ἔξωθεν ἢ ἐκ τοῦ ἰδίου βάρους πρὸς
 62 τὴν τοῦ πλῆξαντος δύναμιν. Ἀλλὰ μὴν καὶ κατὰ τὰς συγκρί-
 16 σεις θάττων ἑτέρα ἑτέρας ῥηθήσεται τῶν ἀτόμων ἰσοταχῶν οὐσῶν, τῶ ἐφ' ἕνα τόπον φέρεσθαι τὰς ἐν τοῖς ἀθροίσμασιν ἀτόμους [καὶ] κατὰ τὸν ἐλάχιστον συνεχῆ χρόνον, εἰ <καὶ> μὴ ἐφ' ἕνα κατὰ τοὺς λόγῳ θεωρητοὺς χρόνους· ἀλλὰ πυκνὸν
 20 ἀντικόπτουσιν, ἕως ἂν ὑπὸ τὴν αἴσθησιν τὸ συνεχὲς τῆς φορᾶς γίνηται. τὸ γὰρ προσδοξαζόμενον περὶ τοῦ ἀοράτου,

2 <εἰς> add. Us. 5 οὐθὲν F | ἑκατέρω om. FZf, expu. P⁵ 7 φέρονται Schn. p. 81 Brieger, at vid. Giu., Lucr. I p. 100, 2 | μηθενὸς B μηθενὸς ceteri 8 <μεγάλα καὶ> βαρέα prop. Us. | μικρῶν καὶ del. Gass. 9 δὴ] δεῖ Z⁵f | ἀπαντᾷ B (^[1]ἀπαν) P¹Co (ἄπαντα) F ἀπαντᾶν P⁵Zf | <βραδύτερον> τῶν μεγάλων Us. falso
 12 φορὰ P¹ | αἱ κάτω BP¹Co 13 ἑκατέρω Ω, corr. Us. | τοσοῦτων B τοσοῦτο F 14 σχήσειν BZf | <ἂν τι> ἀντικόψῃ Us.
 15 μὴν καὶ] μηδὲ Z⁵f μὴν οὐδὲ Hue. (Aldobr.) 16 <οὐ> θάττων Us. | θάττων Z⁵f θάττων reliqui | οἰσθήσεται Kuehn
 17 τῶ] καὶ τὸ F τῶ <μὴ> Heinze G. G. A 1898, 265 18 καὶ prius del. Us. | τῶν ἐλαχίστων BPCoF ἐλαχίστων omisso artic. Zf, corr. Mei. | εἰ <καὶ> μὴ scri.: εἰ μὴ Ω ἢ μὴ Us. εἰ καὶ Heinze
 19 κατὰ . . . χρόνους in marg. infer. ut 'glossema' ad πυκνὸν ἀντικόπτουσιν colloc. Us., ante κατὰ ins. <καὶ ὅταν συνεχῆ ἔχωσι κίνησιν ἢ μὴ συνεχῆ> v. Arnim tradita accipiens 20 ἀντικόπτουσιν Gass.: ἀντικόπτουσιν Ω cf. p. 4, 12 | τὸ sscr B² 21 γένηται Zf

ὡς ἄρα καὶ οἱ διὰ λόγου θεωρητοὶ χρόνοι τὸ συνεχές τῆς φορᾶς ἔξουσιν, οὐκ ἀληθές ἐστὶν ἐπὶ τῶν τοιούτων· ἐπεὶ τό γε θεωρούμενον πᾶν ἢ κατ' ἐπιβολὴν λαμβανόμενον τῇ διανοίᾳ ἀληθές ἐστι.

Μετὰ δὲ ταῦτα δεῖ συνοραῖν ἀναφέροντα ἐπὶ τὰς αἰσθήσεις 63 καὶ τὰ πάθη — οὕτω γὰρ ἡ βεβαιότητα πίστις ἔσται —, ὅτι ἡ ψυχὴ σῶμά ἐστι λεπτομερὲς παρ' ὅλον τὸ ἄθροισμα παρεσπαρμένον, προσεμφερέστατον δὲ πνεύματι θερμοῦ τινα 20 κρᾶσιν ἔχοντι καὶ πῆ μὲν τούτῳ προσεμφερές, πῆ δὲ τούτῳ ἔστι δέ τι μέρος πολλὴν παραλλαγὴν εἰληφὸς τῇ λεπτομερείᾳ 10 καὶ αὐτῶν τούτων, συμπαθὲς δὲ τούτῳ μᾶλλον καὶ τῷ λοιπῷ ἄθροισματι· τοῦτο δὲ πᾶν αἰ δυνάμεις τῆς ψυχῆς δηλοῦσι καὶ τὰ πάθη καὶ αἰ εὐκίνησται καὶ αἰ διανοήσεις καὶ ὧν στερόμενοι θνήσκομεν. Καὶ μὴν καὶ ὅτι ἔχει ἡ ψυχὴ τῆς αἰσθήσεως τὴν πλείστην αἰτίαν δεῖ κατέχειν· οὐ μὴν εἰλήφει 64 ἂν ταύτην, εἰ μὴ ὑπὸ τοῦ λοιποῦ ἄθροίσματος ἐστεγάζεται 16 πως. τὸ δὲ λοιπὸν ἄθροισμα παρασκευάσαν ἐκείνη τὴν αἰτίαν ταύτην μετέιληφε καὶ αὐτὸ τοιούτου συμπτώματος παρ' ἐκείνης, οὐ μέντοι πάντων ὧν ἐκείνη κέκτηται· διὸ ἀπαλλαγείσης τῆς ψυχῆς οὐκ ἔχει τὴν αἴσθησιν. οὐ γὰρ αὐτὸ 20 ἐν ἑαυτῷ ταύτην ἐκέκτητο τὴν δύναμιν, ἀλλ' ἑτέρῳ ἅμα συγγενημένῳ αὐτῷ παρεσκευάζεν, ὃ διὰ τῆς συντελεσθείσης;

7 τὴν ψυχὴν φασὶ σῶμα λεπτομερὲς et quae sequuntur ex-
cerpsit Φ 8 κατεσπαρμένον F | πνεύματι BP¹CoΦ σπέρματι
Ff γρ in mg. P³ σπέρμά τι Z 10 ἔστι δέ τι μέρος Woltjer: ἔστι
δὲ τὸ μέρος ΩΦ ἔτι δὲ τὸ μέρος Leop. ἔστι δὲ τὸ <γ> μέρος
Diels, nisi excidit mentio tertiae ex quattuor partibus animae,
τοῦ ἀερώδους (Croen., Rh. Mus. LXI, 415); cf. Lucr. III 241,
Aëtius p. 388, 11 Di. Dox. 11 τούτῳ 'haud scio an τούτῳ sit
pro διὰ τοῦτο' Schn. (Us.) | καὶ Ω ἢ Φ ut olim Car. Fr. Her-
mann, neque melius 12 δηλοῦσι (Aldobr.) Gass.: δῆλον Ω δη-
λονότι Φ δῆλον <ποιούσι> Brieger ἐδήλουν Leop. 14 στερόμενοι
BFP³ in linea, Φ στερούμενοι CoZf, P¹ et sscrib. P³ 15 μὴν] μὲν
Φ 17 παρασκευάσαι B | ἐκείνη BPCoΦ om. FZf 18 τοιοῦτο
(-τὸ B²) τοῦ BP¹Co 21 ἕτερον ἅμα συγγενημένον Us. sed v.
v. 17sq. 22 αὐτὸ cod. H | ante δ in B duae litt. evanidae, δ om. Zf

περὶ αὐτὸ δυνάμεως κατὰ τὴν κίνησιν σύμπτωμα αἰσθητικὸν
 εὐθύς ἀποτελοῦν ἑαυτῷ ἀπεδίδου κατὰ τὴν ὁμοῦρησιν καὶ
 P. 21
 65 συμπάθειαν καὶ ἐκείνῳ, καθάπερ εἶπον. Διὸ δὴ καὶ ἐνυπάρ-
 χουσα ἢ ψυχὴ οὐδέποτε ἄλλου τινὸς μέρους ἀπηλλαγμένον
 5 ἀναισθητεῖ· ἀλλ' ἂ ἂν καὶ ταύτης ξυναπόληται τοῦ στεγάζον-
 τος λυθέντος εἶθ' ὅλου εἴτε καὶ μέρους τινός, ἐάν περ διαμένη,
 σφῆζει τὴν αἴσθησιν. τὸ δὲ λοιπὸν ἄθροισμα διαμένον καὶ
 ὅλον καὶ κατὰ μέρος οὐκ ἔχει τὴν αἴσθησιν ἐκείνου ἀπηλ-
 λαγμένου, ὅσον ποτέ ἐστι τὸ συντεῖνον τῶν ἀτόμων πληθὸς
 10 εἰς τὴν τῆς ψυχῆς φύσιν. Καὶ μὴν καὶ λυομένου τοῦ ὅλου
 ἀθροίσματος ἢ ψυχῆ διασπείρεται καὶ οὐκέτι ἔχει τὰς αὐτὰς
 66 δυνάμεις οὐδὲ κινεῖται, ὥστε οὐδ' αἴσθησιν κέκτηται. οὐ γὰρ
 οἶόν τε νοεῖν αὐτὸ αἰσθανόμενον μὴ ἐν τούτῳ τῷ συστήματι
 καὶ ταῖς κινήσεσι ταύταις χρώμενον, ὅταν τὰ στεγάζοντα καὶ
 15 περιέχοντα μὴ τοιαῦτα ἦ, ἐν οἷς νῦν οὐσα ἔχει ταύτας τὰς
 κινήσεις. Ἀλλὰ μὴν καὶ τότε (λέγει ἐν ἄλλοις καὶ ἐξ ἀτόμων
 αὐτὴν συγκεῖσθαι λειοτάτων καὶ στρογγυλωτάτων, πολλῶ τινι
 διαφερουσῶν τῶν τοῦ πυρός· καὶ τὸ μὲν τι ἄλογον αὐτῆς, ὃ τῷ
 λοιπῷ παρεσπάρθαι σώματι· τὸ δὲ λογικὸν ἐν τῷ θάρρακι, ὡς
 20 δῆλον ἔκ τε τῶν φόβων καὶ τῆς χαρᾶς. ὕπνον τε γίνεσθαι τῶν

1 αὐτὸ B²PCoFΦ αὐτῷ B¹Zf | δίνησιν FP³ (in mg. εἶχε κί-
 νησιν) δύνησιν Zf 3 καὶ (alt.) om. F, Φ sed loco contracto 4 τινὸς
 ἄλλου B 5 ἀναισθητεῖ(ν) Φ ἀναισθητεῖ iam Schn.: ἀναισθήσει
 B ἀναισθησία reliqui ἀναισθητήσει Kuehn | ἀλλ' ἂ ἂν FP³ ἀλλὰ
 ἂν BP¹CoZf ἀλλ' ἂν Φ | ταύτης Us.: ταύτη Ω αὐτῆ Φ, sic
 Mei. | ξυναπόληται PF ξυναπόλλεται BCo συνεξαπόληται Φ
 6 εἶθ' . . . τινός del. Brieger 7 σφῆζει scri.: ὀξὺν Ω ὀξύνει Φ
 ἔξει Us., sed ἔχει habes 8. 11 | τὸ δὲ . . . 8 αἴσθησιν om. Zf
 8 καὶ κατὰ FΦ κατὰ BPCo καὶ Us. 10 λυομένου B διαλυο-
 μένου F 11 καὶ οὐκέτι] οὐθ' οὐκέτι B¹ οὐθ' οὐ exrunx. B² et
 in mg. pos. εἶδ' οὐ 12 κέκτηται P¹CoΦ οὐ κέκτηται B
 13 αὐτὸ] τὸ Us. αὐτὴν et αἰσθανομένην, χρωμένην Mei., fort.
 recte cf. vs. 15 οὐσα | <ὄν> ἐν Us. 14 καὶ (pr.) om. FP³Zf
 16 Scholion recte denotavit Schn. 17 στρογγυλωτάτων B, P¹ ante
 corr., F 18 μὲν τι Φ, idem iam Cob.: μέντοι Ω 19 παρε-
 σπάρθαι Schn.: παρεσπάρθη B² παρεσπάρθει B¹PCof παρεσα-
 ρθει Zf παρεσαθρεῖται Φ cf. Aët. p. 390 Di. Dox. | θάρρακι]
 σώματι Zf, γρ in mg. P³

τῆς ψυχῆς μερῶν τῶν παρ' ὄλην τὴν σύγκρισιν παρεσπαρμένων ἐγκατεχομένων ἢ διαφορομένων, εἴτα συμπιπτόντων τοῖς ἴσοις πορομοῖς. τό τε σπέρμα ἀφ' ὄλων τῶν σωμάτων φέρεσθαι.) γε δεῖ 67 προσκατανοεῖν, ὅτι τὸ ἀσώματον λέγομεν κατὰ τὴν πλείστην π. 22 ὁμιλίαν τοῦ ὀνόματος ἐπὶ τοῦ καθ' ἑαυτὸ νοηθέντος ἄν. 5 καθ' ἑαυτὸ δὲ οὐκ ἔστι νοῆσαι τὸ ἀσώματον πλὴν τοῦ κενοῦ. τὸ δὲ κενὸν οὔτε ποιῆσαι οὔτε παθεῖν δύναται, ἀλλὰ κίνησιν μόνον δι' ἑαυτοῦ τοῖς σώμασι παρέχεται. ὥστ' οἱ λέγοντες ἀσώματον εἶναι τὴν ψυχὴν ματαιίζουσιν. οὐθὲν γὰρ ἄν ἐδύνατο ποιεῖν οὔτε πάσχειν, εἰ ἦν τοιαύτη· νῦν δ' ἐναργῶς 10 ἀμφοτέρωτα ταῦτα διαλαμβάνομεν περὶ τὴν ψυχὴν τὰ συμπτώματα. ταῦτα οὖν πάντα τὰ διαλογίσματα <τὰ> περὶ ψυχῆς 68 ἀνάγων τις ἐπὶ τὰ πάθη καὶ τὰς αἰσθήσεις, μνημονεύων τῶν ἐν ἀρχῇ ᾄθόντων, ἱκανῶς κατόψεται τοῖς τύποις ἐμπεριειλημένα εἰς τὸ κατὰ μέρος ἀπὸ τούτων ἐξακριβοῦσθαι βεβαίως. 15

Ἄλλὰ μὴν καὶ τὰ σχήματα καὶ τὰ χρώματα καὶ τὰ μεγέθη καὶ τὰ βάρη καὶ ὅσα ἄλλα κατηγορεῖται σώματος ὡσανεὶ συμβεβηκότα ἢ πᾶσιν ἢ τοῖς ὄρατοῖς καὶ κατὰ τὴν αἰσθησιν ἑαυτοῖς γνωστοῖς, οὐθ' ὡς καθ' ἑαυτὰς εἰσι φύσεις δοξαστέον π 23

1 τῆς . . . τῶν om. Φ | παρεσπαρμένων <μερῶν τῆς ψυχῆς> Φ 2 εἴτα] ἢ Φ (ἦτε καὶ Gass.) | ἐμπιπτόντων F ἐπιπτόντων Giu. ad Lucr. IV 904sq. | πορομοῖς BP¹Co 'πορομοῖς F ἐσπαρμένοις Zf, γε in mg. P³ σπορίμοις Φ πόροις Ambr. ἐπερισμοῖς Us.

3 γε δεῖ . . . 8 παρέχεται om. Φ 4 λέγομεν scri., cf. p. 20, 16, 21, 11 etc.: λέγει γὰρ Ω λέγω Schn. λέγω δὲ 'Eudocia' | λέγει γὰρ . . . 5 ὁμιλίαν ut 'scholium' in mg. pos. Us., at cf. p. 20, 14, <λέγεται> [λέγει . . . ὀνόματος] Heidel, hiatus scholio intruso procreatum Lortzing explore studuit inserendo post τὸ ἀσώματον <ὄν δεῖ κατηγορεῖν τῆς ψυχῆς> 5 ἑαυτὸ ex ἄντι' F ἑαυτὸν ceteri 6 ἑαυτὸν Zf | τὸ] τι Leop. | πλὴν <ἐπὶ> τοῦ Mei.

9 ματαιίζουσιν BPCoF ματαιάζουσιν ZfΦ ματάζουσιν Us. | ἄν ἐδύνατο BCo ἀνεδύνατο P¹ 10 οὔτε Ω ἢ Φ 'fort. οὐδὲ' Us. 11 διαλαμβάνομεν (Aldobr.) Mei.: διαλαμβάνει ΩΦ συμβαίνει Us. | συμπτώματα: cessat Φ 12 τὰ ins. Us. | περὶ ψυχῆς om. Zf, del. Arndt 14 ἐμπεριειλ. B 15 <καὶ τὰ> κατὰ μέρος Us. <τὰ> κ. μ. Gass. 17 βάρη Us.: βαρέα ἢ Ω | ὡσανεὶ συμβεβηκότα P. Galesius: ὡς ἄν εἰς αὐτὰ βεβηκότα Ω 18 κατὰ τιν' αἰσθησιν? 19 αὐτῶν P³ (Giu., Lucr. IV p. 318) αὐτὴν Mei. σώματος Us., an ἡμῖν? cf. p. 21, 9sq. | γνωστά Us.

- 69 — οὐ γὰρ δυνατόν ἐπινοῆσαι τοῦτο — οὔτε ὅλως ὡς οὐκ εἰσίν, οὔθ' ὡς ἕτερ' ἄττα προσυπάρχοντα τούτῳ ἀσώματα, οὔθ' ὡς μόρια τούτου, ἀλλ' ὡς τὸ ὅλον σῶμα καθόλου ἐκ τούτων πάντων τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἔχον αἰδίδιον, οὐχ οἶον δὲ
 5 εἶναι συμπεφορημένον — ὥσπερ ὅταν ἐξ αὐτῶν τῶν ὄγκων μεῖζον ἄθροισμα συστήῃ ἤτοι τῶν πρώτων ἢ τῶν τοῦ ὅλου μεγεθῶν τοῦδε τινὸς ἐλαττόνων —, ἀλλὰ μόνον, ὡς λέγω, ἐκ τούτων ἀπάντων τὴν ἑαυτοῦ φύσιν ἔχον αἰδίδιον. καὶ ἐπιβολὰς μὲν ἔχοντα ἰδίας πάντα ταῦτά ἐστι καὶ διαλήψεις, συμπαρα-
 10 κολουθοῦντος δὲ τοῦ ἀθροῦ καὶ οὐθαμῆ ἀποσχιζομένου, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἀθρόαν ἔννοιαν τοῦ σώματος κατηγορίαν εἰληφότος.
- 70 Καὶ μὴν καὶ τοῖς σώμασι συμπίπτει πολλάκις καὶ οὐκ αἰδίδιον παρακολουθεῖν ὅτ' ἐν τοῖς ἀοράτοις καὶ οὔτε ἀσώματα[†]. ὥστε δὴ κατὰ τὴν πλείστην φορὰν τούτῳ τῷ ὀνόματι χρώ-
 15 μενοι φανερὰ ποιοῦμεν τὰ συμπτώματα οὔτε τὴν τοῦ ὅλου φύσιν ἔχειν, ὃ συλλαβόντες κατὰ τὸ ἀθρόον σῶμα προσαγορευόμεν, οὔτε τὴν τῶν αἰδίδιον παρακολουθοῦντων, ὧν ἄνευ σῶμα οὐ δυνατόν νοεῖσθαι. κατ' ἐπιβολὰς δ' ἂν τινὰς παρα-
 p. 24
 71 κολουθοῦντος τοῦ ἀθροῦ ἕκαστα προσαγορευθεῖη, ἀλλ' ὅτε
 20 ὀήποτε ἕκαστα συμβαίνοντα θεωρεῖται, οὐκ αἰδίδιον τῶν συμπτωμάτων παρακολουθοῦντων. καὶ οὐκ ἐξελατέον ἐκ τοῦ ὄντος ταύτην τὴν ἐνάργειαν, ὅτι οὐκ ἔχει τὴν τοῦ ὅλου φύσιν ὧν συμβαίνει ὃ δὴ καὶ σῶμα προσαγορευόμεν, οὐδὲ τὴν τῶν

2 οὔθ' ὡς Gass.: ὡς οὔθ' Ω | ἕτερ' ἄττα Us.: ἕτερα τὰ Ω ἕτερα τινὰ Mei. 3 ἐκ (Aldobr.) Gass.: μὲν Ω μὲν <ἐκ> Mei.

4 οἶον δὲ Schn.: οἶον τ' (τε B) Ω 5 -μένων B¹Co | ὄγκων] οἰκων B¹P¹Co 7 μεγεθῶν] μερῶν Schn. 10 οὐθαμῆ FP³Z(f) | ἀποσχιζόμενα et 11 εἰληφότα Us. 13 παρακολουθεῖ B | *hiatum notavit Us.; sunt reliquiae tantum definitionis Eventorum similis definitioni Coniunctorum p. 19, 16 sqq.* 16 ἔχει FZ¹f | ὃ FZ¹ ὃν PCo ἦν in lacuna B² 17 αἰδίδιον Ω, corr. Mei. 19 *hiatum ante ἀλλ' ὅτῳ (sic) signif. Us.; sed Ep. dicere videtur: secundum perceptiones rei universae subsequentis eventa nomen accipiunt, sed tum cum singula eventa ipsa evenire constat, quia eventa perpetuo rebus non inhaerent* 20 αἰδίδιον Ω: corr. Mei. 22 ὧ F¹Z¹f ὧ B ὃ PCoF²

αἰδιον παρακολουθούντων, οὐδ' αὖ καθ' αὐτὰ νομιστέον — οὐδὲ γὰρ τοῦτο διανοητὸν οὔτ' ἐπὶ τούτων οὔτ' ἐπὶ τῶν αἰδιον συμβεβηκότων —, ἀλλ' ὅπερ καὶ φαίνεται, συμπτώματα πάντα τὰ τοιαῦτα νομιστέον, καὶ οὐκ αἰδιον παρακολουθοῦντα οὐδ' αὖ φύσεως καθ' ἑαυτὰ τάγμα ἔχοντα, ἀλλ' ὃν τρόπον αὐτῇ ἢ αἰσθησις τὴν ιδιότητα ποιεῖ, θεωρεῖται.

Καὶ μὴν καὶ τότε γε δεῖ προσκατανοῆσαι σφοδρῶς· τὸν 72 γὰρ δὴ χρόνον οὐ ζητητέον ὥσπερ καὶ τὰ λοιπά, ὅσα ἐν ὑποκειμένῳ ζητοῦμεν ἀνάγοντες ἐπὶ τὰς βλεπομένας παρ' ἡμῖν αὐτοῖς προλήψεις, ἀλλ' αὐτὸ τὸ ἐνάργημα, καθ' ὃ τὸν πολλὸν 10 ἢ ὀλίγον χρόνον ἀναφωνοῦμεν, συγγενικῶς τοῦτο περιφέροντες, ἀναλογιστέον. καὶ οὔτε διαλέκτους ὡς βελτίους μεταληπτέον, ἀλλ' αὐταῖς ταῖς ὑπαρχούσαις κατ' αὐτοῦ χρηστέον, 15 οὔτε ἄλλο τι κατ' αὐτοῦ κατηγορητέον, ὡς τὴν αὐτὴν οὐσίαν ἔχοντος τῷ ιδιώματι τούτῳ — καὶ γὰρ τοῦτο ποιοῦσί τινες —, 15 ἀλλὰ μόνον ᾧ συμπλέκομεν τὸ ἴδιον τοῦτο καὶ παραμετροῦμεν, μάλιστα ἐπιλογιστέον. καὶ γὰρ τοῦτο οὐκ ἀποδείξεως προσδεῖται 73 ἀλλ' ἐπιλογισμοῦ, ὅτι ταῖς ἡμέραις καὶ ταῖς νυξὶ συμπλέκομεν καὶ τοῖς τούτων μέρεσιν, ὡσαύτως δὲ καὶ τοῖς πάθεσι καὶ ταῖς ἀπαθείαις, καὶ κινήσεσι καὶ στάσεσιν, ἴδιόν τι σύμπτωμα περὶ 20 ταῦτα πάλιν αὐτὸ τοῦτο ἐννοοῦντες, καθ' ὃ χρόνον ὀνομάζομεν. (φησὶ δὲ τοῦτο καὶ ἐν τῇ δευτέρῃ Περὶ φύσεως καὶ ἐν τῇ Μεγάλη ἐπιτομῇ.)

Ἐπὶ τε τοῖς προειρημένοις τοῖς κόσμοις δεῖ καὶ πᾶσαν

1 αἰδιον PCo αἰδιῶν BZf αἰδιῶν οὐδὲ τὴν τὸν αἰδιον F | παρακολουθοῦν BP¹Co 2 διανοητέον Ω, corr. Bernays | οὔτ' (alt.) FZf οὐδ' BPCo | αἰδιῶν BFZf 4 τὰ τοιαῦτα scri., cf. p. 20, 9; τὰ σώματα Ω σώματος Us. ταῦτα σώματος Leop., defendit Pascal, Studi su Lucr. p. 25 sq. 6 <δῆλον> ποιεῖ Croen. | θεωρούμενα Κο. θεωρητέον Us. 7 τότε δεῖ F τό γε δὴ Zf 10 προσλήψεις B 11 ἐπιφέροντες Us. 12 διαλέκτου P¹Co, Kuehn 13 καθ' αὐτοῦ BP¹Co 14 καθ' αὐτοῦ BPCo (-αύ-) F καθ' ἑαυτοῦ Zf, corr. Gass. 15 ἔχοντος] ἔχον Us. 16 ὦ B (ex ὦ), P³CoF: ὁ P¹ ὡς Zf, γρ in mg. P² 20 post σύμπτωμα interp. Tescari 21 πάλιν] πάντα Us., cf. Sext. adv. dogm. IV 219 22 τῇ β FZf 23 τοῦ κόσμον B

σύγκρισιν πεπερασμένην τὸ ὁμοειδὲς τοῖς θεωρουμένοις πυκνῶς ἔχουσαν νομίζειν γεγονέναι ἀπὸ τοῦ ἀπείρου, πάντων τούτων ἐκ συστροφῶν ἰδίων ἀποκεκριμένων καὶ μειζόνων καὶ ἐλατόνων· καὶ πάλιν διαλύεσθαι πάντα, τὰ μὲν θάττον, τὰ δὲ
 5 βραδύτερον, καὶ τὰ μὲν ὑπὸ τῶν τοιῶνδε, τὰ δὲ ὑπὸ τῶν
 74 τοιῶνδε τοῦτο πάσχοντα. δῆλον οὖν ὡς καὶ * * (<καὶ ἐν τῇ . . .
 Περὶ φύσεως> φθαρτοὺς φησι τοὺς κόσμους, μεταβαλλόντων τῶν
 μερῶν. καὶ ἐν ἄλλοις, τὴν γῆν τῷ ἀέρι ἐποχεῖσθαι.) "Ἐτι δὲ
 p. 26 τοὺς κόσμους οὔτε ἐξ ἀνάγκης δεῖ νομίζειν ἕνα σχηματισμὸν
 10 ἔχοντας, ἀλλὰ * * (καὶ διαφόρους αὐτοὺς ἐν τῇ ἰβ̄ Περὶ φύσεως
 φησιν· οὓς μὲν γὰρ σφαιροειδεῖς, καὶ ῥοειδεῖς ἄλλους, καὶ ἀλλοιοσχήμονας ἑτέρους· οὐ μέντοι πᾶν σχῆμα ἔχειν. οὐδὲ ζῳὰ εἶναι ἀποκριθέντα ἀπὸ τοῦ ἀπείρου.) * * οὐδὲ γὰρ ἂν ἀποδείξειεν οὐδεὶς, ὡς <ἐν> μὲν τῷ τοιούτῳ καὶ οὐκ ἂν ἔμπερι-
 15 λήφθῃ τὰ τοιαῦτα σπέρματα, ἐξ ὧν ζῳὰ τε καὶ φυτὰ καὶ τὰ λοιπὰ πάντα <τὰ> θεωρούμενα συνίσταται, ἐν δὲ τῷ τοιούτῳ οὐκ ἂν ἐδυνήθῃ. (ὡσαύτως δὲ καὶ ἐντραφήναι.) τὸν αὐτὸν δὲ τρόπον καὶ ἐπὶ γῆς νομιστέον * *

1 ὁμοειδὲς BZf ὁμοιοειδὲς PCoF 4 πάλιν] πάντα F 5 ὑπὸ τοιῶνδε priore l. F | ὑπὸ τοιῶνδε altero l. CoFP³ ὑπὸ τῶνδε Zf 6 τοῦτο σχοα (σχόα B²Q) BP¹ (= WQ) τοῦτο σχεῖν Co πάσχοντα * F πάσχοντα P³Zf, corr. cod. H², Ste. | ἄδηλον P³Zf (sed in mg. P³ γρ δῆλον ὅπερ καὶ κάλλιον) 6 sq. naturam corruptelae huius loci perspex. Woltjer, *Lucr. phil.* p. 111, Brieger, *Epikurs Brief* p. 14; δῆλον οὖν ὡς καὶ scholio adnectit Us. | inserui Briegerum secutus; καὶ φθαρτοὺς BPCo καὶ * φθαρτίας (-τος et -τ̄ F²) F καὶ ἀφθάρτους Zf 7 τὸν (τοὺς sscr. F²) κόσμον F 8 cf. fragm. *Herc. libri XI* Π. φύσεως | ἔτι δὲ καὶ FZf ἔτι τε Arndt 10 περὶ φύσεως (C. Fr. Hermann) Brieger: περὶ αὐτοῦ BP¹Co περὶ τούτου FZf γρ P³ περὶ <φύσεως> αὐτὸς Us. 12 ἔχεται B | οὐ μέντοι . . . 13 ἀπείρου Us. scholiastae dat, recte (cf. *Lucr. V* 115sq.), verba epistulae esse susp. Brieger, *Diels apud Arndt, Em. Ep.* p. 21 (πάσχοντα, ἔτι δὲ καὶ τοὺς κόσμους, <οὓς> οὔτε . . . ἔχοντας οὐ μέντοι πᾶν σχῆμα ἔχειν οὐδὲ ζῳὰ . . . ἀπείρου) 13 ante οὐδὲ desunt qualia apud *Lucr. II* 1075sq. leguntur 14 ἐν ins. Us. ὡς ἐν τῷ Gass. | καὶ <ἐμπεριελήφθῃ ἂν καὶ> οὐκ Lortzing | καὶ οὐκ ἂν] κόσμῳ Mei. 16 τὰ ins. Schn. 18 putandum est <species animalium et plantarum semper eadem existere>

Ἄλλὰ μὴν ὑποληπτέον καὶ τὴν φύσιν πολλὰ καὶ παντοῖα 75
 ὑπὸ αὐτῶν τῶν πραγμάτων διδαχθῆναι τε καὶ ἀναγκασθῆναι, p. 27
 τὸν δὲ λογισμὸν τὰ ὑπὸ ταύτης παρεγγυηθέντα ὕστερον ἐπα-
 κριβοῦν καὶ προσεξευρίσκειν ἐν μὲν τισι θάττον, ἐν δὲ τισι
 βραδύτερον καὶ ἐν μὲν τισι περιόδοις καὶ χρόνοις [ἀπὸ τῶν 5
 ἀπὸ τοῦ ἀπείρου] (κατὰ μείζους ἐπιδόσεις), ἐν δὲ τισι κατ'
 ἐλάττους. Ὅθεν καὶ τὰ ὀνόματα ἐξ ἀρχῆς μὴ θέσει γενέσθαι,
 ἀλλ' αὐτὰς τὰς φύσεις τῶν ἀνθρώπων καθ' ἕκαστα ἔθνη ἴδια
 πασχούσας πάθη καὶ ἴδια λαμβανούσας φαντάσματα ἰδίως τὸν
 ἀέρα ἐκπέμπειν στελλόμενον ὑφ' ἐκάστων τῶν παθῶν καὶ τῶν 10
 φαντασμάτων, ὡς ἂν ποτε καὶ ἡ παρὰ τοὺς τόπους τῶν
 ἔθνῶν διαφορὰ ἦ. ὕστερον δὲ κοινῶς καθ' ἕκαστα ἔθνη τὰ 76
 ἴδια τεθῆναι πρὸς τὸ τὰς δηλώσεις ἦττον ἀμφιβόλους γενέσθαι
 ἀλλήλοις καὶ συντομωτέρας δηλουμένας· τινὰ δὲ καὶ οὐ συνο-
 ρώμενα πράγματα εἰσφέροντας τοὺς συνειδότας παρεγγυῆσαι 15
 τινὰς φθόγγους τοὺς ἀναγκασθέντας ἀναφωνῆσαι, τοὺς δὲ τῶ
 λογισμῶ ἐλομένους κατὰ τὴν πλείστην αἰτίαν οὕτως ἐρμηνεῦσαι.

Καὶ μὴν ἐν τοῖς μετεώροις φορὰν καὶ τροπὴν καὶ ἔκλειψιν
 καὶ ἀνατολὴν καὶ δύσιν καὶ τὰ σύστοιχα τούτοις μήτε λει- p. 28
 τουργοῦντός τινος νομίζειν δεῖ γίνεσθαι καὶ διατάττοντος ἢ 20
 διατάξοντος καὶ ἅμα τὴν πᾶσαν μακαριότητα ἔχοντος μετὰ
 ἀφθαρσίας — οὐ γὰρ συμφωνοῦσι πραγματεῖαι καὶ φροντίδες 77
 καὶ ὄργαι καὶ χάριτες μακαριότητι, ἀλλ' ἐν ἀσθενείᾳ καὶ φόβῳ

2 ὑπὸ τῶν αὐτῶν F ὑπὸ τῶν αὐτῶν τῶν Co Zf 3 καὶ ὕστερον
 FP³Zf 5 ἀπὸ . . . 6 ἀπείρου *delevi*, 'Glossema' Us.: *libr. ad*
p. 22, 13 aberravisse videtur; lacunam expl Leop μείζους λαμβά-
 νειν ἐπιδόσεις Us. | ἀπὸ τῶν] ἀποτομὴν Us. cf. p. 29, 8 6 ἀπὸ
 τοῦ om. F | κατ'] καὶ Us. 10 ὑπ' BP¹Co 12 ἦ Us.: εἴη Ω
 13 γίνεσθαι? 14 ἀλλήλοις Mei.: ἀλλήλαις BPCoZf ἀλλήλους F |
 συντομωτέρας B συντομωτέρας PCo 16 τοὺς (pr.) *del. Us* (καὶ)
 τοὺς (μὲν) *Gass.* (ὄν) τοὺς (μὲν) *Mei.* τοὺς (μὲν) *Gi.*,
Lucr. v. I p. 276; nihil mutandum 17 ἐπομένους *Schn.* | αἰτίαν]
 φαντασίαν Us. ὁμίλιαν *Leop.* 18 καὶ μὴν (καὶ τὴν) Us., *sed*
cf. Arndt, Em. Ep. p. 21 sqq. 20 γίνεσθαι *Mei.*: γενέσθαι Ω |
 ἦ διατάξοντος BPCoF ἦ διατάξαντος Zf *del Mei., cf. Sent. XVI*
 23 καὶ χάριτες καὶ BP¹Co καὶ χάριτες τῆ *Cob.* | ἀλλ' ἐν P¹Co
 ἀλλὰ ἐν B ἀλλ' FP³Zf

καὶ προσδεῖσει τῶν πλησίον ταῦτα γίνεται —, μήτε αὖ πῦρ
 ἅμα ὄντα συνεστραμμένον τὴν μακαριότητα κεκτημένα κατὰ
 βούλησιν τὰς κινήσεις ταύτας λαμβάνειν· ἀλλὰ πᾶν τὸ σέμνωμα
 τηρεῖν κατὰ πάντα ὀνόματα φερόμενα ἐπὶ τὰς τοιαύτας ἐν-
 5 νοίας, ἐὰν μηδὲν ὑπεναντίον ἐξ αὐτῶν τῷ σεμνώματι δόξη·
 εἰ δὲ μὴ, τὸν μέγιστον τάραχον ἐν ταῖς ψυχαῖς αὐτῇ ἢ ὑπεναν-
 τιότης παρασκευάσει. ὅθεν δὴ κατὰ τὰς ἐξ ἀρχῆς ἐναπολήψεις
 τῶν συστροφῶν τούτων ἐν τῇ τοῦ κόσμου γενέσει δεῖ δοξάζειν
 καὶ τὴν ἀνάγκην ταύτην καὶ περιόδον συντελεῖσθαι.

78 Καὶ μὴν καὶ τὴν ὑπὲρ τῶν κυριωτάτων αἰτίαν ἐξακρι-
 11 βῶσαι φυσιολογίας ἔργον εἶναι δεῖ νομίζειν, καὶ τὸ μακά-
 ριον ἐν τῇ περὶ μετέωρων γνώσει ἐνταῦθα πεπτωκέναι καὶ
 ἐν τῷ τίνες φύσεις αἱ θεωρούμεναι κατὰ τὰ μετέωρα ταυτί,
 p. 29 καὶ ὅσα συγγενῆ πρὸς τὴν εἰς τοῦτο ἀκριβειαν· ἔτι τε οὐ
 15 τὸ πλεοναχῶς ἐν τοῖς τοιούτοις εἶναι καὶ τὸ ἐνδεχόμενον
 καὶ ἄλλως πως ἔχειν, ἀλλ' ἀπλῶς μὴ εἶναι ἐν ἀφθάρτῳ
 καὶ μακαρίᾳ φύσει τῶν διάκρισιν ὑποβαλλόντων ἢ τάραχον
 μηθέν. καὶ τοῦτο καταλαβεῖν τῇ διανοίᾳ ἔστιν ἀπλῶς εἶναι·

1 πλησίον BZ 1 . . . 3 Achilles, *De sphaera* 13 p. 40 Maass |
 αὐ πῦρ ἅμα ὄντα P⁵Zf αὐ πυρα μαον τα P¹ αὐ πύραμα· ὄντα
 Co λυπυρα μα οντα B¹ λυπυρὰ ἅμα ὄντα B² αὐ πῦρ ὄντα F
 αὐ πυρὸς ἀνάμματα Us. ὄντα scil. τὰ μετέωρα cf. Arndt l. l.
 2 συνεστρατευμένην Zf συνεστραμμένα Steph. -μένου Us. | μακα-
 ριο(ω P)τάτην BP¹(Q), Co? 3 τὸ τοῦ σεμνώματος τήρημα dicit
 Plotina Aug. in epist. ad Epicureos data Jahresh. d. öst. a. Inst.
 II, 272 (Ditt. Syll.³ 834) 4 τηρεῖν scil. δεῖ | τηρεῖν, . . . φερό-
 μενον Us. 5 ἐὰν] ἴνα Us. | μηδὲν Mei.: μηδ' Ω | ὑπεναντίον Mei.
 ὑπ'ἐναντίας BP¹Co ὑπεναντία FP⁵f ὑπεναντίας Z ὑπεναντία
 <γένωνται> Gass., Us. | ἐξ αὐτῶν scil. τῶν ὀνομάτων | δόξη
 Mei.: δόξαι Ω, Us. 6 αὐτῇ ἢ PCo αὐτὴν ἢ B αὐτῇ ἢ F (?)
 αὐτῇ Zf 7 κατὰ Mei.: καὶ Ω 8 γενέσει] συστάσει FZf 10 <τὸ>
 τὴν Us. 12 ἐν . . . γνώσει tamquam glossema ad ἐνταῦθα
 eiecit Us., sed cf. p. 25, 3 13 τινὰς BPCoFZ¹, corr. Z⁵f |
 [τ']αὐτ[ί]κα B[ ]m² ταυτί ex ταυτίκα P ut vid. 14 συγγενῆ
 <τούτοις συντείνει> Ko. συντείνει Us. | τοῦτο 'h. e.: τὸ μακά-
 ριον' Us.] τούτων B | οὐ] καὶ Mei. 15 ἐνδεχόμενον Schn.:
 ἐνδεχομένω B ἐνδεχομένως PCoF ἐνδεχομένως Zf

τὸ δ' ἐν τῇ ἱστορίᾳ πεπτωκὸς τῆς δύσεως καὶ ἀνατολῆς καὶ 79
τροπῆς καὶ ἐκλείψεως καὶ ὅσα συγγενῆ τούτοις μῆθ' ἐν ἔτι
πρὸς τὸ μακάριον τῆς γνώσεως συντείνειν, ἀλλ' ὁμοίως τοὺς
φόβους ἔχειν τοὺς ταῦτα κατειδότας, τίνες δ' αἱ φύσεις ἀγνο-
οῦντας καὶ τίνες αἱ κυριώταται αἰτίαι, καὶ εἰ μὴ προσήδεσαν 5
ταῦτα· τάχα δὲ καὶ πλείους, ὅταν τὸ θάμβος ἐκ τῆς τούτων
προσκατανοήσεως μὴ δύνηται τὴν λύσιν λαμβάνειν κατὰ τὴν
περὶ τῶν κυριωτάτων οἰκονομίαν. διὸ δὴ καὶ πλείους αἰτίας
εὐρίσκομεν τροπῶν καὶ δύσεων καὶ ἀνατολῶν καὶ ἐκλείψεων
καὶ τῶν τοιουτοτρόπων ὥσπερ καὶ ἐν τοῖς κατὰ μέρος γινο- 10
μένοις, καὶ οὐ δεῖ νομίζειν τὴν ὑπὲρ τούτων χρεῖαν ἀκρίβειαν 80
μὴ ἀπειληφέναι, ὅση πρὸς τὸ ἀτάραχον καὶ μακάριον ἡμῶν
συντείνει. ὥστε παραθεωροῦντας ποσαχῶς παρ' ἡμῖν τὸ ὅμοιον
γίνεται, αἰτιολογητέον ὑπὲρ τε τῶν μετεώρων καὶ παντὸς τοῦ
ἀδήλου, καταφρονοῦντας τῶν οὔτε <τὸ> μοναχῶς ἔχον ἢ γι- p. 30
νόμενον γνωρίζοντων οὔτε τὸ πλεοναχῶς συμβαῖνον, τὴν ἐκ 16
τῶν ἀποστημάτων φαντασίαν παριδόντων, ἔτι τε ἀγνοούντων
καὶ ἐν ποίοις οὐκ ἔστιν ἀταρακτῆσαι <καὶ ἐν ποίοις ὁμοίως
ἀταρακτῆσαι>. ἂν οὖν οἰώμεθα καὶ ᾧδί πως ἐνδεχόμενον
αὐτὸ γίνεσθαι [καὶ ἐν ποίοις ὁμοίως ἀταρακτῆσαι], αὐτὸ τὸ 20
ὅτι πλεοναχῶς γίνεται γνωρίζοντες, ὥσπερ κἂν ὅτι ᾧδί πως
γίνεται εἰδῶμεν, ἀταρακτῆσομεν. Ἐπὶ δὲ τούτοις ὅλως ἅπασιν 81

3 τὰς γνώσεις Us., qui etiam 1 τοῦ . . . πεπτωκὸς προπο-
suūt, praeferrem τὴν γνώσιν, sed cf. p. 24, 12 4 κατειδότας Us.
cf. p. 53, 17. 55, 14. 57, 1: κατιδόντας (καταδιδόντας B) Ω | δ' αἱ
B δὲ αἱ FZf δὲ PCo 5 προσήδεσαν BPCoF (?) προσήδησαν Zf,
corr. Hue., Croen. (MGH 210) 6 τάχα δὲ] τὰ χαλεπὰ F¹P³Zf
7 κατὰ Gass.: καὶ Ω 8 κἂν πλείους αἰτίας εὐρίσκομεν et 11 ἦν
pro ἢ Us. 10 τῶν τοιούτων τρόπων (τροπῶν F³Zf) Ω, corr.
Mei. 11 καὶ Mei.: ἢ Ω 15 οὔτε τὸ Gass.: οὐδὲ BPFZf
οὐδὲν Co 16 τὴν <τ'> Us. <κατὰ> τὴν Mei. <τῶν> τὴν Ko.;
nihil mutandum est 17 παριδόντων Us.: παραδιδόντων Ω
18 καὶ . . . 19 ἀταρακτῆσαι ex vs. 20 huc transposui 19 ἂν οὖν . . .
20 ἀταρακτῆσαι om. B 20 ἐν ποίοις P¹Co ἐφ' οἷσις! F¹P³Zf
21 κἂν [ὅτι κἂν ᾧδί πως] F¹ 22 γίνονται B¹Co | ὅλως BPCo
ὅλοις F(Q), om. Zf

ἐκεῖνο δεῖ κατανοεῖν, ὅτι τάραχος ὁ κυριώτατος ταῖς ἀνθρω-
 πίναις ψυχαῖς γίνεται ἐν τῷ ταῦτά μακαρία τε δοξάζειν (εἶναι)
 καὶ ἄφθαρτα καὶ ὑπεναντίας ἔχειν τούτοις ἅμα βουλήσεις καὶ
 πράξεις καὶ αἰτίας, καὶ ἐν τῷ αἰώνιον τι δεινὸν ἢ προσδοκᾶν
 5 ἢ ὑποπτεῦειν κατὰ τοὺς μύθους, εἴτε καὶ αὐτὴν τὴν ἀναισθη-
 σίαν τὴν ἐν τῷ τεθνάναι φοβουμένους ὥσπερ οὖσαν κατ'
 αὐτούς, καὶ ἐν τῷ μὴ δόξαις ταῦτα πάσχειν ἀλλ' ἀλόγῳ γέ-
 τινι παραστάσει, ὅθεν μὴ ὀρίζοντας τὸ δεινὸν τὴν ἴσῃν ἢ καὶ
 82 ἐπιτεταμένην ταραχὴν λαμβάνειν τῷ εἰ καὶ ἐδόξαζον ταῦτα· ἢ
 p. 31 δὲ ἀταραξία τῷ τούτων πάντων ἀπολελεύσθαι καὶ συνεχῆ μνή-
 11 μην ἔχειν τῶν ὄλων καὶ κυριωτάτων. Ὅθεν τοῖς πάθεσι
 προσεκτέον τοῖς παροῦσι καὶ ταῖς αἰσθήσεσι, κατὰ μὲν τὸ
 κοινὸν ταῖς κοιναῖς, κατὰ δὲ τὸ ἴδιον ταῖς ἰδίαις, καὶ πάσῃ
 τῇ παρούσῃ καθ' ἕκαστον τῶν κριτηρίων ἐναργεία. ἂν γὰρ
 15 τούτοις προσέχωμεν, τὸ ὅθεν ὁ τάραχος καὶ ὁ φόβος ἐγίνετο
 ἐξαιτιολογήσομεν ὀρθῶς καὶ ἀπολύσομεν, ὑπὲρ τε μετεώρων
 αἰτιολογοῦντες καὶ τῶν λοιπῶν τῶν ἀεὶ παρεμπιπτόντων, ὅσα
 φοβεῖ τοὺς λοιποὺς ἐσχάτως.

Ταῦτά σοι, ὦ Ἡρόδοτε, ἔστι κεφαλαιωδέστερα ὑπὲρ τῆς
 83 τῶν ὄλων φύσεως ἐπιτετημημένα· ὥστ' ἐὰν γένηται οὗτος ὁ
 21 λόγος δυνατὸς κατασχεθεῖς μετ' ἀκριβείας, οἶμαι, ἐὰν μὴ
 καὶ πρὸς ἅπαντα βαδίσῃ τις τῶν κατὰ μέρος ἀκριβομαμάτων,
 ἀσύμβλητον αὐτὸν πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀνθρώπους ἀδρότητα

1 τάραχος (μὲν)? Us. 2 ταῦτά scri.: ταῦτα Ω | εἶναι ins.
 (Gass.), Us. 3 τούτοις | ταύτας F τούτω Us. | ἅμα transp. post
 βουλήσεις FZf 4 ἢ scri.: καὶ Ω ἀεὶ Us. 5 ἢ BP¹Co καὶ
 FZf, γρ ἰν mg. P³ | καὶ αὐτὴν Cas.: κατὰ ταύτην Ω 6 τὴν ἐν]
 τῇ ἐν P¹ τῇ ἐν Co [τί] ἐν B [ ] m² | κατ' αὐτούς Cas.: καὶ
 αὐτούς Ω 9 τῷ BZf τὸ PCoF | εἰκαίως δοξάζονται Us.
 10 τῷ Us.: τὸ Ω 11 πάθεσι Bonnet, Us.: πᾶσι Ω 12 καὶ ταῖς
 αἰσθήσεσι om. F¹Zf, suppl. F² 17 καὶ ὅσα FP³Zf 18 λοιποὺς
 <ἀνθρώπους> Mei. 19 κεφαλαιο(ω P³)δέστερα FZf, γρ ἰν
 mg. P³ 20 ἐπιτεταγμένα B | ὥστ' ἐὰν γένηται Us.: ὥστε ἂν
 γένοιτο Ω | δυνατὸς ὁ λόγος οὗτος pos. F 21 κατασχεθεῖς Gass.,
 Us.: κατασχέθη Ω <ἐὰν> κατασχεθῆ Kuehn κατασχεθῆναι Bocke-
 mueller 22 καὶ om. FZf, del. P³ 23 ἀσύγκριτον FZf, γρ ἰν
 mg. P³ | αὐτὸ B

λήψεσθαι. καὶ γὰρ καὶ καθαρὰ ἀφ' ἑαυτοῦ ποιήσει πολλὰ τῶν κατὰ μέρος ἐξακριβουμένων κατὰ τὴν ὅλην πραγματείαν ἡμῖν, καὶ αὐτὰ ταῦτα ἐν μνήμῃ τιθέμενα συνεχῶς βοηθήσει. τοιαῦτα γὰρ ἔστιν, ὥστε καὶ τοὺς κατὰ μέρος ἤδη ἐξακριβοῦντας ἱκανῶς ἢ καὶ τελείως, εἰς τὰς τοιαύτας ἀναλύοντας p. 32 ἐπιβολὰς τὰς πλείστας τῶν περιοδειῶν ὑπὲρ τῆς ὅλης φύσεως c ποιεῖσθαι· ὅσοι δὲ μὴ παντελῶς αὐτῶν τῶν ἀποτελουμένων εἰσὶν, ἐκ τούτων καὶ κατὰ τὸν ἄνευ φθόγγων τρόπον τὴν ἄμα νοήματι περίοδον τῶν κυριωτάτων πρὸς γαληνισμόν ποιοῦνται. 10

EPISTULA SECUNDA AD PYTHOCLEM

Ἐπίκουρος Πυθοκλεῖ χαίρειν.

p. 35

Ἦνεγκέ μοι Κλέων ἐπιστολὴν παρὰ σοῦ, ἐν ἣ φιλοφρονοῦ- 84
 μένος τε περὶ ἡμᾶς διετέλεις ἀξίως τῆς ἡμετέρας περὶ σεαυτὸν
 σπουδῆς, καὶ οὐκ ἀπιθάνως ἐπειρῶ μνημονεύειν τῶν εἰς μα- 15
 κάριον βίον συντεινόντων διαλογισμῶν, ἐδέου τε σεαυτῶ περὶ
 τῶν μετεώρων σύντομον καὶ εὐπερίγραφον διαλογισμόν ἀπο-
 στείλαι, ἵνα ὁσπίως μνημονεύης· τὰ γὰρ ἐν ἄλλοις ἡμῖν γε-
 γραμμένα δυσμνημόνευτα εἶναι, καίτοι, ὡς ἔφης, συνεχῶς
 αὐτὰ βαστάξεις. ἡμεῖς δὲ ἠδέως τέ σου τὴν δέησιν ἀπεδεξά- 20
 μεθα καὶ ἐλπῖσιν ἠδείαις συνεσχέθημεν. γράψαντες οὖν τὰ 85
 λοιπὰ πάντα συντελοῦμεν ἅπερ ἠξίωσας πολλοῖς καὶ ἄλλοις

1 καθαρὰ Gass.: καθαρὰν Ω 2 ἐξακριβουμένων Gass.: ἐξακριβούμενος B P Co F (τοῖς κ. μ.) ἐξακριβουμένοις Z f ἐξηκριβωμένων Mei. 4 τοὺς <τὰ> κατὰ μέρος Mei., sed cf. p. 19, 15 5 τελείως εἰς] τελειώσεις P¹ τελείως B¹ τελέως εἰς Diels, Philod. Über die Götter A p. 93 7 ὅσοι . . . 8 κατὰ τὸν ἄν/ om. B 7 ὅσοι cod. H (sec. Us.) Gass.: ὅσα libri mei | ἀποτετελειωμένων Schn., Diels cf. p. 3, 16 8 εἰσὶν, ἐκ τούτων Kuehn εἰσὶν, ἐκ τούτων καὶ Brieger: ἐκ τούτων εἰσὶν ἢ Ω ἐκ τούτων ἱκανῆν Us. 17 ἀποστ[εῖλαι] ras. m² B 19 [καί]τοι ras. m² P (καίτοι Q W) 20 βαστάξεις Cas.: βαστάζειν Ω κἄν τις . . . βαστάξῃ (βαστάξει) Schn. καίτοι . . . βαστάζοντι Us. (quidni καὶ τῶι . . . βαστάζοντι?) κἀδύνατον . . . βαστάζειν Croen. 21 ἰδίαις B F 22 λοιπὰ πάντα] 'fort. λείποντα' Us. sed cf. p. 28 v. 5

ἑσόμενα χρήσιμα τὰ διαλογίσματα ταῦτα, καὶ μάλιστα τοῖς νεωστὶ φυσιολογίας γνησίου γενομένοις καὶ τοῖς εἰς ἀσχολίας βαθυτέρας τῶν ἐγκυκλίων τινὸς ἐμπεπλεγμένοις. καλῶς δὴ αὐτὰ διάλαβε, καὶ διὰ μνήμης ἔχων ὀξέως αὐτὰ περιόδευε
5 μετὰ τῶν λοιπῶν ὧν ἐν τῇ μικρᾷ ἐπιτομῇ πρὸς Ἡρόδοτον ἀπεστείλαμεν.

p 36 Πρῶτον μὲν οὖν μὴ ἄλλο τι τέλος ἐκ τῆς περὶ μετεώρων γνώσεως εἴτε κατὰ συναφὴν λεγομένων εἴτε αὐτοτελῶς νομίζειν
<δει> εἶναι ἥπερ ἀταραξίαν καὶ πίστιν βέβαιον, καθάπερ καὶ
86 ἐπὶ τῶν λοιπῶν, <καὶ> μῆτε τὸ ἀδύνατον [καὶ] παραβιάζεσθαι
11 μῆτε ὁμοίαν κατὰ πάντα τὴν θεωρίαν ἔχειν ἢ τοῖς περὶ βίων λόγοις ἢ τοῖς κατὰ τὴν τῶν ἄλλων φυσικῶν προβλημάτων κάθαρσιν, οἶον ὅτι τὸ πᾶν σῶμα καὶ ἀναφῆς φύσις ἐστίν, ἢ ὅτι ἄτομα στοιχεῖα καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα, [ἢ] ὅσα μοναχὴν
15 ἔχει τοῖς φαινομένοις συμφωνίαν· ὅπερ ἐπὶ τῶν μετεώρων οὐχ ὑπάρχει, ἀλλὰ ταῦτά γε πλεοναχὴν ἔχει καὶ τῆς γενέσεως αἰτίαν καὶ τῆς οὐσίας ταῖς αἰσθήσεσι σύμφωνον κατηγορίαν. οὐ γὰρ κατὰ ἀξιώματα κενὰ καὶ νομοθεσίας φυσιολογητέον,
87 ἀλλ' ὡς τὰ φαινόμενα ἐκκαλεῖται· οὐ γὰρ ἰδιολογίας καὶ κενῆς
20 δόξης ὁ βίος ἡμῶν ἔχει χρεῖαν, ἀλλὰ τοῦ ἀθορύβως ἡμᾶς ζῆν. πάντα μὲν οὖν γίνεται ἀσειστῶς κατὰ πάντων κατὰ πλεοναχὸν τρόπον ἐκκαθαιρομένων συμφώνως τοῖς φαινομένοις, ὅταν
τις τὸ πιθανολογούμενον ὑπὲρ αὐτῶν δεόντως καταλίπη· ὅταν
δὲ τις τὸ μὲν ἀπολίπη, τὸ δὲ ἐκβάλη ὁμοίως σύμφωνον ὄν
25 τῷ φαινομένῳ, δῆλον ὅτι καὶ ἐκ παντὸς ἐκπίπτει φυσιολογή-
p 87 ματος, ἐπὶ δὲ τὸν μῦθον καταρρεῖ. σημεῖα δ' ἐπὶ τῶν ἐν τοῖς

1 τοῖς] τῆς F¹ τ[οῖς] ras. m² B 2 γεγευμένοις (ex -μένης F²) FZf | καὶ . . . 3 ἐμπεπλ. om. F¹Zf, suppl. in mg. F² 2 τοῖς εἰς P τῆς εἰς B τοῖς Co τῆς F² 7 ἐκ Us. suspectum, εἰκὸς Ko. 9 δεῖ Gass., at cf. p. 5, 1 10 <καὶ> huc transp. Ko. | καὶ BP¹Co: om. FP³Zf 13 σώματα Us. 14 τὰ στοιχεῖα Schn. | ἢ del. Schn. 16 ὑπάρχειν Ω, corr. Gass. 19 ἰδιολογίας Ste.: ἰδιαλογίας BP¹Co ἢδη ἀλογίας FP³Zf 21 οὖν PCo οὐ BFZf | κατὰ prius del. Croen. καὶ Us. (τοῦ ἀθορύβως καὶ ἀσειστῶς ἡμᾶς ζῆν· ταῦτα μὲν οὖν γίνεται πάντων κτλ. Leop.) 26 δ' ἐπὶ Us.: δέ τι BP¹Co δέ τινα FP³Zf

μετεώροις συντελουμένων φέρει τῶν παρ' ἡμῖν τινα φαινο-
μένων, ἃ θεωρεῖται ἢ ὑπάρχει· καὶ οὐ τὰ ἐν τοῖς μετεώροις
φαινόμενα· ταῦτα γὰρ ἐνδέχεται πλεοναχῶς γίνεσθαι. τὸ μὲν- 88
τοι φάντασμα ἐκάστου τηρητέον καὶ ἐπὶ τὰ συναπτόμενα τούτω
διαριτέον, ἃ οὐκ ἀντιμαρτυρεῖται τοῖς παρ' ἡμῖν γινομένοις 5
πλεοναχῶς συντελεῖσθαι.

Κόσμος ἐστὶ περιοχὴ τις οὐρανοῦ, ἄστρα τε καὶ γῆν καὶ
πάντα τὰ φαινόμενα περιέχουσα, ἀποτομῆν ἔχουσα ἀπὸ τοῦ
ἀπείρου καὶ [κατα]λήγουσα ἐν πέρατι ἢ ἀραιῶ ἢ πυκνῶ καὶ
οὐ λυομένου πάντα τὰ ἐν αὐτῷ σύγχυσις λήψεται —, [καὶ 10
λήγουσαν] ἢ ἐν περιεχομένῳ ἢ ἐν στάσει ἔχοντι καὶ στρογ-
γύλην ἢ τρίγωνον ἢ οἶαν δήποτε περιγραφῆν· πανταχῶς γὰρ
ἐνδέχεται· τῶν γὰρ φαινομένων οὐδὲν ἀντιμαρτυρεῖ (<ἐν>
τῷδε τῷ κόσμῳ, ἐν ᾧ λῆγον οὐκ ἔστι καταλαβεῖν. Ὅτι δὲ καὶ 89
τοιούτοι κόσμοι εἰσὶν ἄπειροι τὸ πλῆθος ἔστι καταλαβεῖν, καὶ 15
ὅτι καὶ ὁ τοιοῦτος δύναται κόσμος γίνεσθαι (καὶ ἐν κόσμῳ καὶ
μετακοσμίῳ, ὃ λέγομεν μεταξὺ κόσμων διάστημα) ἐν πολυκένῳ
τόπῳ καὶ οὐκ ἐν μεγάλῳ εἰλικρινεῖ καὶ κενῷ, καθάπερ τινές p. 38
φασιν, ἐπιτηδεῖων τινῶν σπερμάτων θυνέντων ἀπ' ἐνὸς κόσμου
ἢ μετακοσμίου ἢ ἀπὸ πλειόνων κατὰ μικρὸν προσθέσεις τε 20
καὶ διαρθρώσεις καὶ μεταστάσεις ποιούντων ἐπ' ἄλλον τόπον,

1 φέρει Kuehn: φέρειν Ω 2 ἢ Ω: corr. Woltjer | οὐ<χ ὡς>
τὰ ἐν Croen. cf. F οὕτως 8 post γὰρ add. F ἃ θεωρεῖται ἢ
ὑπάρχει· καὶ οὕτως ἐν τοῖς μετεώροις φαινόμενα· ταῦτα γὰρ |
γίνεσθαι Leop.: γενέσθαι Ω 4 ἐπὶ] ἔτι Us. falso; scil. 'se-
cundum ea, quae congruunt cum viso, explanandum' 7sq. cf.
Diels, Vorsokr. II³ 7, 29sq. 9 καὶ καταλήγουσα . . . πυκνῶ et
καὶ οὐ . . . 10 λήψεται seclisit Us. ut additamenta ad v. 9 et 7sq.,
sed cf. [Aët.] p. 336 Dox. Di. et Lucr. I 1102 sq. La. 9 κατα
delevi | καὶ fort. delendum 10 καὶ λήγουσαν est v. l. ad 9 καὶ
καταλήγουσα: καὶ λήγουσα Gass. 13 ἐν add. Us. 16 καὶ
primum del. Schn. | καὶ ἐν . . . 17 διάστημα seclisi ut inter-
pretamentum ad ἐν πολυκένῳ τόπῳ 16 κόσμῳ καὶ del. Gass. |
'fort. κἀν μετακοσμίῳ' Us. 17 μετὰ κόσμῳ B¹ 18 εἰλικρινεῖ καὶ]
καὶ εἰλικρινεῖ Brieger, Diels εἰλικρινεῖ Gass. | τινές Cas.: τινὰ
Ω; sunt Philos. Abderitae 19 τινῶν om. FZf | κόσμου ἢ] κόσμον
καὶ FZf, γρ P⁵ 20 ἢ ἀπὸ BP¹Co ἢ καὶ ἀπὸ FP³Zf 21 neque

ἐὰν οὕτω τύχη, καὶ ἐπαρδεύσεις ἐκ τῶν ἐχόντων ἐπιτηδείως
 ἕως τελειώσεως καὶ διαμονῆς ἐφ' ὅσον τὰ ὑποβληθέντα θε-
 90 μέλια τὴν προσδοχὴν δύναται ποιεῖσθαι. οὐ γὰρ ἀθροισμὸν
 δεῖ μόνον γενέσθαι οὐδὲ δῖνον ἐν ᾧ ἐνδέχεται κόσμον γίνεσθαι
 5 κενῶ κατὰ τὸ δοξαζόμενον ἐξ ἀνάγκης, αὐξέσθαι τε, ἕως ἂν
 ἐτέρῳ προσκρούσῃ, καθάπερ τῶν φυσικῶν καλουμένων φησί
 τις. τοῦτο γὰρ μαχόμενόν ἐστι τοῖς φαινομένοις.

Ἡλιός τε καὶ σελήνη καὶ τὰ λοιπὰ ἄστρα <οὐ> καθ' ἑαυτὰ
 γενόμενα ὕστερον ἐμπεριλαμβάνετο ὑπὸ τοῦ κόσμου καὶ ὅσα
 10 γε δὴ σφῆζει, ἀλλ' εὐθύς διεπλάττετο καὶ αὐξήσιν ἐλάμβανεν
 (ὁμοίως δὲ καὶ γῆ καὶ θάλαττα) κατὰ προσκρίσεις καὶ δινήσεις
 p. 39 λεπτομερῶν τινῶν φύσεων, ἥτοι πνευματικῶν ἢ πυροειδῶν
 ἢ τὸ συναμφοτέρον· καὶ γὰρ ταῦτα οὕτως ἢ αἰσθησις ὑπο-
 91 βάλλει. Τὸ δὲ μέγεθος ἡλίου τε <καὶ σελήνης> καὶ τῶν λοιπῶν
 15 ἄστρον κατὰ μὲν τὸ πρὸς ἡμᾶς τηλικούτον ἐστὶν ἡλικὸν
 φαίνεται. (τοῦτο καὶ ἐν τῇ ια Περὶ φύσεως· 'εἰ γάρ', φησί, 'τὸ
 μέγεθος διὰ τὸ διάστημα ἀποβελήκει, πολλῶ μᾶλλον ἂν τὴν
 χροᾶν'.) ἄλλο γὰρ τούτῳ συμμετρότερον διάστημα οὐθέν ἐστι·

λαμβάνοντων post διαρθρώσεις inserere neque ποιούντων per
 zeugma dictum corrigere licet

1 ἂν FZf, γρ P³ | ἐκ τινῶν ἐχόντων ἐπιτηδείους Mei. 2 δια-
 μονὴν Us., cf. Giu. IV p. 49 | ἐφ' ὅσον] ἐφ' ὃ καὶ P¹Co
 3 προσδοχὴν FZf, γρ in mg. P³ 4 δῖνον P²(Q)Co δεινὸν P¹
 δεινὸν BFZf 7 τις: Democritus (Leucippus) 8 οὐ inser.
 Aldobr.; contra Democritum dicit Ep., cf. tamen Pascal, Studi
 critici su Lucr. 167 | αὐτὰ FZf 9 γινόμενα PCo | καὶ ὅσα γε
 δὴ σφῆζει ut glossema eicit Us., post θάλαττα 11 collocat Gass.

10 δὴ σφῆζει . . . 11 γῆ om. F¹, add. in mg. F² 10 σφῆζει, ἀλλ']
 συζῆ (cum Us.) ἄλλα, (cum Ambros.) Pascal 11 ὁμοίως . . .
 θάλαττα additamentum esse ad vs. 8 iudicat Us. 13 [ἢ τὸ
 συνα]μφοτέρον ras. m.¹ F ἥτοι συναμφοτέρων Gass, fort. delend-
 dum cf. p. 31, 2. 8sq. 14 καὶ σελήνης ins. Us, sed cf. Giu. IV 69
 15 μὲν τὸ Schn.: μέντοι Q | ἡλικὸν] οἶον FCo ἡλικὸν ὁποῖον
 Zf | cf. Pap. Oxyrh. 215 (Croenert, Rh. Mus. LXII, 123sq.)

17 ἀπεβελήκει Us. | ἂν om. F, ante μᾶλλον hab. Zf 18 χροᾶν
 B χ[ρό]αν F¹ | ἄλλω B ἀλλ' οὐ Us., qui ἀλλ' οὐ . . . ἐστι loco a
 Laertio Diog. ex libro De natura allegato adnectit ut Gass. |
 συμμετρότερον B¹Zf συμμετρούμενον Lachmann

κατὰ δὲ τὸ καθ' αὐτὸ ἦτοι μείζον τοῦ ὁρωμένου ἢ μικρῶ
 ἔλαττον ἢ τηλικούτου (οὐχ ἅμα). οὕτω γὰρ καὶ τὰ παρ' ἡμῶν
 πυρὰ ἐξ ἀποστήματος θεωρούμενα κατὰ τὴν αἴσθησιν θεω-
 ρεῖται. καὶ πᾶν δὲ τὸ εἰς τοῦτο τὸ μέρος ἔνσθημα ῥαδίως
 διαλυθήσεται, ἐάν τις τοῖς ἐναργήμασι προσέξη, ὅπερ ἐν τοῖς 5
 περὶ φύσεως βιβλίοις δεικνυμεν. Ἀνατολὰς καὶ δύσεις ἡλίου 92
 καὶ σελήνης καὶ τῶν λοιπῶν ἄστρον καὶ κατὰ ἄναψιν γίνεσθαι
 δυνατὸν καὶ κατὰ σβέσιν, τοιαύτης οὔσης περιστάσεως (καὶ
 καθ' ἑκατέρους τοὺς τρόπους), ὥστε τὰ προειρημένα ἀποτε-
 λεῖσθαι· οὐδὲν γὰρ τῶν φαινομένων ἀντιμαρτυρεῖ. <καὶ> 10
 κατ' ἐκφάνειάν τε ὑπὲρ γῆς καὶ πάλιν ἐπιπρόσθησιν τὸ προ- p. 40
 ειρημένον δύναται ἂν συντελεῖσθαι· οὐδὲ γάρ τι τῶν φαινο-
 μένων ἀντιμαρτυρεῖ. Τὰς τε κινήσεις αὐτῶν οὐκ ἀδύνατον
 μὲν γίνεσθαι κατὰ τὴν τοῦ ὅλου οὐρανοῦ δίνην, ἢ τούτου
 μὲν στάσιν, αὐτῶν δὲ δίνην κατὰ τὴν ἐξ ἀρχῆς ἐν τῇ γενέσει 15
 τοῦ κόσμου ἀνάγκην ἀπογεννηθεῖσαν (ἐπ' ἀνατολῇ τὰ τῆ θεο- 98
 μασία . . .) <ἢ καὶ> κατὰ τινα ἐπινέμησιν τοῦ πυρὸς αἰεὶ ἐπὶ
 τοὺς ἐξῆς τόπους ἰόντος. Τροπὰς ἡλίου καὶ σελήνης ἐνδέχεται
 μὲν γίνεσθαι κατὰ λόξωσιν οὐρανοῦ οὕτω τοῖς χρόνοις κατηναγ-
 κασμένου· ὁμοίως δὲ καὶ κατὰ ἀέρος ἀντέξωσιν ἢ καὶ ὕλης 20
 αἰεὶ ἐπιτηδείας ἐχομένης ἐμπιπραμένης, τῆς δὲ καταλειπομένης·

1 καθ' αὐτὸ Us.: καθ' αὐτὸν P¹(Q)Co κατ' αὐτὸ FP³Zf κατ'
 αὐτὸν B | ἦτοι ἔλαττον μικρῶ F ἢ ἔλαττον μικρῶ Zf 2 οὐχ
 ἅμα secl. Ko. τυχὸν Lachmann τυχάνει Us. 6 περὶ om. B |
 βιβλίοις Us. 7 ἄναψιν <τε> Us. | γίνεσθαι Schn.: γενέσθαι Ω
 8 δύνασθαι Ω: corr. Us | καὶ σβέσιν Us. | καὶ posterius
 om. Zf | καὶ . . . 9 τρόπους eiecit Us., cf. vs. 2 9 ἑτέρους FZf, γρ
 in mg. P^a | τρόπους Mei.: τόπους Ω 10 οὐδὲ B | καὶ ins. Us.
 11 ἐπιπρόσθησιν Cob.: ἐπιπροσθήτησιν (ἐπὶ πρ.) Ω cf. p. 32,
 10; 33, 2. 10 14 ἦ . . . 15 δίνην om. FZf 15 μὲν στάσιν, αὐτῶν

α γ δ β
 δὲ P²(QW)Co μὲν αὐτῶν στάσιν δὲ P¹ μὲν * * αὐτῶν στάσιν δὲ B
 (α·β·γ·δ sscr. B²) | τὴν] τιν' ? 16 ἐπ' . . . θερμοσία seclusi,
 quod neque cum eis quae antecedunt, neque cum eis quae se-
 quuntur, cohaerent | τὰ τῆ B τὰ τῆ P¹ εἶτα τῆ P²(QW)Co, (τῆι)
 FZf * * * <σφοδρο>τάτῃ Us. cf. Lucr. V 519—525 17 ἦ καὶ
 supplevi | κατὰ τινα ἐπινέμησιν om. FZf 21 ἐπιτηδείως Z²f |

ἢ καὶ ἐξ ἀρχῆς τοιαύτην δίνην κατειληθῆναι τοῖς ἄστροις
 τούτοις, ὥσθ' οἷόν τιν' ἔλικα κινεῖσθαι. πάντα γὰρ τὰ τοιαῦτα
 καὶ τὰ τούτοις συγγενῆ οὐθενὶ τῶν ἐναργημάτων διαφωνεῖ,
 εἴαν τις αἰεὶ ἐπὶ τῶν τοιούτων μερῶν ἐχόμενος τοῦ δυνατοῦ
 5 εἰς τὸ σύμφωνον τοῖς φαινομένοις ἕκαστον τούτων δύνηται
 ἐπανάγειν, μὴ φοβούμενος τὰς ἀνδραποδώδεις ἀστρολόγων
 τεχνιτείας.

94
 p. 41 Κένωσις τε σελήνης καὶ πάλιν πλήρωσις καὶ κατὰ στροφὴν
 τοῦ σώματος τούτου δύναται ἂν γίνεσθαι καὶ κατὰ σχημα-
 10 τισμοὺς ἀέρος ὁμοίως, ἔτι τε καὶ κατ' ἐπιπροσθήσεις καὶ κατὰ
 πάντας τρόπους, καθ' οὓς καὶ τὰ παρ' ἡμῖν φαινόμενα ἐκ-
 καλεῖται εἰς τὰς τούτου τοῦ εἶδους ἀποδόσεις, εἴαν μὴ τις τὸν
 μοναχῆν τρόπον κατηγορητικῶς τοὺς ἄλλους κενῶς ἀποδοκιμάζη,
 οὐ θεωρητικῶς τί δυνατόν ἀνθρώπῳ θεωρῆσαι καὶ τί ἀδύνα-
 15 τον, καὶ διὰ τοῦτο ἀδύνατα θεωρεῖν ἐπιθυμῶν. Ἔτι τε ἐν-
 δέχεται <μὲν> τὴν σελήνην ἐξ ἑαυτῆς ἔχειν τὸ φῶς, ἐνδέχεται δὲ
 20 ἀπὸ τοῦ ἡλίου. καὶ γὰρ παρ' ἡμῖν θεωρεῖται πολλὰ μὲν ἐξ ἑαυτῶν
 ἔχοντα, πολλὰ δὲ ἀφ' ἑτέρων. καὶ οὐθέν ἐμποδοστατεῖ τῶν ἐν
 τοῖς μετεώροις φαινομένων, εἴαν τις τοῦ πλεοναχοῦ τρόπου
 25 αἰεὶ μνήμην ἔχη καὶ τὰς ἀκολουθούς αὐτοῖς ὑποθέσεις ἅμα
 καὶ αἰτίας συνθεωρῆ καὶ μὴ ἀναβλέπων εἰς τὰ ἀνακόλουθα
 ταῦτ' ὀγκοῖ ματαίως καὶ καταρρέπη ἄλλοτε ἄλλως ἐπὶ τὸν

ἐχομένης FP³Zf ἐχομένοις BP¹Co ἐχομένως Us. | ἐμπιπραμένης
 Zf -μένοις PCoF: om. B | δὲ καταλειπομένης scri.: δὲ καταλι-
 πούσης Ω δ' ἐκλιπούσης Us.

1 κατειληθῆναι om. FZf 2 τιν' Us.: τε Ω | ἔλικα F¹ εἴλικα
 Co ἐν σοι κατα- Zf 3 οὐθενὶ Us.: οὐθέν (οὐδὲν F) Ω 4 αἰεὶ
 P³FZf 6 ἐπανάγειν scri. cf. p. 47, 4; 56, 10 ἀπάγειν PCoFZf
 ἐπάγειν B ἀνάγειν Schn. | τῶν ἀστρολόγων FZf 8 κενώσεις et
 πληρώσεις Ω: corr. Us. nisi δυνατόν infra ropas | καταστροφὴν
 Ω: corr. Gass. 9 δύναται Mei. 10 ὁμοίον Giu., sed cf. p. 31, 20 |
 κατ' ἐπιπροσθήσεις Cob.: κατὰ προσθετήσεις Ω κατὰ ἐπιπροσθε-
 τήσεις Schn. (Aldobr.) 13 καταγαπηκῶς BP¹Co 14 οὔτε θεωρη-
 τικῶς Ω (-ὡς B¹): corr. Cob. 16 μὲν ins. Us. 18 τῶν om. BP¹Co
 20 αὐτοῖς] αὐτῶ Gass., sed cf. p. 29, 4 21 συνθεωρεῖ BP¹FZ
 22 ταῦτ' ὀγκοῖ] ματαίως καὶ καταρρέπη ras. m²B ταυτὸν κωματαίως
 καὶ καταρρέπη (-ρεπῆ P⁵) PCo ταυτὸν . . . καὶ καταρρεπῆ F¹ κωμα-

μοναχὸν τρόπον. Ἡ δὲ ἔμφασις τοῦ προσώπου ἐν αὐτῇ δύναται μὲν γίνεσθαι καὶ κατὰ παραλλαγὴν μερῶν καὶ κατ' ἐπιπρόσθησιν, καὶ ὅσοι ποτ' ἂν τρόποι θεωροῦντο τὸ σύμφωνον τοῖς φαινομένοις κεκτημένοι. ἐπὶ πάντων γὰρ τῶν μετεώρων 96 τὴν τοιαύτην ἔχνευσιν οὐ προετέον. ἦν γὰρ τις ἢ μαχόμενος p. 43 τοῖς ἐναργήμασιν, οὐδέποτε μὴ δυνήσεται ἀταραξίας γνησίου ε μεταλαβεῖν.

Ἐκλείπεις ἡλίου καὶ σελήνης δύναται μὲν γίνεσθαι καὶ κατὰ σβέσιν, καθάπερ καὶ παρὰ ἡμῖν τοῦτο θεωρεῖται γινόμενον· καὶ ἔτι κατ' ἐπιπρόσθησιν ἄλλων τινῶν, ἢ γῆς ἢ οὐρανοῦ ἢ 10 τινος ἑτέρου τοιούτου. καὶ ὧδε τοὺς οἰκείους ἀλλήλοις τρόπους συνθεωρητέον, καὶ τὰς ἅμα συγκυρήσεις τινῶν ὅτι οὐκ ἀδύνατον γίνεσθαι. (ἐν δὲ τῇ ἰβ̄ Περὶ φύσεως ταῦτα λέγει καὶ πρὸς ἡλίον ἐκλείπειν σελήνης ἐπισκοτούσης, σελήνην δὲ τοῦ τῆς γῆς σκιασματος, ἀλλὰ καὶ κατ' ἀναχώρησιν. τοῦτο δὲ καὶ Διογένης 97 ὁ Ἐπικουρείος ἐν τῇ ᾱ τῶν Ἐπιλέκτων.) Ἔτι τε τάξις περιόδου, 16 καθάπερ ἕνια καὶ παρ' ἡμῖν τῶν τυχόντων γίνεται, λαμβανέσθω· καὶ ἡ θεία φύσις πρὸς ταῦτα μηδαμῆ προσαγέσθω, ἀλλ' ἀλειτούργητος διατηρεῖσθω καὶ ἐν τῇ πάσῃ μακαριότητι. ὡς εἰ τοῦτο μὴπραχθήσεται, ἅπαντα ἢ τῶν μετεώρων αἰτιολογία 20 ματαία ἔσται, καθάπερ τισὶν ἤδη ἐγένετο οὐ δυνατοῦ τρόπον

ταίως lacunae sscr. F² ταυτὸν καὶ καταρρεπῆ (καὶ sscr. m¹) Z¹ ταυτὰ καὶ καταρρεπῆ Z³f

2 γενέσθαι B | ἐπιπροσθέτησιν Ω: corr. Cob. 3 ποτ' Us.: πάντα Ω | τρόπον FZf 5 ἔχνευσιν Us.: ἔχνεύειν Ω αἰτίαν ἔχνεύειν Cob. | προσθετέον FZf, γρ in mg. P³ προσετέον C. Fr. Hermann | τις ἢ Us. (Gass.): τισὶ B τισι FZf τίσι * ex τισιν P τισιν Co | μαχόμενος Gass.: μαχομένοις BP¹Co βαλλομένοις FZf, γρ P³ 6 μὴ om. FP³Zf | an γνησίως? 9 καὶ καθάπερ καὶ BP¹Co | παρ' P²Co FZf 10 ἔτι Mei.: ἤδη Ω cf. p. 34, 16 | ἐπιπρόσθησιν Cob.: ἐπιπρόσθεσιν BP¹Co ἐπιπροσθέτησιν FP³Zf | οὐρανοῦ ἢ] ἀοράτου Us. p. XVIII sq. vix recte 12 θεωρητέον FP³Zf | συγκυρήσεις B (B² ex corr.?) P²(Q)Co συγκρίσεις P¹FZf 13 δωδεκάτη B δυοδεκάτη f | ταῦτα Ω: corr. Us. | πρὸς] τὸν πρὸς FZ¹ τὸν Z³f 15 καὶ prius eras. P² om. Co Zf 16 πρώτῃ B πρώτῳ f | <ἢ> τάξις Brieger 20 ἢ BF ἢ περὶ PCo περὶ Zf | αἰτιολογία Gass.: [ἀντι]λογία ras. m.² F ἀντιλογία reliqui

p. 43 ἐφασημένους, εἰς δὲ τὸ μάταιον ἐκπεσοῦσι τῷ καθ' ἓνα τρόπον
μόνον οἶσθαι γίνεσθαι, τοὺς δ' ἄλλους πάντας τοὺς κατὰ τὸ
ἐνδεχόμενον ἐκβάλλειν εἰς τε τὸ ἀδιανόητον φερομένους καὶ
τὰ φαινόμενα, ἃ δεῖ σημεῖα ἀποδέχεσθαι, μὴ δυναμένους
5 συνθεωρεῖν.

98 Μήκη νυκτῶν καὶ ἡμερῶν παραλλάττοντα . . . καὶ παρὰ τὸ
ταχείας ἡλίον κινήσεις γίνεσθαι καὶ πάλιν βραδείας <καὶ>
(ὕπερ γῆς) παρὰ τὸ μήκη τόπων παραλλάττοντα . . . (καὶ τόπους
τινὰς περαιούντα τάχιον), ὡς καὶ παρὰ ἡμῖν (ἢ καὶ βραδύτερον)

10 τινα θεωρεῖται, οἷς συμφώνως δεῖ λέγειν ἐπὶ τῶν μετεώρων.
οἱ δὲ τὸ ἐν λαμβάνοντες τοῖς τε φαινομένοις μάχονται καὶ
τοῦ ἢ δυνατὸν ἀνθρώπῳ θεωρῆσαι διαπεπτώκασιν.

Ἐπισημασίαι δύνανται γίνεσθαι καὶ κατὰ συγκυρήσεις
καιρῶν, καθάπερ ἐν τοῖς ἐμφανέσι παρ' ἡμῖν ζῴοις, καὶ
p. 44 99 παρ' ἑτεροιώσεις ἀέρος καὶ μεταβολάς· ἀμφότερα γὰρ ταῦτα
οὐ μάχεται τοῖς φαινομένοις. ἐπὶ δὲ ποίοις παρὰ τοῦτο ἢ
17 τοῦτο τὸ αἴτιον γίνεται, οὐκ ἔστι συνιδεῖν.

Νέφη δύνανται γίνεσθαι καὶ συνίστασθαι καὶ παρὰ πηλῆσεις
ἀέρος πνευμάτων συνώσει καὶ παρὰ περιπλοκάς ἀλληλούχων
20 ἀτόμων καὶ ἐπιτηδείων εἰς τὸ τοῦτο τελέσαι καὶ κατὰ ζευμάτων
συλλογὴν ἀπὸ τε γῆς καὶ ὑδάτων· καὶ κατ' ἄλλους δὲ τρόπους

1 τῷ Zf τὸ BPCoF 2 μόνον post γίνεσθαι transp. FZf |
πάντας om. F ἅπαντας Zf 3 φερομένοις et 4 δυναμένοις Gass.

4 ἃ δεῖ] δὴ FZf δεῖ γρ in mg. P⁵ 5 συνθεωρεῖν Mei.: σύν
θεῶ χαίρειν Ω 6 . . . 9 verba confusa sunt ex duabus eiusdem
rei tractationibus, quarum altera a Diogene iuxta columnam
epistulae scripta erat (cf. vs. 9) 6 παραλλάττει Schn. παραλλάτ-
τοντα ἐνδέχεται γίνεσθαι Mei. 7 καὶ addidi cum Kuehnio
8 ὕπερ γῆς cf. Lucr. V 680 sqq. | τὸ] τῷ B τὸ τὰ Gass. τὰ
Kuehn | παραλλάττειν Gass. 9 περαιούν Us.: περαιούσθαι
Gass. | παρ' FP⁵Zf | ἢ βραδύτερον PCo, cum τάχιον coniunct
Gass. 12 ἢ Us.: εἰ Ω τί Mei. 13 γενέσθαι FP⁵Zf | καὶ om. B

15 ἑτέροις ὡσεὶ Ω: corr. Us. | μεταβολῆς Ω: corr. Kuehn
16 ἐπὶ Us.: ἐτι FP⁵Zf ἢδη BP¹Co cf. p. 33, 10 17 συνιδεῖν
νέ|φῃ ras. m.² B συνιδεῖν ἐφη P¹Co συνιδεῖν ἐφ' ἢ FP⁵Zf
18 δύνανται post συνίστασθαι transp. FZf 19 συνώσει (Aldobr.)
Gass.: συνώσεως Ω 20 τὸ om. FZf

πλείους αἱ τῶν τοιούτων συστάσεις οὐκ ἀδυνατοῦσι συντε-
 λειῖσθαι. Ἦδη δ' ἀπ' αὐτῶν ἧ μὲν θλιβομένων, ἧ δὲ μεταβαλ-
 λόντων ὕδατα δύνανται συντελειῖσθαι, ἔτι τε (πνεύματα κατὰ 100
 ἀποφορὰν ἀπὸ ἐπιτηδείων τόπων) καὶ δι' ἀέρος κινουμένων,
 βιασιότρας ἐπαρδύσεως γινομένης ἀπὸ τινῶν ἀθροισμάτων 5
 ἐπιτηδείων εἰς τὰς τοιαύτας ἐπιπέμψεις.

Βροντὰς ἐνδέχεται γίνεσθαι καὶ κατὰ πνεύματος ἐν τοῖς
 κοιλώμασι τῶν νεφῶν ἀνελλήσιν, καθάπερ ἐν τοῖς ἡμετέροις
 ἀγγείοις, καὶ παρὰ πυρὸς πεπνευματωμένου βόμβον ἐν αὐτοῖς,
 καὶ κατὰ ῥήξεις δὲ νεφῶν καὶ διαστάσεις, καὶ κατὰ παρατρύ- P. 45
 ψεις νεφῶν καὶ †τάξεις πῆξιν εἰληφόντων κρυσταλλοειδῆ· καὶ 11
 τὸ ὅλον καὶ τοῦτο τὸ μέρος πλεοναχῶς γίνεσθαι λέγειν ἐκ-
 καλεῖται τὰ φαινόμενα. Καὶ ἀστραπαὶ δ' ὡσαύτως γίνονται 101
 κατὰ πλείους τρόπους· καὶ γὰρ κατὰ παρατρυψιν καὶ σύγκρου-
 σιν νεφῶν ὁ πυρὸς ἀποτελεστικὸς σχηματισμὸς ἐξολισθαίνων 15
 ἀστραπὴν γεννᾷ· καὶ κατ' ἐκριπισμὸν ἐκ τῶν νεφῶν ὑπὸ
 πνευμάτων τῶν τοιούτων σωμάτων ἂ τὴν λαμπηδόνα ταύτην
 παρασκευάζει· καὶ κατ' ἐκπιασμὸν, θλίψεως τῶν νεφῶν γινο-
 μένης εἴθ' ὑπ' ἀλλήλων εἴθ' ὑπὸ πνευμάτων· καὶ κατ' ἐμπε-
 ρίληψιν δὲ τοῦ ἀπὸ τῶν ἀστρῶν κατεσπαρμένου φωτός, εἶτα 20
 συναυνομένου ὑπὸ τῆς κινήσεως νεφῶν τε καὶ πνευμάτων

2 ἦδη δ'] ἦδη δὲ B ἦδ' F | ἀπ' Kuehn: ἐπ' Ω | μεταβαλ-
 λόντων: cf. Ep. Π. φύσ. IΔ fr. 6 (Zeitschr. f. d. österr. Gymn.
 1867, 210) 3 πνεύματα . . . 4 τόπων *seclusi tamquam reliquias
 scholii 'doxographici'*; *verba sunt de conceptione umoris (Lucr.
 VI 503sq.) vel de origine ventorum (Lucr. VI 529)* 3 πν.]
 ψεύματα Mei. cf. p. 34 vs. 20 4 καὶ δι' ἀέρος] δι' ἀέρος P³Zf
 διαφόρων F 5 cf. Lucr. VI 517sq. 8 καθάπερ κτλ. cf. [Aristot.]
 De mundo 395^a 14 9 πνευματωμένου B 10 καὶ καταρρήξεις
 P¹CoF | δὲ om. FZ¹ | διαστάσεις Us. 11 δὲ νεφῶν καὶ FP³Zf |
 καὶ τάξεις BPCo καὶ κατάξεις Zf καὶ διαστάσεις F καὶ πατάξεις
 Gass cf. Theophr. Fr. meteor. Sitz. Heidelb. Ak. 1918, 13 § 5
 12 πλεοναχῶς om. FZf 17 τῶν τοιούτων σωμάτων om.
 FZf 18 κατ' ἐπιασμὸν Zf κατ' ἐκριπισμὸν Gass. cf. Ep. Περὶ
 φύσ. XXVIII (Hermes XXIX (1894) p. 9^b 28): *πιασμούς*
 20 *κατεσπαρμένου F? Schn. secutus Aldobrandinum: κατεσπειρα-*
μένου reliqui

καὶ διεκπίπτοντος διὰ τῶν νεφῶν· ἢ κατὰ διήθησιν <διὰ>
 τῶν νεφῶν τοῦ λεπτομερεσιτάτου φωτὸς (ἢ ἀπὸ τοῦ πυρὸς νέφη
 συνειλέχθαι καὶ τὰς βροντὰς ἀποτελεῖσθαι) καὶ κατὰ τὴν τού-
 4 του κίνησιν· καὶ κατὰ τὴν τοῦ πνεύματος ἐκπύρωσιν τὴν
 p. 46 γινομένην διὰ τε συντονίαν φορᾶς καὶ διὰ σφοδρὰν κατείλη-
 102 σιν· καὶ κατὰ ῥήξεις δὲ νεφῶν ὑπὸ πνευμάτων <καὶ> ἔκπτα-
 σιν τῶν πυρὸς ἀποτελεστικῶν ἀτόμων καὶ τὸ τῆς ἀστραπῆς
 φάντασμα ἀποτελουσῶν· καὶ κατ' ἄλλους δὲ πλείους τρό-
 10 πους ῥαδίως ἔσται καθορᾶν ἐχόμενον ἀεὶ τῶν φαινομένων
 καὶ τὸ τούτοις ὅμοιον δυνάμενον συνθεωρεῖν. Προτερεῖ δὲ
 ἀστραπὴ βροντῆς ἐν τοιαύτῃ τινι περιστάσει νεφῶν καὶ διὰ τὸ
 ἅμα τῷ τὸ πνεῦμα ἐμπίπτειν ἐξωθεῖσθαι τὸν ἀστραπῆς ἀπο-
 τελεστικὸν σχηματισμόν, ὕστερον δὲ τὸ πνεῦμα ἀνειλούμενον
 τὸν βόμβον ἀποτελεῖν τοῦτον· καὶ κατ' ἔμπρωσιν δὲ ἀμφο-
 15 τέρων ἅμα, τῷ τάχει συντονωτέρῳ κεχρηῆσθαι πρὸς ἡμᾶς τὴν
 103 ἀστραπὴν, ὕστερεῖν δὲ τὴν βροντὴν, καθάπερ ἐπ' ἐνίων ἐξ
 ἀποστήματος θεωρουμένων καὶ πληγὰς τινὰς ποιουμένων.

Κεραυνοὺς ἐνδέχεται γίνεσθαι καὶ κατὰ πλείονας πνευμάτων
 συλλογὰς καὶ κατείλησιν ἰσχυρὰν τε ἐκπύρωσιν καὶ κατάρρηξιν
 20 μέρους καὶ ἔκπτωσιν ἰσχυροτέραν αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς κάτω τόπους,
 τῆς ῥήξεως γινομένης διὰ τὸ τοὺς ἐξῆς τόπους πυκνοτέρους
 εἶναι διὰ πύλησιν νεφῶν· καὶ κατ' αὐτὴν δὲ τὴν τοῦ πυρὸς
 ἔκπτωσιν ἀνειλούμενου, καθὰ καὶ βροντὴν ἐνδέχεται γίνεσθαι,
 p. 47 πλείονος γενομένου καὶ πνευματωθέντος ἰσχυρότερον καὶ ῥή-

1 ἢ] καὶ? | διὰ add. Schn. 2 ἀπὸ] ὑπὸ Mei. 3 συνειλέχθαι Us., qui additamentum (ad § 100: cf. Giu. IV 193) adnotavit | κατὰ del. Us. cf. p. 42, 21 4 τοῦ om. FZf 6 καὶ ins. Gass. 7 τῶν] τε Us. 8 ἀπολλουσῶν BP¹Co | κατ' del. Mei. 9 ἀεὶ Us.: καὶ Ω 11 τῆς βροντῆς B | διὰ τὸ ἅμα] διατόλμα F¹Zf 14 κατέμπρωσιν B (corr. Sambucus) κατέμπρωσιν P¹ κατ' ἔμπρωσιν P²CoF κατέμπρωσιν Zf 18 an πλείονων? 19 κατὰ ῥήξιν BP¹Co sed versus 18 ... 22 non de duobus sunt modis fulminandi, qui impetu (ισχύι) tantum a ratione fulgurationis distant; cf. enim p. 42, 22sq. 22 τῶν νεφῶν FP³Zf | κατ' αὐτὴν Us.: κατὰ ταύτην Ω κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἔκπτ. τοῦ πυρὸς Kuehn 23 γίνεσθαι post πλείονος hab. FZf

ξαντος τὸ νέφος διὰ τὸ μὴ δύνασθαι ὑποχωρεῖν εἰς τὰ ἐξῆς, τῷ πύλλησιν γίνεσθαι (τὸ μὲν πολὺ πρὸς ὄρος τι ὑψηλόν, ἐν ᾧ μάλιστα κεραυνοὶ πίπτουσιν) ἀεὶ πρὸς ἄλληλα. καὶ κατ' ἄλλους 104 δὲ τρόπους πλείονας ἐνδέχεται κεραυνοὺς ἀποτελεῖσθαι· μόνον ὁ μῦθος ἀπέστω· ἀπέσται δέ, ἐάν τις καλῶς τοῖς φαινομένοις 5 ἀκολουθῶν περὶ τῶν ἀφανῶν σημειῶται.

Πρηστῆρας ἐνδέχεται γίνεσθαι καὶ κατὰ κάθεσιν νέφους εἰς τοὺς κάτω τόπους στυλοειδῶς ὑπὸ πνεύματος ἀθρόου ὠσθέντος (καὶ διὰ τοῦ πνεύματος πολλοῦ φερομένου), ἅμα καὶ τὸ νέφος εἰς τὸ πλάγιον ὠθοῦντος τοῦ ἐκτὸς πνεύματος· καὶ 10 κατὰ περίστασιν δὲ πνεύματος εἰς κύκλον, ἀέρος τινὸς ἐπισυνωθουμένου ἄνωθεν, καὶ ῥύσεως πολλῆς πνευμάτων γινομένης καὶ οὐ δυναμένης εἰς τὰ πλάγια διαρροῦναι διὰ τὴν πέριξ τοῦ ἀέρος πύλλησιν. καὶ ἕως μὲν γῆς τοῦ πρηστῆρος 105 καθιεμένου στρόβιλοι γίνονται, ὡς ἂν καὶ ἡ ἀπογέννησις κατὰ 15 τὴν κίνησιν τοῦ πνεύματος γίνηται· ἕως δὲ θαλάττης δῖνοι ἀποτελοῦνται.

Σεισμοὺς ἐνδέχεται γίνεσθαι καὶ κατὰ πνεύματος ἐν τῇ γῇ p. 49. ἀπόληψιν καὶ παρὰ μικροὺς ὄγκους αὐτῆς παράθεσιν καὶ συνεχῆ κίνησιν, ὃ τὸν κραδασμὸν τῇ γῇ παρασκευάζει. καὶ τὸ 20 πνεῦμα τοῦτο ἢ ἔξωθεν ἐμπεριλαμβάνει (ἢ) ἐκ τοῦ πίπτειν [εἰς] ἐδάφη εἰς ἀντροειδεῖς τόπους τῆς γῆς ἐκπνευματοῦντα τὸν πεπιλημένον ἀέρα. <καὶ> κατ' αὐτὴν δὲ τὴν διάδοσιν τῆς

2 additamentum ad p. 36, 20 agnoverunt Mei. Us. 5 τις om. B 7 κατὰ⁽¹⁾ κάθεσιν BP¹CoF² κατάθεσιν F¹ κατὰ θέσιν Zf, γρ in mg. P³ 8 στυλοειδῶς Us.: ἄλλοειδῶς Ω ἐλικοειδῶς Schn. cf. Arrhiq. apud Stob. I 237, 1 W.-H. 9 additamentum seclusi | τοῦ del. Gass. | πολλοῦ] κύκλω Us. 10 πλάγιον Us.: πλῆσιον Ω 12 post ἄνωθεν gravius dist. Us. | γινομένης cod. QH γενομένης ceteri 15 γίνονται B γίνεται F 16 γένηται Schn. ex Eudocia 20 ὃ τὸν (ὅταν Cas.) κραδασμὸν Cas., Ko.: ὅταν κραδαστὸν PCoFZf ὅταν κράδαστον addito in mg. κράδανσιν a m² B ὃ τὴν κράδανσιν Us. | παρασκευάζει F Us.: παρασκευάζη reliqui 21 ἢ add. Mei. 22 εἰς del. Schn. εἰσω Diels | ἢ post ἐδάφη add. FP³Zf | ἐκπνευματοῦντα Us. ἐκπνευματοῖ Kuehn: ἐκ πνευμάτων Ω 23 πεπιλημένον FP³Zf cf. Aët. p. 381, 4 D.,

κινήσεως ἐκ τῶν πτώσεων ἑδαφῶν πολλῶν καὶ πάλιν ἀναπόδοσιν, ὅταν πυκνώμασι σφοδροτέροις τῆς γῆς ἀπαντήσῃ, 106 ἐνδέχεται σεισμοὺς ἀποτελεῖσθαι. καὶ κατ' ἄλλους δὲ πλείους τρόπους τὰς κινήσεις ταύτας τῆς γῆς γίνεσθαι. (τὰ δὲ πνεύματα συμβαίνει γίνεσθαι κατὰ χρόνον ἄλλοφυλίας τινὸς αἰεὶ καὶ κατὰ μικρὸν παρεισδυομένης, καὶ καθ' ὕδατος ἀφθόνου συλλογῆν· [τὰ δὲ λοιπὰ πνεύματα γίνεται] καὶ ὀλίγων πεσόντων εἰς τὰ πολλὰ κοιλώματα, διαδόσεως τούτων γινομένης.)

Χάλαζα συντελεῖται καὶ κατὰ πῆξιν ἰσχυροτέραν, πάντοθεν 49 δὲ πνευματωδῶν περιστασιν τινῶν καὶ καταμέρισιν· καὶ <κατὰ> 11 πῆξιν μετριοτέραν, ὕδατοειδῶν <δέ> τινῶν ὁμούρησιν ἅμα τὴν τε σύνωσιν αὐτῶν ποιουμένην καὶ τὴν διάρρηξιν πρὸς 107 τὸ κατὰ μέρη συνίστασθαι πηγνύμενα καὶ κατὰ ἀθρότητα. ἡ δὲ περιφέρεια οὐκ ἀδυνάτως μὲν ἔχει γίνεσθαι πάντοθεν τῶν 15 ἄκρων ἀποτηκομένων καὶ ἐν τῇ συστάσει πάντοθεν, ὡς λέγεται, κατὰ μέρη ὁμαλῶς περισταμένων εἴτε ὕδατοειδῶν τινῶν εἴτε πνευματωδῶν.

Χιόνα δὲ ἐνδέχεται συντελεῖσθαι καὶ ὕδατος λεπτοῦ ἐκχεομένου ἐκ τῶν νεφῶν (διὰ πόρων συμμετρίας καὶ θλίψεως ἐπιτηδείων

Sen. Nat. Qu. VI 9, 1. 12, 1 aër crassus, densatus: ἐπιλημμένον B ἐπειλημμένον P¹Co, in mg. P³ | καὶ add. Gass. | κατ' αὐτήν Us.: κατὰ ταύτην Ω

1 ἀναποδίδωσιν Ω: *corr. Gass.* 3 δὲ τρόπους πλείονας FZf 4 τὰ δὲ πνεύματα κτλ. est 'scholion' ad § 105 (*de terrae motu*); *Us. haec verba cum loco de turbiniibus § 104 coniungebat; pro certo negari potest de ventis (περὶ ἀνέμων) dicta fuisse, ut ille putavit, qui iis epistulam contaminavit* 5 κατὰ χρόνον om. FZf | καὶ del. Leop. 7 τὰ δὲ... γίνεται amov. Ko.; conicias τὰ δὲ λοιπὰ (scil. ἀντίγραφα)· πνεύματα γίνεται pro πνεύματα συμβαίνει γίνεσθαι (vs. 4sq.) | ὀλίγων BPZ 10 τινῶν... 11 ὕδατ. om. Zf 10 καὶ καταμέρισιν cf. *Metrodor. p. 584 K.*: καὶ καταμέρισιν F καὶ κατὰ μέρησιν BPCo | κατὰ ins. Mei. 11 πῆξιν H Steph.: τῆξιν BPCoF | δὲ inserui ὕδατ. τινῶν, <πνευματωδῶν δὲ τινῶν> Us.; sed cf. vs. 16 et p. 39. 5 | ὁμούρησιν Us.: ὁμοῦ ῥῆξιν Ω 13 ἀθρότητα Gass. 15 ἀποτηκομένων *Sambucus: ἀποτικ. B ἀποτικ. PCo om. F¹ cum lacuna, ἀποπυκνωμένων F² om. Zf* 16 κατὰ Aldobr., Gass.: καὶ τὰ Ω | περισταμένων FP³Zf, cf. p. 42, 11 19 διαφόρων BP¹Co διαφορῶν FP³Zf: *corr. Kuehn* | συμμετρίων F συμμετρίως P³Zf

νεφῶν καὶ ὑπὸ πνεύματος σποράς), εἶτα τούτου πῆξις ἐν τῇ
 φορᾷ λαμβάνοντος διὰ τινὰ ἰσχυρὰν ἐν τοῖς κατώτερον τόποις
 τῶν νεφῶν ψυχρασίας περιστασίν· καὶ κατὰ πῆξις δ' ἐν τοῖς
 νέφεσιν ὁμαλῇ ἀραιότητι ἔχουσιν τοιαύτη πρόεσις ἐκ τῶν
 νεφῶν γίνοιτο ἂν πρὸς ἄλληλα θλιβομένων, ὕδατοειδῶν τινων 5
 συμπαρακειμένων (ἃ οἶονεὶ σύνωσιν ποιούμενα χάλασαν ἀποτε-
 λεί, ὃ μάλιστα γίνεται ἐν τῷ ἀέρι)· καὶ κατὰ τριψίν δὲ νεφῶν 108
 πῆξις εἰληφόντων ἀπόπαλσιν ἂν λαμβάνοι τὸ τῆς χιόνης τοῦτο p. 50
 ἄθροισμα. καὶ κατ' ἄλλους δὲ τρόπους ἐνδέχεται χιόνα συν-
 τελεῖσθαι. 10

Δρόσος συντελεῖται καὶ κατὰ σύνοδον πρὸς ἄλληλα ἐκ τοῦ
 ἀέρος τῶν τοιούτων, ἃ τῆς τοιαύτης ὑγρασίας ἀποτελεστικά
 γίνεται· καὶ κατὰ (ἀπο)φορὰν δὲ ἢ ἀπὸ νοτερῶν τόπων ἢ
 ὕδατα κεκτημένων (ἐν οἷς τόποις μάλιστα δρόσος συντελεῖται),
 εἶτα σύνοδον τούτων εἰς τὸ αὐτὸ λαβόντων καὶ ἀποτελέσειν 15
 ὑγρασίας καὶ πάλιν φορὰν ἐπὶ τοὺς κάτω τόπους, καθάπερ
 ὁμοίως καὶ παρ' ἡμῖν ἐπὶ πλειόνων τοιαῦτά τινα (συντελού-
 μενα θεωρεῖται. Καὶ πάχνη δὲ οὐ διαφερόντως) συντελεῖται 109
 τῶν δρόσων τούτων πῆξις τινὰ ποιὰν λαβόντων διὰ περι-
 στασίν τινὰ ἀέρος ψυχροῦ. 20

Κρύσταλλος συντελεῖται καὶ κατ' ἑκθλιψίν μὲν τοῦ περι-

1 ὑπομνήματος σποράς Ω: corr. Mei. ὑπὸ πνεύματος φορᾶς
 Cas. καὶ θλίψεις ἐπ. v. [καὶ] ὑπὸ πνευμάτων (Gass.) σφοδράς
 Us; verba διὰ . . . σποράς fere intacta reliqui, quia ex scholio
 in epist. invasisse videntur 2 κατωτάτοις FZf, γρ in mg. P³
 4 ὁμαλῆν FP³Zf | ἔχουσιν BP¹Co, cf. De mundo 394^a 36: ἔχουσα
 FP³Zf ἔχουσι Mei. | τοιαύτη Zf τοιαύτην BPF ταύτην Co |
 προαίρεσις FZf 5 (τῶν) ὕδατοειδῶν Us., qui ut ceteri falso
 θλιβομένων a νεφῶν separ. | τινων scr. cf. p. 38, 11: καὶ Ω
 6 et 14 additamenta notavi 7 ἀέρι] ἔαρι Us. 8 ἂν λαμβάνοι
 τὸ (F?) Schn. ἀναλαμβάνοιτο BP¹ ἀναλαμβάνει (-νοι P²) τὸ P³
 CoZf 13 καὶ κατὰ ἀποφορὰν scr. cf. p. 35, 3sq.: καὶ κατὰ
 φορὰν (καταφορὰν BP¹Co) Ω 14 οἷς Mei.: τοῖς Ω οἷοις Us.
 17 ἐπὶ . . . τινὰ om. F | πλειόνων B πλε*όνων P (πλε.όνων Q)
 πλεόνων CoZf 17 . . . 18 suppl. Us. secutus Gassendum, συν-
 τελεῖται ante τοιαῦτα transp. Zf 19 τῶν . . . 20 ψυχροῦ om. F¹,
 in mg. add. F² 19 τούτων] τούτων τινὰ B τούτων * * * * P
 τοιούτων τινῶν Us. 21 μὲν om. BF

φεροῦς σχηματισμοῦ ἐκ τοῦ ὕδατος, σύνωσιν δὲ τῶν σκαληνῶν καὶ ὄξυγωνίων τῶν ἐν τῷ ὕδατι ὑπαρχόντων· καὶ κατὰ ἔξωθεν δὲ τῶν τοιούτων πρόσκρισιν, ἃ συνελασθέντα πῆξιν τῷ ὕδατι παρεσκεύασε, ποσὰ τῶν περιφερῶν ἐκθλίψαντα.

51 Ἴρις γίνεται κατὰ πρόσλαμψιν [ὑπὸ] τοῦ ἡλίου πρὸς ἀέρα
 6 ὕδατοειδῆ· ἢ κατὰ [ἀέρος] φύσιν ἰδίαν τοῦ τε φωτός καὶ
 τοῦ ἀέρος, ἢ τὰ τῶν χρωμάτων τούτων ἰδιώματα ποιήσῃ εἴτε
 πάντα εἴτε μονοειδῶς, ἀφ' οὗ πάλιν ἀπολάμποντος τὰ ὁμο-
 ροῦντα τοῦ ἀέρος χρῶσιν ταύτην λήψεται, οἴαν θεωροῦμεν
 0 . . . κατὰ πρόσλαμψιν πρὸς τὰ μέρη. Τὸ δὲ τῆς περιφερείας
 11 τούτου φάντασμα γίνεται διὰ τὸ τὸ διάστημα πάντοθεν ἴσον
 ὑπὸ τῆς ὀψεως θεωρεῖσθαι, ἢ σύνωσιν τοιαύτην λαμβανουσῶν
 τῶν ἐν τῷ ἀέρι <ἀ>τόμων ἢ ἐν τοῖς νέφεσιν ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ
 ἀέρος [προσφερομένου πρὸς τὴν σελήνην] ἀποφερομένων
 15 [ἀτόμων] περιφέρειάν τινα καθίεσθαι τὴν σύγκρισιν ταύτην.

Ἄλως περὶ τὴν σελήνην γίνεται [καὶ κατὰ] πάντοθεν ἀέρος
 προσφερομένου πρὸς τὴν σελήνην ἢ τὰ ἀπ' αὐτῆς ρεύματα
 ἀποφερόμενα ὁμαλῶς ἀναστέλλοντος ἐπὶ τοσοῦτον ἐφ' ὅσον
 κύκλῳ περιστῆσαι τὸ νεφοειδὲς τοῦτο καὶ μὴ τὸ παράπαν
 20 διακρίναι, ἢ καὶ τὸν πέριξ αὐτῆς ἀέρα ἀναστέλλοντος συμ-

3 συντελεσθέντα F συνελασθέντα Gass. 5 ὑπὸ om. F, Schn.,
 Us. 6 κατ' ἀέρος φύσιν Ω | ἀέρος ex vs. sequenti anticipatum
 del. Gass. κατὰ κράσιν Us.; cf. Plin. N. H. II 150 8 μονοειδὲς
 Gass. | ἀφ' οὗ . . . 10 μέρη turbata; fort. ἀφ' οὗ κτλ. post ὕδα-
 τοειδῆ (v. 6) ponenda sunt 9 ταῦτα FZf, γρ in mg. P^b τοιαύτην
 Us. 10 cogitavi de <ῆ> κατὰ πρόσλαμψιν πρὸς τὰ νέφη | τὸ
 Co (Gass.) τὰ BPFZf 11 τούτου (scil. 'huius rei') scri.: τοῦτο
 Ω | τὸ τὸ τοῦ B τὸ Zf 13 ἀτόμων Mei. cf. v. 15: τομῶν Ω |
 αὐτοῦ] ἡλίου Us. 14 ἀέρος om. B | προσφ. . . σελήνην del.
 C. Fr. Hermann ut anticipata ex vs 17 ἀέρος . . . σελήνην del.
 Us.; ego locum non intellego 14 ἀποφερομένων . . . 16 πάν-
 τοθεν om. FZf 15 ἀτόμων del. Us. (cf. vs. 13) | καθίεσθαι BPCo:
 corr. Mei. | εἰς τὴν PCo 16 περὶ PCo κατὰ B | καὶ κατὰ delevi
 καὶ τοῦ Gass. 18 ἀναστέλλοντα BPFZf -νται Co: corr. Mei.
 19 περιστῆσαι: περὶ τῆς εἰς Ω περιστήσῃ (Ambros.) Mei.
 περιστῆσαι εἰς Us. 20 διακρίναι Us.: διακρίνη Ω | ἀέρα αὐτῆς
 PCoFZf

μέτρως πάντοθεν εἰς τὸ περιφερὲς τὸ περὶ αὐτὴν καὶ παχυ-
μερὲς περιστῆσαι. ὃ γίνεται κατὰ μέρη τινὰ ἦτοι ἔξωθεν ^{P. 52}
βιασαμένον τινὸς θεύματος ἢ τῆς θερμοσίας ἐπιτηδείων πόρων ¹¹¹
ἐπιλαμβανομένης εἰς τὸ τοῦτο ἀπεργάσασθαι.

Κομῆται ἀστέρες γίνονται ἦτοι πυρὸς ἐν τόποις τισὶ διὰ 5
χρόνων τινῶν ἐν τοῖς μετεώροις συντρεφομένου περιστάσεως
γινομένης, ἢ ἰδίαν τινὰ κίνησιν διὰ χρόνων τοῦ οὐρανοῦ
ἴσχυοντος ὑπὲρ ἡμᾶς, ὥστε τὰ τοιαῦτα ἄστρα ἀναφανῆναι (ἢ
αὐτὰ ἐν χρόνοις τισὶν ὀρμησαι διὰ τινὰ περίστασιν καὶ εἰς τοὺς
καθ' ἡμᾶς τόπους ἔλθειν καὶ ἐκφανῆ γενέσθαι. τὴν τε ἀφάνισιν ¹⁰
τούτων γίνεσθαι παρὰ τὰς ἀντικειμένας ταύταις αἰτίας).

〈Τῶν ἄστρον〉 τινὰ ἀναστρέφεται αὐτοῦ, ὃ συμβαίνει οὐ ¹¹²
μόνον τῷ τὸ μέρος τοῦτο τοῦ κόσμου ἐστάναι, περὶ ὃ τὸ
λοιπὸν στρέφεται, καθάπερ τινὲς φασιν, ἀλλὰ καὶ τῷ δίνην
ἀέρος ἔγκυκλον αὐτοῖς περιεστάναι, ἢ κωλυτικὴ γίνεται τοῦ ¹⁵
περιπολεῖν ὡς καὶ τὰ ἄλλα· ἢ καὶ διὰ τὸ ἐξῆς μὲν αὐτοῖς
ὑλὴν ἐπιτηδείαν μὴ εἶναι, ἐν δὲ τούτῳ τῷ τόπῳ ἐν ᾧ κείμενα
θεωρεῖται. καὶ κατ' ἄλλους δὲ πλείονας τρόπους τοῦτο δυνατὸν
συντελεῖσθαι, ἔάν τις δύνηται τὸ σύμφωνον τοῖς φαινομένοις
συλλογίζεσθαι. ²⁰

Τινὰ τῶν ἄστρον πλανᾶσθαι, εἰ οὕτω ταῖς κινήσεσι χρώ- ^{P. 53}
μενα συμβαίνει, τινὰ δὲ μὴ [κινεῖσθαι] ἐνδέχεται μὲν καὶ ¹¹³
παρὰ τὸ κύκλῳ κινούμενα ἐξ ἀρχῆς οὕτω κατηναγκάσθαι,
ὥστε τὰ μὲν κατὰ τὴν αὐτὴν δῖναν φέρεσθαι ὁμαλὴν οὔσαν,

1 εἰς τὸ τὸ *Mei.* 6 περιστάσεώς 〈τινος〉 γινομένης *Leop.*
7 ἢ *om.* *FZf* 8 ἢ αὐτὰ . . . 11 αἰτίας *additamentum agn. Us.*
cf. p. 31, 13—18 ἢ 〈διὰ τὸ〉 αὐτὰ *Schn.* 11 παρὰ τὰς ἀντικει-
μένας (*ex -ναις F¹*) *FP³Zf* παρὰ παραστάντι κειμέναις (*ex*
-νας B²) *BP¹(QW)* παραστάντι κειμένῳ *Co* 12 τινὰ *B²* *ex*
τινα * | τινὰ 〈τῶν ἄστρον〉 ἀναστρ. *Schn.* τινὰ ἄστρα στρέ-
φεσθαι *deleto δ Us.; iam non de cometis est locus* 14 τῷ τὸ
B¹P¹ | δ[ί]ν[η]ν *ras. m² B* δῖνιν *P¹* 15 αὐτοῖς *Gass.: αὐτῷ Ω*
22 συμβαίνειν *BP¹Co* | δὲ μὴ] δ' ὁμαλῶς *Us.* δὲ μὴ, 〈ἀλλ'
ὁμαλῶς〉 *Ko.* | κινεῖσθαι *delevi* πλανᾶσθαι *Gass.* 23 τὸ] τῷ
B¹PCoZf 24 δ[ί]ναν *ras. m² B* δῖναν *P¹Co, cf. Croen. Mem.*
Gr. Herc. 159: δίνην FP³Zf | ὁμαλῆ *Us. cf. p. 39, 4; 42, 3*

- τὰ δὲ κατὰ τὴν ἅμα τισὶν ἀνωμαλίαις χρωμένην· ἐνδέχεται
 δὲ καὶ καθ' οὓς τόπους φέρεται οὗ μὲν παρεκτάσεις ἀέρος
 εἶναι ὁμαλεῖς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνωθούσας κατὰ τὸ ἐξῆς ὁμαλῶς
 τε ἐκκαούσας, οὗ δὲ ἀνωμαλεῖς οὕτως ὥστε τὰς θεωρουμένας
 5 παραλλαγὰς συντελεῖσθαι. τὸ δὲ μίαν αἰτίαν τούτων ἀποδι-
 δόσαι, πλεοναχῶς τῶν φαινομένων ἐκκαλουμένων, μανικὸν καὶ
 οὐ καθηκόντως πραττόμενον ὑπὸ τῶν τὴν ματαίαν ἀστρο-
 λογίαν ἐξηλωκότων καὶ εἰς τὸ κενὸν αἰτίας τινῶν ἀποδιδόν-
 των, ὅταν τὴν θείαν φύσιν μηθαμῆ λειτουργιῶν ἀπολύωσι.
- 114 Τινὰ ἄστρα ὑπολειπόμενά τινων θεωρεῖσθαι συμβαίνει καὶ
 11 παρὰ τὸ βραδύτερον συμπεριφέρεσθαι τὸν αὐτὸν κύκλον περι-
 όντα, καὶ παρὰ τὸ τὴν ἐναντίαν κινεῖσθαι ἀντισπώμενα ὑπὸ
 τῆς αὐτῆς δίνης, καὶ παρὰ τὸ περιφέρεσθαι τὰ μὲν διὰ
 πλείονος τόπου, τὰ δὲ δι' ἐλάττονος, τὴν αὐτὴν δῖναν περι-
 15 κυκλοῦντα. τὸ δὲ ἀπλῶς ἀποφαίνεσθαι περὶ τούτων καθῆκόν
 ἔστι τοῖς τερατεύεσθαι τι πρὸς τοὺς πολλοὺς βουλομένοις.
- p. 54 Οἱ λεγόμενοι ἀστέρες ἐκπίπτειν (καὶ) παρὰ μέρος (καὶ παρὰ
 τρεῖσιν† ἑαυτῶν) δύνανται συντελεῖσθαι (καὶ παρὰ ἔκπτωσιν οὗ
 ἂν ἡ ἐκπνευμάτωσις γένηται), καθάπερ καὶ ἐπὶ τῶν ἀστραπῶν
- 115 ἐλέγομεν· καὶ κατὰ σύνοδον δὲ ἀτόμων πυρὸς ἀποτελεστικῶν,
 21 συμφυλίας γενομένης εἰς τὸ τοῦτο τελέσαι, καὶ κατὰ κίνησιν
 οὗ ἂν ἡ ὀρμὴ ἐξ ἀρχῆς κατὰ τὴν σύνοδον γένηται· καὶ κατὰ
 πνευμάτων δὲ συλλογὴν ἐν πυκνώμασί τισιν [ἐν] ὀμιχλοειδέσι

1 κατὰ τὴν ἅμα τισὶν Ω: κατ' αὐτὴν ἅμα τισὶν Mei. κατὰ
 τινα δίνησιν Us. 2 μὲν om FP³Zf 3 ὁμαλῶς FP³Zf
 6 πλεοναχῶς Byw., sed cf. p. 32, 11; 35, 12 8 τινῶν] ἀστρων
 Us. 9 ὅταν] ὅπως ἂν Lortzing | μηθαμῆ (α ex corr. F) FP³Zf
 (-μῆ) 11 περιόντα f 13 τῆς αὐτῆς scil. τοῖς ἄλλοις vel τῷ
 οὐρανῷ nisi manis αὐτῆς τῆς 14 δῖναν Co δῖναν P δ[ί]να ras.
 m² B δίνην FZf 17 in iis quae sequuntur scriptoris verba
 pannis quibusdam e loco de fulguribus (p. 35, 13 sqq.) assutis
 pessime corrupta sunt | καὶ παρὰ τρεῖσιν] κατὰ παράτρισιν Us.
 18 ἑαυτῶν] νεφῶν Us. | δύνεται BP¹Co | καὶ πυρὸς ἔκπτωσιν
 Us. 19 γίνεται FZf 20 p. 35, 13 sqq. 21 συμ(ex συν- B²)
 φυλίας BFZf | κατὰ del. Us. cf. p. 36, 3 22 an οἱ? Us. | ἐξ
 ἀρχῆς post σύνοδον hab. FZf 23 πνεύματος Ω: correxi cf.
 p. 36, 18 | ἐν om. Zf

καὶ ἐκπύρωσιν τούτων διὰ τὴν κατείλησιν, εἴτ' [ἐπ]ἔκρηξιν <ἐκ>
τῶν περιεχόντων, καὶ ἐφ' ὃν ἂν τόπον ἢ ὄρμη γένηται τῆς
φορᾶς, εἰς τοῦτον φερομένων. καὶ ἄλλοι δὲ τρόποι εἰς τοῦτο
τελέσαι ἀμύθητοί εἰσιν.

Αἱ δ' ἐπισημασίαι αἱ γινόμεναι ἐπὶ τισὶ ζώοις κατὰ συγκύ- 5
ρρημα γίνονται τοῦ καιροῦ. οὐ γὰρ τὰ ζῶα ἀνάγκην τινὰ
προσφέρειται τοῦ ἀποτελεσθῆναι χειμῶνα, οὐδὲ κάθηται τις
θεία φύσις παρατηροῦσα τὰς τῶν ζώων τούτων ἐξόδους
κάπειτα τὰς ἐπισημασίας ταύτας ἐπιτελεῖ. οὐδὲ γὰρ <ἂν> εἰς 116
τὸ τυχὸν ζῶον κἂν μικρῷ χαριέστερον ἤ, ἢ τοιαύτη μωρία 10
ἐκπέσοι, μὴ ὅτι εἰς παντελῆ εὐδαιμονίαν κεκτημένον.

Ταῦτα δὴ πάντα, Πυθόκλεις, μνημόνευσον· κατὰ πολὺ τε p. 55
γὰρ τοῦ μύθου ἐκβήσῃ καὶ τὰ ὁμογενῆ τούτοις συνορᾶν δυ-
νήσῃ, μάλιστα δὲ σεαυτὸν ἀπόδος εἰς τὴν τῶν ἀρχῶν καὶ
ἀπειρίας καὶ τῶν συγγενῶν τούτοις θεωρίαν, ἔτι τε κριτηρίων 15
καὶ παθῶν, καὶ οὗ ἔνεκεν ταῦτα ἐκλογιζόμεθα. ταῦτα γὰρ
μάλιστα συνθεωρούμενα ὁραδίως τὰς περὶ τῶν κατὰ μέρος
αἰτίας συνορᾶν ποιήσῃ. οἱ δὲ ταῦτα μὴ καταγαπήσαντες ἢ
μάλιστα οὔτε <ἂν> αὐτὰ ταῦτα καλῶς συνθεωρήσαιεν οὔτε οὗ
ἔνεκεν δεῖ θεωρεῖν ταῦτα περιεποιήσαντο. 20

1 καὶ Us.: κατ' Ω | τούτου Us. | ἔκρηξιν ἐκ scri. ἔκρηξιν
Us.: ἐπέκρηξιν Ω (ἐπ' ἐκρηξιν B) ἐκ<πίπτοντος κατὰ> ῥήξιν
Ko. 3 φερομένων scri. (φερομένης Us.): φερομένης Ω | εἰς τὸ
τούτο FP³Zf 4 ἀμυθοί Lortzing, Heidel, cf. Croen., Rh. M.
LXI 417 9 ἂν inser. Cob. 10 μικρὸν F | ἢ, ἢ] εἴη B 11 ἐκ-
πέσοι Cob.: ἐκπέση Ω ἐμπέσοι (Gass.) Us. πέσοι Leop. 14 μάλ-
λον FZf, γρ P³ | σεαυτῶ FZf | ἀπόδος εἰς BP²(Q)Co ἀποδώσεις
P¹?FZf, γρ P³ 15 ἔτι . . . 16 παθῶν om. F¹Zf, suppl. in mg.
F² 18 ἢ Ω: corr. Kuehn 19 ἂν add. Us.

EPISTULA TERTIA AD MENOECCEUM.

p. 59

Ἐπίκουρος Μενοικεῖ χαίρειν.

- 122 Μῆτε νέος τις ὢν μελλέτω φιλοσοφεῖν, μήτε γέρων ὑπάρ-
 χων κοπιάτω φιλοσοφῶν. οὔτε γὰρ ἄωρος οὐδείς ἐστίν οὔτε
 πάρωρος πρὸς τὸ κατὰ ψυχὴν ὑγιαίνον. ὁ δὲ λέγων ἢ μήπω
 5 τοῦ φιλοσοφεῖν ὑπάρχειν ὥραν ἢ παρεληλυθῆναι τὴν ὥραν
 ὁμοίως ἐστὶ τῶ λέγοντι πρὸς εὐδαιμονίαν ἢ μὴ παρεῖναι τὴν
 ὥραν ἢ μηκέτι εἶναι. ὥστε φιλοσοφητέον καὶ νέῳ καὶ γέροντι,
 τῶ μὲν ὅπως γηράσκων νεάσῃ τοῖς ἀγαθοῖς διὰ τὴν χάριν τῶν
 γεγονότων, τῶ δὲ ὅπως νέος ἅμα καὶ παλαιὸς ἢ διὰ τὴν
 10 ἀφοβίαν τῶν μελλόντων· μελετᾶν οὖν χρὴ τὰ ποιοῦντα τὴν
 εὐδαιμονίαν, εἴπερ παρούσης μὲν αὐτῆς πάντα ἔχομεν, ἀπούσης
 δὲ πάντα πράττομεν εἰς τὸ ταύτην ἔχειν.
- 123 Ἄ δέ σοι συνεχῶς παρήγγελον, ταῦτα καὶ πράττε καὶ με-
 λέτα, στοιχεῖα τοῦ καλῶς ζῆν ταῦτ' εἶναι διαλαμβάνων. Πρῶτον
 15 μὲν τὸν θεὸν ζῶον ἀφθαρτον καὶ μακάριον νομίζων, ὡς ἢ
 p. 60 κοινὴ τοῦ θεοῦ νόησις ὑπεγράφη, μηθὲν μῆτε τῆς ἀφθαρσίας
 ἀλλότριον μῆτε τῆς μακαριότητος ἀνοίκειον αὐτῷ πρόσαπτε·
 πᾶν δὲ τὸ φυλάττειν αὐτοῦ δυνάμενον τὴν μετὰ ἀφθαρσίας
 μακαριότητα περὶ αὐτὸν δόξαζε. Θεοὶ μὲν γὰρ εἰσὶν· ἐναργῆς
 20 γὰρ αὐτῶν ἐστίν ἢ γνώσις· οἴους δ' αὐτοὺς <οἱ> πολλοὶ

1 μενοικε P¹Co ante corr. μὲν· οικε B 2 μῆτε νέος . . . 10
 μελλόντων: Clemens Al. Strom. IV 8, 69 p. 279, 18 St. 2 μελέτω
 B²FZP⁵, Clem. cod. Laur. 4 ὑγιαίνον . . . 5 ὑπάρχειν om.
 Zf 4 ὑγιαίνων B ὑγιαίνειν Clem. | ἢ μήπω P³ ἢ μήπω F εἰ
 μήπω B μήπω^(.) P¹Co, Clem. 5 ὥραν] τὴν ὥραν Hue., del. Us.
 6 μῆ] μήπω Clem. vix necessario ante παρεῖναι 7 μηκέτ'
 Clem. μὴ F | εἶναι <τὴν ὥραν> Clem. | καὶ νεωτέρω Clem.
 8 χάριν cf. Cic. De fin. I 19, 62, Vat. 17. 55 etc., Pohlenz,
 Hermes XL (1905) 287, Bignone, Riv. di Fil. XLIII (1915), 532
 13 παρήγγελον Zf 14 ταῦτα διαλαμβάνων εἶναι FZf
 15 inde a τὸν θεὸν incipit Φ 16 μηθὲν Φ 19 περὶ αὐτὸν Ω
 om. Φ: περὶ αὐτοῦ Cob. | ἐναργῆς γὰρ BP²(QW)Co Φ ἐν. μὲν
 γὰρ P¹Zf ἐν. δέ F 20 ἐστίν αὐτῶν FZf | οἱ ins. Gass.

νομίζουσιν, οὐκ εἰσὶν· οὐ γὰρ φυλάττουσιν αὐτοὺς οἷους
νομίζουσιν. ἀσεβῆς δὲ οὐχ ὁ τοὺς τῶν πολλῶν θεοὺς ἀναιρῶν,
ἀλλ' ὁ τὰς τῶν πολλῶν δόξας θεοῖς προσάπτων. οὐ γὰρ προ- 124
λήψεις εἰσὶν ἀλλ' ὑπολήψεις ψευδεῖς αἱ τῶν πολλῶν ὑπὲρ
θεῶν ἀποφάσεις. ἔνθεν αἱ μέγιστα βλάβαι[†] αἷτιαι τοῖς κακοῖς 5
ἐκ θεῶν ἐπάγονται καὶ ὠφέλειαι. ταῖς γὰρ ἰδίαις οἰκειούμενοι
διὰ παντὸς ἀρεταῖς τοὺς ὁμοίους ἀποδέχονται, πᾶν τὸ μὴ
τοιούτον ὡς ἀλλότριον νομίζοντες.

Συνέθιξε δὲ ἐν τῷ νομίζειν μηδὲν πρὸς ἡμᾶς εἶναι τὸν
θάνατον· ἐπεὶ πᾶν ἀγαθὸν καὶ κακὸν ἐν αἰσθήσει· στέρησις 10
δὲ ἐστὶν αἰσθ. σεως ὁ θάνατος. ὅθεν γινώσις ὀρθῆ τοῦ μηθὲν
εἶναι πρὸς ἡμᾶς τὸν θάνατον ἀπολαυστὸν ποιεῖ τὸ τῆς ζωῆς
θυνητόν, οὐκ ἄπειρον προστιθεῖσα χρόνον, ἀλλὰ τὸν τῆς ἀθα-
νασίας ἀφελομένη πόθον. οὐθὲν γὰρ ἐστὶν ἐν τῷ ζῆν δεινὸν^{p. 61}
τῷ κατειληφῶτι γνησίως τὸ μηδὲν ὑπάρχειν ἐν τῷ μὴ ζῆν¹²
δεινόν. ὥστε μάταιος ὁ λέγων δεδιέναι τὸν θάνατον οὐχ ὅτι 16
λυπήσει παρῶν, ἀλλ' ὅτι λυπεῖ μέλλων. ὁ γὰρ παρὸν οὐκ
ἐνοχλεῖ, προσδοκώμενον κενῶς λυπεῖ. τὸ φορικωδέστατον οὖν
τῶν κακῶν ὁ θάνατος οὐθὲν πρὸς ἡμᾶς, ἐπειδήπερ ὅταν μὲν
ἡμεῖς ὄμεν, ὁ θάνατος οὐ πάρεστιν, ὅταν δὲ ὁ θάνατος παρῆ, 20

2 νομίζουσιν ΩΦ (cf. Cic. De fin. I 14, 47: tenere atque ser-
vare id, quod ipsi statuerunt, non possunt): νοῦσιν Us. | ὄχ ὁ
τοὺς πολλοὺς F¹, in mg. γρ τοὺς τῶν πολλῶν F² οὐχ ὁ τοὺς
πολλοὺς Φ 3 τοῖς θεοῖς Φ | προσάπτων: desinit Φ 5 αἷτιαι]
om. Co τε Us | τοῖς κακοῖς] τοῖς ἀνθρώποις Leop. (τοῖς ἀνδρῶσι)
6 ἐπείγονται P¹ ἐπίγονται B | ὠφέλειαι <τοῖς ἀγαθοῖς> (Ambr.)
Gass. | an αἱ μέγιστα vel μεγίστων βλαβῶν αἷτιαι τοῖς ἀνθρώ-
ποις ἐκ θ. ἐπ. καὶ ὠφελειῶν? cf. Philod. De piet. p. 86, 24 G.
Us. Epic. p. XXsq, Bignone Riv. di Fil. XLIII (1915) 540sq.

8 νομίζοντες] ἀποδοκιμάζοντες Ko. 9 μηθὲν Hue. 11 τοῦ
om. Zf 13 ἄπειρον Aldobr., Menagius: ἄπορον Ω, cf. Rat.
sent. XIX. XX | τῆς om. Zf 15 μηθὲν Hue. 16 cf. Epichar-
mus fr. 247 Kaibel; 'Publ. Syr.' M 75 Friedr., laudatus a Lact.
Div. inst. III 17, 32 'mors misera non est, aditus ad mortem
est miser' 17 παρὸν] παρῶν BP¹FZf 18 τὸ δὲ προσδοκώμενον
FZf | τὸ φορικωδέστατον: incipit denuo Φ 19 οὐθὲν CoFZf, Φ |
ὅταν κτλ.: Lact. Div. inst. III 17, 30

- τόθ' ἡμεῖς οὐκ ἐσμέν. οὔτε οὖν πρὸς τοὺς ζῶντάς ἐστιν οὔτε πρὸς τοὺς τετελευτηκότας, ἐπειδήπερ περὶ οὓς μὲν οὐκ ἐστίν, οἱ δ' οὐκέτι εἰσίν. Ἄλλ' οἱ πολλοὶ τὸν θάνατον ὅτε μὲν ὡς μέγιστον τῶν κακῶν φεύγουσιν, ὅτε δὲ ὡς ἀνάπανσιν τῶν ἐν
- 126 τῷ ζῆν <κακῶν αἰροῦνται. ὁ δὲ σοφὸς οὔτε παραιτεῖται τὸ ζῆν> οὔτε φοβεῖται τὸ μὴ ζῆν· οὔτε γὰρ αὐτῷ προσίσταται τὸ ζῆν οὔτε δοξάζει κακὸν εἶναι τι τὸ μὴ ζῆν. ὥσπερ δὲ τὸ σιτίον οὐ τὸ πλεῖον πάντως ἀλλὰ τὸ ἥδιστον αἰρεῖται, οὕτω καὶ χρόνον οὐ τὸν μήκιστον ἀλλὰ τὸν ἥδιστον καρπίζεται.
- 10 Ὁ δὲ παραγγέλλων τὸν μὲν νέον καλῶς ζῆν, τὸν δὲ γέροντα καλῶς καταστρέφειν, εὐήθης ἐστίν οὐ μόνον διὰ τὸ τῆς ζωῆς ἀσπαστόν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ τὴν αὐτὴν εἶναι μελέτην τοῦ καλῶς ζῆν καὶ τοῦ καλῶς ἀποθνήσκειν. πολὺ δὲ χείρων καὶ ὀλέγων
- καλὸν μὲν μὴ φῦναι,
- 16 φύντα δ' ὅπως ὄκιστα πύλας Ἀίδαο περῆσαι.
- P. 62
127 Εἰ μὲν γὰρ πεποιθὸς τοῦτό φησιν, πῶς οὐκ ἀπέρχεται ἐκ τοῦ ζῆν; ἐν ἐτοίμῳ γὰρ αὐτῷ τοῦτ' ἐστίν, εἴπερ ἦν βεβουλευμένον αὐτῷ βεβαίως· εἰ δὲ μωκώμενος, μάταιος ἐν τοῖς οὐκ ἐπιδεχομένοις Μνημονευτέον δὲ ὡς τὸ μέλλον <οὔτε πάντως ἡμέτερον> οὔτε πάντως οὐχ ἡμέτερον, ἵνα μήτε πάντως προσμύνωμεν ὡς ἐσόμενον μήτε ἀπελπίζωμεν ὡς πάντως οὐκ ἐσόμενον.
- 20 Ἀναλογιστέον δὲ ὡς τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν εἰσι φυσικαί, αἱ δὲ κεναί, καὶ τῶν φυσικῶν αἱ μὲν ἀναγκαῖαι, αἱ δὲ φυσι-

2 ἐπειδήπερ . . . 3 εἰσίν om. Φ 3 ὡς om. Φ 5 κακῶν . . . τὸ ζῆν *suppl.* Us. αἰροῦνται *post* ζῆν *sscr.* Co *man. rec.*, <κακῶν ποθοῦσιν> Ambr., Cas. <ζητοῦσιν. ὁ σοφὸς οὖν> Mei. 7 δοξάζει Richards: δοξάζεται ΩΦ | τι] τε Z¹ om. FZ *corr.*, f | τὸ σιτίον] σιτίον Φ, Us. τῶν σιτίων B² *in mg. fort. recte* 8 τὸ πλεῖον] πλεῖον Φ τὸ πλείστον Leop. | τὸ ἥδιον Us. 10 Quis? 12 διὰ τοῦ τὴν FZ 13 χείρων B¹Zf 14 *sq.* Certamen Hom. et Hes. vs. 78 *sq.* Allen, *Theognis* 425. 427 15 περάσαι F περήσειν Φ 16 ἐκ *del.* Us. 19 δὲ ὡς] ὅτι Φ | οὔτε πάντως ἡμέτερον Φ: om. BP¹F¹Zf οὔτε ἡμέτερον *in mg. suppl.* P²(QW), *idem ante* μνημονευτέον *inser.* F²Co 20 πάντως αὐτὸ προσμ. Φ πάντως προσμ. <αὐτὸ> Mei. 22 δὲ] τε Φ | εἰσι . . . 23 αἱ μὲν om. Zf 23 αἱ μὲν εἰσίν ἀναγκαῖαι Φ

καὶ μόνον τῶν δὲ ἀναγκαίων αἱ μὲν πρὸς εὐδαιμονίαν εἰσὶν ἀναγκαῖαι, αἱ δὲ πρὸς τὴν τοῦ σώματος ἀοχλησίαν, αἱ δὲ πρὸς αὐτὸ τὸ ζῆν. τούτων γὰρ ἀπλανῆς θεωρία πᾶσαν αἴρεσιν 128 καὶ φυγὴν ἐπανάγειν οἶδεν ἐπὶ τὴν τοῦ σώματος ὑγίειαν καὶ τὴν <τῆς ψυχῆς> ἀταραξίαν, ἐπεὶ τοῦτο τοῦ μακαριῶς ζῆν 5 ἐστὶ τέλος. τούτου γὰρ χάριν πάντα πράττομεν, ὅπως μῆτε ἀλγῶμεν μῆτε ταρβῶμεν. ὅταν δὲ ἅπαξ τοῦτο περὶ ἡμᾶς γένηται, λύεται πᾶς ὁ τῆς ψυχῆς χειμῶν, οὐκ ἔχοντος τοῦ ζῆου βαδίζειν ὡς πρὸς ἐνδέον τι καὶ ζητεῖν ἕτερον ὧ τὸ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος ἀγαθὸν συμπληρῶσεται. τότε γὰρ ἡδονῆς 10 χρείαν ἔχομεν, ὅταν ἐκ τοῦ μὴ παρεῖναι τὴν ἡδονὴν ἀλγῶμεν· <ὅταν δὲ μὴ ἀλγῶμεν,> οὐκέτι τῆς ἡδονῆς δεόμεθα.

Καὶ διὰ τοῦτο τὴν ἡδονὴν ἀρχὴν καὶ τέλος λέγομεν εἶναι p. 83 τοῦ μακαριῶς ζῆν. ταύτην γὰρ ἀγαθὸν πρῶτον καὶ συγγενικὸν 129 ἔγνωμεν, καὶ ἀπὸ ταύτης καταρχόμεθα πάσης αἰρέσεως καὶ 15 φυγῆς, καὶ ἐπὶ ταύτην καταντῶμεν ὡς κανόνι τῷ πάθει πᾶν ἀγαθὸν κρίνοντες. Καὶ ἐπεὶ πρῶτον ἀγαθὸν τοῦτο καὶ σύμφυτον, διὰ τοῦτο καὶ οὐ πᾶσαν ἡδονὴν αἰρούμεθα, ἀλλ' ἔστιν ὅτε πολλὰς ἡδονὰς ὑπερβαίνομεν, ὅταν πλείον ἡμῖν τὸ δυσχερὲς ἐκ τούτων ἔπηται· καὶ πολλὰς ἀλγηδόνας ἡδονῶν κρείττους 20 νομίζομεν, ἐπειδὴν μείζων ἡμῖν ἡδονὴ παρακολουθῆ πολλὸν χρόνον ὑπομείνασι τὰς ἀλγηδόνας. πᾶσα οὖν ἡδονὴ διὰ τὸ φύσιν ἔχειν οἰκείαν ἀγαθόν, οὐ πᾶσα μέντοι αἰρετή· καθάπερ

4 ἐπαναγαγεῖν B¹FP³Zf 5 τὴν τῆς ψυχῆς ἀταραξίαν B² τὴν ἀταραξίαν B¹ et sic Arndt, Em. Ep. 31, sed cf. p. 49, 18q. τὴν τοῦ σώματος ἀταραξίαν FPCoZf, Φ, sed [ἀταραξί]αν in ras. F¹ 6 ἅπαντα FP³Zf 10 καὶ τὸ τοῦ σώματος PΦ | συμπληρῶσεται Φ, B¹? συμπληρῶσ[η]ται B² συμπληρῶσεται P¹Co συμπληρωθήσεται FZf, γρ P³ 11 ὅταν δ' ἐκ Φ 12 ὅταν δὲ μὴ ἀλγῶμεν Gass. cf. fr. 422 (Io. Stob. III 17, 34 p. 501 H.), an potius ὁ. δ. μηκέτι ἄ.? ὅταν δ' ἐκ τοῦ μὴ παρεῖναι τὴν ἡδονὴν ἀλγῶμεν in mg. Co² 14 συγγενικὸν cf. Nausiphanes B 2 p. 157, 25 Diels³ 18 καὶ οὐ BP³Zf καὶ P¹CoF καὶ οὐ om. Φ 21 ἡμῖν om. F¹Zf | ἢ ἡδονὴ Φ | <οὐ> πολλὴν Madvig ad Cic. De fin. I 10, 32 vix recte 22 διὰ τὸ τῆ φύσει ἔχειν οἰκείως Cob. quia naturae est accommodata Aldobr. 23 μέντοι <γ'> Us. propter hiatus, cf. Diels SPAW 1916, 892, 5

καὶ ἀλγηδῶν πᾶσα κακόν, οὐ πᾶσα δὲ ἀεὶ φρευκτὴ πεφυκυῖα.
130 τῇ μέντοι συμμετρῆσει καὶ συμφερόντων καὶ ἀσυμφόρων
 βλέπει ταῦτα πάντα κρίνειν καθήκει. χρώμεθα γὰρ τῷ μὲν
 ἀγαθῷ κατὰ τινὰς χρόνους ὡς κακῷ, τῷ δὲ κακῷ τοῦμπαλιν
5 ὡς ἀγαθῷ.

Καὶ τὴν αὐτάρκειαν δὲ ἀγαθὸν μίγα νομίζομεν, οὐχ ἵνα
 πάντως τοῖς ὀλίγοις χρώμεθα, ἀλλ' ὅπως ἔαν μὴ ἔχωμεν τὰ
 πολλά, τοῖς ὀλίγοις ἀρκώμεθα, πεπεισμένοι γνησίως ὅτι ἥδιστα
 πολυτελείας ἀπολαύουσιν οἱ ἥκιστα ταύτης δεόμενοι, καὶ ὅτι
10 τὸ μὲν φυσικὸν πᾶν εὐπόριστόν ἐστι, τὸ δὲ κενὸν δυσπόριστον,
 ὅτι τε λιτοὶ χυλοὶ ἴσῃν πολυτελεῖ διαίτη τὴν ἡδονὴν ἐπιφέ-
131 ρουσιν, ὅταν ἅπαν τὸ ἀλγοῦν κατ' ἔνδειαν ἐξαιρεθῆ, καὶ μᾶζα
p. 64 καὶ ὕδωρ τὴν ἀκροτάτην ἀποδίδωσιν ἡδονήν, ἐπειδὴν ἐνδέων
 τις αὐτὰ προσενέγκηται. τὸ συνεθίζειν οὖν ἐν ταῖς ἀπλαῖς καὶ
15 οὐ πολυτελέσι διαίταις καὶ ὑγιείας ἐστὶ συμπληρωτικὸν καὶ
 πρὸς τὰς ἀναγκαίας τοῦ βίου χρήσεις ἄκνον ποιεῖ τὸν ἀνθρω-
 πον καὶ τοῖς πολυτελέσιν ἐκ διαλειμμάτων προσερχομένοις
 κρεῖττον ἡμᾶς διατίθῃσι καὶ πρὸς τὴν τύχην ἀφόβους παρα-
 σκευάζει. Ὅταν οὖν λέγωμεν ἡδονὴν τέλος ὑπάρχειν, οὐ τὰς
20 τῶν ἀσώτων ἡδονὰς καὶ τὰς ἐν ἀπολαύσει κειμένας λέγομεν,
 ὡς τινες ἀγνοοῦντες καὶ οὐχ ὁμολογοῦντες ἢ κακῶς ἐκδεχό-

1 κακόν] κακή FZf | ἀεὶ φρευκτὴ πεφ. B¹C⁰Z³f ἀεὶ φρευκτικὴ
 πεφ. Z¹(TD), γρ in mg. P³ φρευκτὴ ἀεὶ πεφ. Φ φρευκτὴ ἀεὶ
 (omisso πεφ.) F 3 'ἀπ ἐπιβλέψει?' Us.; cf. Democr. B 237 D.
 τὸ ἴδιον συμφέρον οὐ βλέπει 4 τοῦμπαλιν P²C⁰Φ τὸ ἐμπαλιν
 FZf ὅτ' ἂν πάλιν B τὸν πάλιν P¹ τᾶμπαλιν Us. 6 δὲ ὡς ἀγαθὸν Φ
 8 ἀρκώμεθα Cob.: χρώμεθα ΩΦ | ὅτι ἥδιστα κτλ.: Seneca
 Ep. 14, 17, Demarchus (scil. Hermarchus) apud Ambros. Epist.
 63, 20 11 ὅτι τε scripsi: οἱ τε ΩΦ οἱ γὰρ Us. γὰρ post χυλοὶ
 addidit Diels SPAW 1916, 892, 5 propter hiatus | λιτοὶ χυλοὶ
 κτλ.: Demarchus ibidem | πολυτελεῖ P²C⁰Z³fΦ πολυτελείαν B
 πολυτέλειαν B²P¹Z¹ γρ in mg. P³ πολυτέ F | περιφέρουσιν FZf
 12 ἀπαξ Us. 13 ἀποδιδόασιν Φ | ἐνδέων τίς F ἐνδέοντι
 τίς Φ 15 ὑγείας FΦ 16 χρήσεις cf. Hor. Serm. II 2, 81
 17 προσερχομένοις BPC⁰F(TD), cf. Hor. ibidem 83: προσερχο-
 μένους Z(?)fΦ. Hor. 82 19 τὴν ἡδονὴν Φ 20 τὰς ἐν ἀπολαύσει
 Φ ut Rossi: τὰς τῶν ἐν ἀπολ. Ω

μενοι νομίζουσιν, ἀλλὰ τὸ μῆτε ἀλγεῖν κατὰ σῶμα μῆτε ταράτ-
 τεσθαι κατὰ ψυχὴν· οὐ γὰρ πότοι καὶ κῶμοι συνείροντες **132**
 οὐδ' ἀπολαύσεις παιδων καὶ γυναικῶν οὐδ' ἰχθύων καὶ τῶν
 ἄλλων, ὅσα φέρει πολυτελῆς τράπεζα, τὸν ἡδὺν γεννᾶ βίον,
 ἀλλὰ νήφων λογισμὸς καὶ τὰς αἰτίας ἐξερευνῶν πάσης αἰρέ- **5**
 σεως καὶ φυγῆς καὶ τὰς δόξας ἐξελαύνων, ἐξ ὧν πλεῖστος τὰς
 ψυχὰς καταλαμβάνει θόρουβος.

Τούτων δὲ πάντων ἀρχὴ καὶ τὸ μέγιστον ἀγαθὸν φρόνησις.
 διὸ καὶ φιλοσοφίας τιμιώτερον ὑπάρχει φρόνησις, ἐξ ἧς αἱ
 λοιπαὶ πᾶσαι πεφύκασιν ἀρεταί, διδάσκουσα ὡς οὐκ ἔστιν **10**
 ἡδέως ζῆν ἄνευ τοῦ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως <οὐδὲ
 φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως> ἄνευ τοῦ ἡδέως. συμπεφύ-
 κασι γὰρ αἱ ἀρεταὶ τῷ ζῆν ἡδέως, καὶ τὸ ζῆν ἡδέως τούτων
 ἔστιν ἀχώριστον.

Ἐπεὶ τίνα νομίζεις εἶναι κρείττονα τοῦ καὶ περὶ θεῶν ὅσα **133**
 δοξάζοντος καὶ περὶ θανάτου διὰ παντὸς ἀφόβως ἔχοντος καὶ **p. 65**
 τὸ τῆς φύσεως ἐπιτελοισμένου τέλος, καὶ τὸ μὲν τῶν ἀγαθῶν **17**
 πέρας ὡς ἔστιν εὐσυνπλήρωτόν τε καὶ εὐπόριστον διαλαμβά-
 νοντος, τὸ δὲ τῶν κακῶν ὡς ἢ χρόνους ἢ πόνους ἔχει βραχεῖς;
 τὴν δὲ ὑπὸ τινῶν δεσπότιν εἰσαγομένην πάντων [†] ἀγγέλλον- **20**

1 [ἀλγεῖν F² λέγειν (TD) Z¹ 2 οὐ γὰρ πότοι κτλ.: Demarchus
 Ambrosii Ep. 63, 20 et alius auctor ibidem (Ep. fr. 476*) |
 συνείροντες om. Φ Demarchus, immoderatae epulae alter auctor
 Ambrosii 3 ἀπολαύσεις Ω nec filiorum soboles nec feminarum
 copulae Dem.: ἀπολαύσεις Φ, Us. 4 ἡδὺν καὶ γενναῖον βίον
 ποιοῦσιν Φ 6 ἐξ ὧν ΒΦ: om PCoF ἀφ' οὗ Zf 9 διὸ . . .
 φρόνησις om. Φ | φιλοσοφία BF¹(QW)Co | ὑπάρχει om. F
 10 διδάσκουσα H. Dulac Rev. de phil. I 204; cf. Cic. De fin.
 I 13, 43, De off. III 33, 118: διδάσκουσα Ω Φ διδασκούσης
 Rossi 11 hiatus explevit Steph., cf. Rat. Sent. V 13 τῷ] τὸ
 B¹ τοῦ CoF 15 νομίζει τις Φ | καὶ om. Φ 17 ἐπιτελοισμένον
 FP³Zf ἐπιτελοισμένου Co 19 βραχεῖς; τὴν] βραδύστην F (m¹)
 βραχίστην Zf 20 τὴν . . . p. 50, 5 ἐπεὶ praeterit Φ 20 πάντων
 om. F¹Zf | ἀγγέλλοντος BFZf ἀγγέλο(εx ω)ν τος P ἀγγέλων-
 τος P¹ in mg, Co, corruptum; latere apparet ἀνάγκην (Gass.);
 quae usque ad p. 50 vs. 4 πέφνηκεν sequuntur mihi scholion
 esse videntur, cf. Aëtius p. 326, 3 D. (Ep. fr. 375); πάντων

τος ** (λέγει ἐν ἄλλοις γίνεσθαι ἃ μὲν κατ' ἀνάγκην), ἃ δὲ ἀπὸ τύχης, ἃ δὲ παρ' ἡμᾶς, διὰ τὸ τὴν μὲν ἀνάγκην ἀνυπεύθυνον εἶναι, τὴν δὲ τύχην ἄστατον ὄραν, τὸ δὲ παρ' ἡμᾶς ἀδέσποτον, ᾧ καὶ τὸ μεμπτὸν καὶ τὸ ἐναντίον παρακολουθεῖν πέφυκεν) —

- 134 ἐπεὶ κρεῖττον ἦν τῷ περὶ θεῶν μύθῳ κατακολουθεῖν ἢ τῇ
 6 τῶν φυσικῶν εἰμαρμένῃ δουλεύειν· ὁ μὲν γὰρ ἐλπίδα παραιτή-
 σεως ὑπογράφει θεῶν διὰ τιμῆς, ἢ δὲ ἀπαραίτητον ἔχει τὴν
 ἀνάγκην — τὴν δὲ τύχην οὔτε θεὸν ὡς οἱ πολλοὶ νομίζουσιν
 ὑπολαμβάνων — οὐθὲν γὰρ ἀτάκτως θεῶν πράττεται — οὔτε
 10 ἀβέβαιον αἰτίαν — <οὐκ> οἴεται μὲν γὰρ ἀγαθὸν ἢ κακὸν
 ἐκ ταύτης πρὸς τὸ μακαρίως ζῆν ἀνθρώποις δίδοσθαι, ἀρχὰς
 P. 66
 135 μέντοι μεγάλων ἀγαθῶν ἢ κακῶν ὑπὸ ταύτης χορηγεῖσθαι —
 κρεῖττον εἶναι νομίζων εὐλογίστεως ἀτυχεῖν ἢ ἀλογίστεως εὐ-
 τυχεῖν — βέλτιον γὰρ ἐν ταῖς πράξεσι τὸ καλῶς κριθὲν <μὴ
 15 ὀρθωθῆναι ἢ τὸ μὴ καλῶς κριθὲν> ὀρθωθῆναι διὰ ταύτην.

Ταῦτα οὖν καὶ τὰ τούτοις συγγενῆ μελέτα πρὸς σεαυτὸν ἡμέρας
 καὶ νυκτὸς πρὸς <τε> τὸν ὅμοιον σεαυτῷ, καὶ οὐδέποτε οὐδ' ὕπαρ
 οὐτ' ὄναρ διαταραχθῆση, ζήση δὲ ὡς θεὸς ἐν ἀνθρώποις. οὐθὲν
 γὰρ ἔοικε θνητῷ ζῶν ζῶν ἀνθρώπος ἐν ἀθανάτοις ἀγαθοῖς.

διαγελῶντος <εἰμαρμένην καὶ μᾶλλον ἃ μὲν κατ' ἀνάγκην γί-
 νεσθαι λέγοντος> *suppl. Us., supra brachyis, τὴν scribens*

1 δὲ] μὲν f 2 ὑπεύθυνον FP³Zf 3 ὄραν *corruptum esse*
cens. Leop. 4 μεμπτὸν B¹ μεμπτὸν P¹(?)Q | πέφυκεν *om. F*

5 ἐπεὶ καὶ κρεῖττον τῷ F | ἀκολουθεῖν FP³Zf δουλεύειν Φ

6 τῶν φυσικῶν: *Democriti cf. Diog. Oen. fr. 33* 9 ὑπολαμ-
 βάνει (*Ambr.*) *Menagius* ὑπολαμβάνοντος *Us.*; *nihil vero mu-*
tandum propter hiatus vs. 1 | οὐθὲν FΦ 10 βέβαιον *H. Lewy,*
Jahrb. f. Phil. CXLV (1892), 765 αὐ βέβαιον *Goedeckemeyer,*
Epikurs Verh. zu. Dem. p. 40, 5 | οὐκ *ins. Us.,* <μὴ> δίδοσθαι
scripserat (Aldobr.) Gass. | οἴεται] νομίζεται Φ 13 νομίζειν F
 νομίζει (*Ambr.*) νομίζοντος *Us.* 14 βέλτιστον *Us.* | ἐν τ. πρ. τὸ
 κ. κριθὲν BPCoΦ τὸ κριθὲν ἐν ταῖς πράξεσι καλῶς FZf | *sup-*
plevi Madvigium Adv. I 716 secutus <ἢ τὸ> ὀρθωθῆναι *Cosati-*
tini Studi ital. XVII (1909), 284sqg. <μὴ> ὀρθωθῆναι *Mei.*

15 ταύτην] τύχην *Madvig* | *desinit Φ* 16 πρὸς ἑαυτὸν ἡμέρας
 καὶ νυκτὸς πρὸς τὸν BPCo ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς πρὸς τὸν F
 διαπαντὸς ἡμέρας καὶ νυκτὸς πρὸς ἑαυτὸν καὶ πρὸς τὸν Zf
 σεαυτὸν *corr. Gass.* 17 τε *add. Us.* 18 ζή**ει P¹ (*corr. P²*)

ζή[σεις] B² ζήσης F 19 ζῶν Z³f ζῶ[v] B² ζῶον PCoZ¹ ζῶον ὁ F

RATAE SENTENTIAE.

ΚΥΡΙΑΙ ΔΟΞΑΙ.

p. 71

I Το μακάριον καὶ ἄφθαρτον οὔτε αὐτὸ πράγματα ἔχει 139
οὔτε ἄλλω παρέχει, ὥστε οὔτε ὄργαις οὔτε χάρισι συνέχεται·
ἐν ἀσθενεῖ γὰρ πᾶν τὸ τοιοῦτον. (ἐν ἄλλοις δέ φησι τοὺς θεοὺς 5
λόγῳ θεωρητοῦς, οὓς μὲν κατ' ἀριθμὸν ὑφ'εστῶτας, οὓς δὲ κατὰ
ὁμοειδέειαν ἐκ τῆς συνεχοῦς ἐπιρροῦσεως τῶν ὁμοίων εἰδώλων ἐπὶ
τὸ αὐτὸ ἀποτετελεσμένων, ἀνθρωποειδεῖς.)

II Ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· τὸ γὰρ διαλυθὲν ἀναι-
σθητεῖ· τὸ δ' ἀναισθητοῦν οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς. 10

III Ὅρος τοῦ μεγέθους τῶν ἡδονῶν ἢ παντὸς τοῦ ἄλ- p. 72
γοῦντος ὑπεξαιρέσεις. ὅπου δ' ἂν τὸ ἡδόμενον ἐνῆ, καθ' ὄν

8 I = *Vatic. 1, Diog. Oen. fr. 42 Williams* ἄφθαρτ]ον...παρέχ[ει
alii multi | πράγματα *Q Vat. D. Oen. multi*: πρᾶγμ' *Schol.*
Townl. Π. Q 526 πρᾶγμα (εἰσιετ = ἔχει τι?) *Seneca Apocol. 8*

4 ἄλλο *B'F* ἄλλοις *Schol. Townl. Seneca* | συνέχεσθαι *B*
5 ἀσθενεῖ *unus D. Laert*: ἀσθενεῖα *Vat. (incertum de D. Oen.)*
Philod., De ira c. XLIII p. 86 W. *Nemesius, De nat. hom. 44*
p. 347 M., Cicero, De nat. deor. I 122. 124; cf. Epist. p. 23, 23

6 *ex Cicerone De nat. deor. I 19, 49 scholium a Diog. Laert.*
turbatum esse apparet; οὐ μὲν pro οὓς μὲν et ὡς δὲ pro οὓς δὲ
scribens Gass. locum frustra corrigere conatus est; cf. imprimis
W. Scott, Journ. of phil. XII 212 sqq. Plasberg ad Cic. l.;
R. Philippson, Herm. LI (1916) 579 sqq. Laertium et trad. lect.
defendere studet 7 ὁμοειδέειαν *P²Co* ὁμοειδίαν (ex ὁμο- *B²)*

BZ1 ὁμοιδίαν *P¹* ὁμοιοειδίαν *F* | ὁμοίων] *ιδίων F* 8 τετελεσμέ-
νων *F* ἀποτετελεσμένους *Kuehn* 9 *II = Vat. 2, D. Oen. fr. 43,*
alii | ἀναλυθὲν *B* λυθὲν *Plutarchus, Non posse... 23 p. 1103 D*
10 ἀναισθητον *Io. Stob. IV 51, 29 p. 1073 H. solus*

11 *III = Diog. Oen. fr. 46*]οῦντος... ὑπεξαιρέσεις[et]το τῷ ἄλ-
γοῦντι ἢ λυπομένῳ ἢ σ[, *alii usque ad ὑπεξαιρέσεις; Pap.*
Herc. 1012 (VH² VII 14) col. 41 cf. Diels SPAW 1897, 1064sq.
ib. 1916, 888, 2, Croen., Kol. u. Mened. p. 116: παν]τὸς τοῦ
ἀλγοῦντος ὑπεξαιρέσεις· τὸ μὲν γὰρ παντὸς διέλεκται κατὰ τὰ
ἀντίγραφα, προστιθεμένου τοῦ παντὸς ἐν τισιν, ἐν δὲ τισιν μὴ
προστιθεμένου· κατὰ πάντα δὲ τὰ κ...ὡς ἔχοντα ἀντίγραφα
γέγραπται ἢ τοῦ ἀλγοῦντος ἐξαιρέσεις, οὐχ ὑπεξαιρέσεις [ᾧστε
καί] τ[ι κα]κένφατον... ὑποπτ[εύειν τινα

ἂν χρόνον ἤ, οὐκ ἔστι τὸ ἀλοῦν ἢ λυπούμενον ἢ τὸ συναμ-
φότερον.

140 IV Οὐ χρονίζει τὸ ἀλοῦν συνεχῶς ἐν τῇ σαρκί, ἀλλὰ τὸ
μὲν ἄκρον τὸν ἐλάχιστον χρόνον πάρεστι, τὸ δὲ μόνον ὑπερ-
5 τείνον τὸ ἠδόμενον κατὰ σάρκα οὐ πολλὰς ἡμέρας συμμένει.
αἱ δὲ πολυχρόνιοι τῶν ἀρρωστιῶν πλεονάζον ἔχουσι τὸ ἠδόμε-
νον ἐν τῇ σαρκί ἥπερ τὸ ἀλοῦν.

V Οὐκ ἔστιν ἠδέως ζῆν ἄνευ τοῦ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ
δικαίως <οὐδὲ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικαίως> ἄνευ τοῦ
10 ἠδέως. ὅτω δὲ τοῦτο μὴ ὑπάρχει, [οὐ ζῆ φρονίμως. καὶ κα-
λῶς καὶ δικαίως ὑπάρχει] οὐκ ἔστι τοῦτον ἠδέως ζῆν.

VI Ἔνεκα τοῦ θαρρεῖν ἐξ ἀνθρώπων ἦν κατὰ φύσιν ἀρχῆς
καὶ βασιλείας ἀγαθόν, ἐξ ὧν ἂν ποτε τοῦτο οἶός τ' ἦ παρα-
σκευάζεσθαι.

141 VII Ἐνδοξοὶ καὶ περίβλεπτοὶ τινες ἐβουλήθησαν γενέσθαι,
p. 73 τὴν ἐξ ἀνθρώπων ἀσφάλειαν οὕτω νομίζοντες περιποιήσεσθαι.
17 ὥστε εἰ μὲν ἀσφαλῆς ὁ τῶν τοιούτων βίος, ἀπέλαβον τὸ τῆς
φύσεως ἀγαθόν· εἰ δὲ μὴ ἀσφαλῆς, οὐκ ἔχουσιν οὐ ἔνεκα ἐξ
ἀρχῆς κατὰ τὸ τῆς φύσεως οἰκειῶν ὠρέχθησαν.

10 VIII Οὐδεμία ἠδονὴ καθ' ἑαυτὴν κακόν· ἀλλὰ τὰ τινῶν

1 ἂν om. BP¹Co | τὸ λυπούμενον FP³Zf, om. artic. BP¹Co, Diog. Oen.; cf. p. 53, 11 | τὸ ante σύν om. D. Oen. ut videtur
3 IV = Vat. 3, D. Oen. fr. 53 πλεονάζον... ἀλγ[οῦν, alii saepius
5 κατὰ σάρκα... 6 ἠδόμενον om. F¹Zf, suppl. in mg. F²
5 συμμένει Byw.: συμβαίνει Ω ὑπάρχει Vat. 6 τὸ ἠδόμενον post
σαρκὶ transp. Vat. 8 V = Vat. 5, D. Oen. fr. 54 φρονίμ[ως]¹
... δικα[ίως]³ cf. p. 49, 10sq., alios 9 οὐδὲ... 10 ἠδέως om.
Vat. 9 οὐδὲ... δικαίως D. Oen., ut olim Gass. suppleverat:
om. Ω 10 ὅπου δὲ τοῦτο Vat. ὅτω δ' ἐν τούτων Us. | οὐ ζῆ
... 11 ὑπάρχει desunt Vatic., delevi 10 οὐ] οἶον Us. | ζῆ] ζῆν
Gass., Us. 11 καὶ ὧ δικαίως FZf | ὑπα... cum lacuna B
ὑπάρχων compendio P | τοῦτον] τοῦτο B¹ om. Vat. 12 VI =
D. Oen. fr. 44]ἢ τοῦτο παρασκευ[άζεσθαι | ἦν Us.: ἦ Ω ἐστὶν
Mei. | ἀρχῆς καὶ βασιλείας glossema ad ἐξ ὧν esse exist. Us.
13 τοῦτο post ἦ transp. Diog. Oen. τοῦτό τις Mei. | τ' ἦν B
τι P¹ 15 ἠβουλήθησαν F 20 VIII = Vat. 50, D. Oen. fr. 44
ἠδ]ονή καθ' ἑαυτὴν κα[κόν Ambros. Epist. 63, 13 | ἑαυτῆ*

ἡδονῶν ποιητικὰ πολλαπλασίους ἐπιφέρει τὰς ὀχλήσεις τῶν ἡδονῶν.

IX Εἰ κατεπυκνοῦτο πᾶσα ἡδονή, καὶ χρόνω καὶ περὶ ὅλον 142
τὸ ἄθροισμα ὑπῆρχεν ἢ τὰ κυριώτατα μέρη τῆς φύσεως, οὐκ
ἂν ποτε διέφερον ἀλλήλων αἱ ἡδοναί.

X Εἰ τὰ ποιητικὰ τῶν περὶ τοὺς ἀσώτους ἡδονῶν ἔλπε
τοὺς φόβους τῆς διανοίας τοὺς τε περὶ μετεώρων καὶ θανάτου
καὶ ἀλγηδόνων, ἔτι τε τὸ πέρασ τῶν ἐπιθυμιῶν ἐδίδασκεν,
οὐκ ἂν ποτε εἴχομεν ὅ τι μεμψαίμεθα αὐτοῖς, πανταχόθεν ἐκ-
πληρουμένοις τῶν ἡδονῶν καὶ οὐθαμόθεν οὔτε τὸ ἀλγοῦν 10
οὔτε τὸ λυπούμενον ἔχουσιν, ὅπερ ἐστὶ τὸ κακόν.

XI Εἰ μὴθὲν ἡμᾶς αἱ τῶν μετεώρων ὑποψίαι ἠνώχλουν
καὶ αἱ περὶ θανάτου, μὴ ποτε πρὸς ἡμᾶς ἦ τι, ἔτι τε τὸ μὴ 74
κατανοεῖν τοὺς ὄρους τῶν ἀλγηδόνων καὶ τῶν ἐπιθυμιῶν,
οὐκ ἂν προσεδεόμεθα φυσιολογίας.

XII Οὐκ ἦν τὸ φοβούμενον λύειν ὑπὲρ τῶν κυριωτάτων 143
μὴ κατειδότα τίς ἢ τοῦ σύμπαντος φύσις, ἀλλ' ὑποπτεύοντά

FZf, γρ P³, Vat., D. Oen. cf. p. 58, 6: ἐάντῳ BP¹Co | κακή FZf,
γρ P³ | τὰ om. FZf

1 ἡδονῶν om. B¹ cum Vaticano (τὰ ποιητικὰ ἐνίων) 3 κατε-
πύκνου BP¹Co, Arndt Em. Ep. p. 35; cf. fr. 432, Damox.
apud Athen. III 103 B, Bignone, Riv. Fil. XXXVII (1909)
70, 2 | καὶ χρόνω FP³Zf τῷ ... χρόνω cum lacuna B¹ τῷ καὶ
χρόνω B²P¹Co τῷ χρόνω Arndt | περὶ ὅλον Rossi: περίοδον
BP¹Co περὶ ὁδὸν FZf, γρ P³ 6 X = D. Oen. fr. 45 τῶ]ν ἀλ-
γηδόνων ἐδίδασκεν ... εἴχομεν[et πανταχό]θεν ... τῶ]ν et οὔτε |
τὸ ἀλγο[ῦν, Cic. De fin. II 7, 21, Ambros. Epist. 63, 13 |
ποιητὰ FZf, γρ P³ | ἀσωμάτων FZf, γρ P³ 8 [τῶν τε ἐπιθυμιῶν
καὶ τῶ]ν ἀλγηδόνων amplifians D. Oen. 9 ποτ[ε εἴχ]ομεν B²
ποτε εἴημεν F(?)Zf | μεμψάμεθα B ἐμψάμεθα Us. | πάντοθεν
FZf, γρ P³ | ἐκπληρουμένοις D. Oen., Us. iam antea: εἰσπληρ. Ω
10 οὐθαμόθεν FP³Zf om. D. Oen. ut vid. | τὸ om. B
12 XI = Plut. Non posse ... 8 p. 1092 B, sed contr. | αἱ ὑπὲρ
τῶν Plut. 13 καὶ περὶ Zf ἔτι τε τὰ περὶ Plut. | τε τὸ μὴ
κατανοεῖν Lachelier: τετόλμηκα νοεῖν CoFZ τετολμηκὰ νοεῖν B
τ[ε]τό[λ]μηκα νοεῖν P [ ] m² τετόλμηκα νοεῖν f 16 XII = Vat. 49
17 εἰδότας Vat. | ὑποπτευόμενον τι Ω ὑποπτεύοντι Vat.,
corr. Us. Hinc cod. Co ab altero scriptore scriptum est

τι τῶν κατὰ τοὺς μύθους. ὥστε οὐκ ἦν ἄνευ φυσιολογίας ἀκεραίους τὰς ἡδονὰς ἀπολαμβάνειν.

XIII Οὐθὲν ὄφελος ἦν τὴν κατὰ ἀνθρώπους ἀσφάλειαν κατασκευάζεσθαι τῶν ἀνωθεν ὑπόπτων καθεστῶτων καὶ τῶν 5 ὑπὸ γῆς καὶ ἀπλῶς τῶν ἐν τῷ ἀπέλω.

XIV Τῆς ἀσφαλείας τῆς ἐξ ἀνθρώπων γενομένης μέχρι τινὸς δυνάμει τε ἐξερειστικῆ καὶ εὐπορίᾳ εἰλικρινεστέρα γίνεται ἢ ἐκ τῆς ἡσυχίας καὶ ἐκχωρήσεως τῶν πολλῶν ἀσφάλεια.

144 XV Ὁ τῆς φύσεως πλοῦτος καὶ ὄρισται καὶ εὐπόριστός 10 ἐστίν· ὁ δὲ τῶν κενῶν δοξῶν εἰς ἄπειρον ἐκπίπτει.

XVI Βραχέα σοφῶ τύχη παρεμπίπτει, τὰ δὲ μέγιστα καὶ 75 κυριώτατα ὁ λογισμὸς διώκηκε καὶ κατὰ τὸν συνεχῆ χρόνον τοῦ βίου διοικεῖ καὶ διοικήσει.

XVII Ὁ δίκαιος <βίος> ἀταρακτότατος, ὁ δ' ἄδικος πλείστης 15 ταραχῆς γέμων.

XVIII Οὐκ ἐπαύξεται ἐν τῇ σαρκί ἢ ἡδονή, ἐπειδὴν ἅπαξ τὸ κατ' ἔνδειαν ἀλοῦν ἐξαιρεθῆ, ἀλλὰ μόνον ποικίλλεται· τῆς

3 XIII = Vat. 72, D. Oen. fr. 47 οὐθὲν ἦν ὄφελος[s] | ὄφελος ἦν Vat. | κατ' ἀνθρώπους FCo²Zf κατ' ἀνθρωπον Vat. παρ' ἀνθρώπων Us., Kl. Schr. I 301 4 παρασκευάζεσθαι Vat. cf. p. 52, 13. 60, 2 7 τε] τινὶ Us. | ἐξερειστικῆ cf. p. 59, 17, Her-
marchus apud Porphy. De abst. I 10 p. 93, 2 N² in codici-
bus: ἐξερειστικῆ (-κῆ F) FP²Zf ἐξαιριστικῆ P¹ ἐξαιρ[ε]στικῆ B [ ]
m² ἐξερειστικῆ Co² ἐξοριστικῆ Mei. εἰλικρινεστέρα scri.: εἰλι-
κρινεστάτη Ω | ἐξερειστικῆ καὶ εὐπορία εἰλικρινεστάτη Us. ἐξερει-
στικῆ καὶ εὐπορία εἰλικρινεστάτη <βεβαιοτέρα> Croen. 8 ἐγ-
χωρήσεως BPFCo²Z¹, 'corr.' Z³f 9 XV = Vat. 8, Porphy.
De abst. I 49 p. 123, 11, ad Marc. 27 p. 291, 17 N², Cic. De
fin. I 13, 45, alii | καὶ prius om. Vat. Porph., habet Cicero
11 XVI = Io. Stob. II, 8, 28 p. 159 W, Cic. De fin. I 19, 63,
Tusc. V, 9, 26, Vitruv. VI praef. 3, Sen. De const. sap. 15, 4 |
βραχέα P² Stob., Cic., sed cf. Democr. fr. 119 D 12 διώκει Zf
διώκησε Us. | καὶ om. Stob., Us. | καὶ . . . 13 διοικήσει absunt a
Romanis auct. 13 τοῦ βίου om. FCo²Zf (κατὰ τὸν βίον καὶ
συνεχῆ χρόνον Stob.) | διοικεῖ καὶ διοικήσει om. Stob.; cf.
p. 23, 20 14 XVII = Vat. 12, Diodorus XXV fr. 1 | βίος
om. Ω, hab. Vat. Diod. 16 ἐπαύξεται ἢ ἡδονή ἐν τῇ (τῇ om.
FCo²) σαρκί FCo²Zf

δὲ διανοίας τὸ πέρας τὸ κατὰ τὴν ἡδονὴν ἀπεγένησεν ἢ τε
τούτων αὐτῶν ἐκλόγισις καὶ τῶν ὁμογενῶν τούτοις, ὅσα τοὺς
μεγίστους φόβους παρεσκεύαζε τῇ διανοίᾳ.

XIX Ὁ ἄπειρος χρόνος ἴσην ἔχει τὴν ἡδονὴν καὶ ὁ πεπε- 145
ρασμένος, ἐάν τις αὐτῆς τὰ πέρατα καταμετρήσῃ τῷ λογισμῷ. 5

XX Ἡ μὲν σὰρξ ἀπέλαβε τὰ πέρατα τῆς ἡδονῆς ἄπειρα,
κὰν ἄπειρος αὐτὴν χρόνος παρεσκεύασεν. ἡ δὲ διάνοια τοῦ τῆς
σαρκὸς τέλους καὶ πέρατος λαβοῦσα τὸν ἐπιλογισμὸν καὶ τοὺς
ὑπὲρ τοῦ αἰῶνος φόβους ἐκλύσασα τὸν παντελεῖ βίον παρε-
σκεύασε, καὶ οὐθὲν ἔτι τοῦ ἀπείρου χρόνου προσεδέθη[μεν]. 10
ἀλλ' οὔτε ἔφυγε τὴν ἡδονήν, οὐδ' ἠνίκα τὴν ἐξαγωγὴν ἐκ τοῦ
ζῆν τὰ πράγματα παρεσκεύαζεν, ὡς ἐλλείπουσά τι τοῦ ἀρίστου
βίου κατέστρεφεν.

XXI Ὁ τὰ πέρατα τοῦ βίου κατειδῶς οἶδεν, ὡς εὐπόριστόν 146
ἔστι τὸ <τὸ> ἀλοῦν κατ' ἔνδειαν ἐξαιροῦν καὶ τὸ τὸν ὅλον p. 76
βίον παντελεῖ καθιστάν· ὥστε οὐδὲν προσδεῖται πραγμάτων 16
ἀγῶνας κεκτημένων.

XXII Τὸ ὑφ' ἑσθηκὸς δεῖ τέλος ἐπιλογίζεσθαι καὶ πᾶσαν τὴν
ἐνάργειαν, ἐφ' ἣν τὰ δοξαζόμενα ἀνάγομεν· εἰ δὲ μή, πάντα
ἀκρισίας καὶ ταραχῆς ἔσται μεστά. 20

XXIII Εἰ μαχῆ πάσαις ταῖς αἰσθήσεσιν, οὐχ ἕξεις οὐδ'
ἄς ἂν φῆς αὐτῶν διεψεῦσθαι πρὸς τί ποιούμενος τὴν ἀναγω-
γὴν κρίνης.

2 ἐκλόγησις FCo²Zf 4 XIX = Vat. 22, Cic. De fin. I 19, 63 |
ὁ om. BP¹ 6 cf. D. Oen. fr. 52. 48 7 κὰν Diels, Philod. De dis I
p. 74, 6: καὶ Ω | παρεσκεύασεν] ἀρέσκοι ἂν Us., scripseram
παρασκευάσαι ἂν 10 χρόνου BP¹ βίου FCo²Zf, γρ P³ | προσεδε-
θήμεν FCo²Zf προσεδέθημεν P [προσεδέθη] μὲν B²: προσεδέθη
scri. προσεδέθη ἂν Mei. 11 οὐδὲ B οὐδ', F οὐθ' H Us.
12 ἐλλείπουσά BP¹ | ἀρίστου Zf 13 κατέστρεφεν Byw. | cf.
Philod. De morte col. III (Vol. Herc.² I p. 25), Carneiscus,
Philist. B col. XII (Croen., Kol. u. Mened. p. 70) 15 τὸ ins.
Cas. 16 καθιστάν Ω 18 δεῖ] ἀεὶ B¹ δὲ Zf | τέλος del. Schn.,
cf. tamen Arndt, Em. Ep. p. 36 τελείως Brieger | λογίζεσθαι
FCo² 21 εἰ] εἰ μὴ F¹Co² | μάχη Ω, corr. Byw. | οὐδ' ἄς ἂν]
οὐδάσα (?) B¹ 22 φῆς (φῆς B²P²) αὐτῶν (ex αὐτῷ P¹) BP αὐτῶν
ἐφ' ἧς FCo² αὐτῶν φῆς Zf

147 XXIV Εἴ τιν ἐκβαλεῖς ἀπλῶς αἰσθήσιν καὶ μὴ διαιρήσεις
τὸ δοξαζόμενον κατὰ τὸ προσμένον καὶ τὸ παρὸν ἤδη κατὰ
τὴν αἰσθήσιν καὶ τὰ πάθη καὶ πᾶσαν φανταστικὴν ἐπιβολὴν
τῆς διανοίας, συνταράξεις καὶ τὰς λοιπὰς αἰσθήσεις τῇ ματαίῳ
5 δόξῃ, ὥστε τὸ κριτήριον ἅπαν ἐκβαλεῖς. εἰ δὲ βεβαιώσεις καὶ
τὸ προσμένον ἅπαν ἐν ταῖς δοξαστικαῖς ἐννοίαις καὶ τὸ μὴ
p. 77 τὴν ἐπιμαρτύρησιν * * οὐκ ἔκλείψεις τὸ διεψευσμένον,
ὡς(τε) τετηρηκῶς ἔση πᾶσαν ἀμφισβήτησιν καὶ πᾶσαν κρίσιν
τοῦ ὀρθῶς ἢ μὴ ὀρθῶς.

148 XXV Εἰ μὴ παρὰ πάντα καιρὸν ἐπανοίσεις ἕκαστον τῶν
11 πραττομένων ἐπὶ τὸ τέλος τῆς φύσεως, ἀλλὰ προκαταστρέψεις
εἴτε φυγὴν εἴτε δόξιν ποιούμενος εἰς ἄλλο τι, οὐκ ἔσονται
σοι τοῖς λόγοις αἱ πράξεις ἀκόλουθοι.

XXVI Τῶν ἐπιθυμιῶν ὅσαι μὴ ἐπ' ἀλγοῦν ἐπανάγουσιν
15 ἐὰν μὴ συμπληρωθῶσιν, οὐκ εἰσὶν ἀναγκαῖαι, ἀλλ' εὐδιάχτητον
τὴν ὄρεξιν ἔχουσιν, ὅταν δυσπόριστοι ἢ βλάβης ἀπεργαστικαί
δόξωσιν εἶναι.

XXVII Ὡν ἡ σοφία παρασκευάζεται εἰς τὴν τοῦ ὄλου βίου
μακαριότητα, πολὺ μέγιστόν ἐστιν ἢ τῆς φιλίας κτῆσις.

20 XXVIII Ἡ αὐτὴ γνώμη θαρρεῖν τε ἐποίησεν ὑπὲρ τοῦ
μηθὲν αἰώνιον εἶναι δεινὸν μηδὲ πολυχρόνιον, καὶ τὴν ἐν

1 ἐκβαλεῖς Cob.: ἐκβάλλεις BPF ἐκβάλλης Co²Z³f ἐκβαλλή-
σεις Z¹ | διαιρήσεις P διαιρήσης B διαιρέεις εἰς FCo² διαιρήεις
εἰς Z¹ 2 κατὰ] καὶ FCo²Z¹, γρ P³ | προσμενόμενον BP cf
p. 4, 19 3 φαντ. ἐπ.: Laert. Diog. X 31 4 ματαία FCo²Z¹
5 ἐκβαλεῖς Z³f ἐκβάλλεις BPFCo²Z¹ | de verbis καὶ τὸ κριτήριον
ἅπαν ταραξίεις agitur in Pap. Hercul. 1012 (Coll. alt. VII)
col. 59 (Croen., Kolotes u. Menedemos p. 117), unde pro ἐκβαλεῖς:
ταράξεις et supra v. 4 pro συνταράξεις: συνεκβαλεῖς corrigere
vult Croen. 6 προσμενόμενον BP¹ | καὶ τὸ μὴ τὴν ἐπιμ. del.
Merbach, De Ep. can. 40; hiatus significandi sic fere explen-
dum (ἔχον τοῖς ἀθέλοις ἐγκρίσεις) 7 οὐκ ἐκλείψεις corrupta:
οὐκ ἐκλείψει Bonnet 8 ὥστε τετηρηκῶς Merbach: ὡς τετηρη-
κῶς Ω ὡστ' ἐξηρηκῶς Us. p. XXI 10 XXV = D. Oen. fr. 49
ἐπαν]οίσεις ἕκα[στον | ἐπανοίσεις D. Oen. 16 δυσπόριστον
BP¹ 18 XXVII = Vat. 13, Cic. De fin. I 20, 65 19 ἐστιν om.
FCo² 20 XXVIII = Cic. De fin. I 20, 68 | τε] τί F τι Co²

αὐτοῖς τοῖς ὀρισμένοις ἀσφάλειαν φιλίᾳ μάλιστα κατεῖδε συν-
τελουμένην.

XXIX Τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν εἰσι φυσικαὶ καὶ <ἀναγκαῖαι, 149
αἱ δὲ φυσικαὶ καὶ> οὐκ ἀναγκαῖαι, αἱ δὲ οὔτε φυσικαὶ οὔτε p. 78
ἀναγκαῖαι, ἀλλὰ παρὰ κενὴν δόξαν γινόμεναι. (φυσικὰς καὶ 5
ἀναγκαῖας ἡγεῖται ὁ Ἐπίκουρος τὰς ἀληθόνως ἀπολνούσας, ὡς
ποτὸν ἐπὶ δίψῃ· φυσικὰς δὲ οὐκ ἀναγκαῖας δὲ τὰς ποικί-
λούςας μόνον τὴν ἡδονήν, μὴ ὑπεξαιρουμένας δὲ τὸ ἄλημα, ὡς
πολυτελῆ σιτία· οὔτε δὲ φυσικὰς οὔτε ἀναγκαῖας, ὡς στεφάνους
καὶ ἀνδριάντων ἀναθέσεις.) 10

XXX Ἐν αἷς τῶν φυσικῶν ἐπιθυμιῶν, μὴ ἐπ' ἄλοϋν δὲ
ἐπαναγουσῶν ἐὰν μὴ συντελεσθῶσιν, ὑπάρχει ἡ σπουδὴ σύν-
τονος, παρὰ κενὴν δόξαν αὔται γίνονται, καὶ οὐ παρὰ τὴν
ἑαυτῶν φύσιν οὐ διαχέονται ἀλλὰ παρὰ τὴν τοῦ ἀνθρώπου
κενοδοξίαν. 15

XXXI Τὸ τῆς φύσεως δίκαιόν ἐστι σύμβολον τοῦ συμφέ- 150
ροντος εἰς τὸ μὴ βλάπτειν ἀλλήλους μηδὲ βλάπτεσθαι.

XXXII Ὅσα τῶν ζῶων μὴ ἐδύνατο συνθήκας ποιεῖσθαι τὰς
ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν ἄλληλα μηδὲ βλάπτεσθαι, πρὸς ταῦτα
οὐθὲν ἦν δίκαιον οὐδὲ ἄδικον· ὡσαύτως δὲ καὶ τῶν ἐθνῶν 20

1 φιλίᾳ *vir doctus apud Madvigium ad Cic. l. l.*: φιλίας Ω
amicitiae praesidium esse firmissimum Cic., φιλίας tueri stud.
Bignone, Rend. Ist. Lomb. II vol. 41 p. 806 sq., φιλίας Us. |
κατεῖδε *Madvig ex Ciceronis perspexit*: κα[τεῖναι] B² κατεῖναι
reliqui | [συν]τελ. B² 3 XXIX = *Vat. 20, D. Oen. fr. 51*
ἀναγκαῖαι δ[έ], αἱ δὲ οὔτε . . . παρὰ δ[όξαν] κενὴν, *alii* | ἀναγκαῖαι
. . . καὶ *suppl. Steph. cf. Cic. Tusc. disp. V 33, 93 De fin.*
II 9, 26 <ἀναγκαῖαι, αἱ δὲ φυσικαὶ μὲν,> οὐκ ἀναγκαῖαι <δέ>
Us. cum Vat., D. Oen., Cic. De fin. I 13, 45 Anon. in Arist.
Eth. N. III 13 p. 171 Heylb. Athen. XII 511 E Plut. Gryll. 6
p. 989 B (Ep. fr. 456) 5 γινόμεναι P^{1?} *Schol. Ar. ἡγούμεναι*
FCo² 6 ἀληθόνως *Weil: ἀληθόνως Ω* 7 δὲ καὶ οὐκ F¹ *ex*
dē οὐκ, Zf | δὲ *posterius om. FCo²Zf* 8 μόνην *FCo²Zf*
12 σπουδὴ σύντονος: *cf. fr. 483, Philod. De ira col. 44, 9*
(Wilke p. XXIX) 14 οὐ *expunctum in F om. Co²* 18 XXXII
cf. Hermarchus apud Porph. De abst. I 12 p. 95, 16 sqq. N²
ἡδύνατο *FCo²Z ante corr. ἡδύνατο Z post corr., f* 19 ἄλληλα
Gass.: ἀλλὰ BFCzf ἀλλὰ * P *om. Co²* 20 ἦν *Us.: ἦ BF¹ cf.*
p. 52, 12 ἢ οὐδὲ P³ ἐστὶν οὐδὲ FCo²Zf

ὅσα μὴ ἐδύνατο ἢ μὴ ἐβούλετο τὰς συνθήκας ποιεῖσθαι τὰς ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν μηδὲ βλάπτεσθαι.

XXXIII Οὐκ ἦν τι καθ' ἑαυτὸ δικαιοσύνη, ἀλλ' ἐν ταῖς 4 μετ' ἀλλήλων συστροφαῖς καθ' ὀηλίλους δῆποτε αἰεὶ τόπους συνθήκη τις ὑπὲρ τοῦ μὴ βλάπτειν ἢ βλάπτεσθαι.

151 XXXIV Ἡ ἀδικία οὐ καθ' ἑαυτὴν κακόν, ἀλλ' ἐν τῷ κατὰ 79 τὴν ὑπόψιαν φόβῳ, εἰ μὴ λήσει τοὺς ὑπὲρ τῶν τοιούτων ἐφεστηκότες κολαστάς.

XXXV Οὐκ ἔστι τὸν λάθρα τι ποιοῦντα ὧν συνέθεντο 10 πρὸς ἀλλήλους εἰς τὸ μὴ βλάπτειν μηδὲ βλάπτεσθαι, πιστεύειν ὅτι λήσει, κἂν μυριάκις ἐπὶ τοῦ παρόντος λανθάνῃ. μέχρι γὰρ καταστροφῆς ἄδηλον εἰ καὶ λήσει.

XXXVI Κατὰ μὲν κοινὸν πᾶσι τὸ δίκαιον τὸ αὐτό, συμ- 15 φέρον γὰρ τι ἦν ἐν τῇ πρὸς ἀλλήλους κοινωνίᾳ· κατὰ δὲ τὸ ἴδιον χώρας καὶ ὅσων δῆποτε αἰτίων οὐ πᾶσι συνέπεται τὸ αὐτὸ δίκαιον εἶναι.

152 XXXVII Τὸ μὲν ἐπιμαρτυρούμενον ὅτι συμφέρει ἐν ταῖς 20 χρείαις τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας τῶν νομισθέντων εἶναι δικαίων, ἔχει τὸ ἐν τοῦ δικαίου χώρα εἶναι, ἐὰν τε τὸ αὐτὸ πᾶσι γένηται ἐὰν τε μὴ τὸ αὐτό. ἐὰν δὲ νόμον θῆται τις, μὴ

1 ἡδύνατο FCo²Zf | μὴ posterius om. FCo²Zf 5 ἢ] μὴδὲ Co²
7 μὴ δῆσει B με λήσει Z μελήσει f | τοὺς BP τὰς FCo² om.
Zf 9 XXXV = Vat. ὁ cf. Cic. De fin. I 16, 50 | ποιοῦντα etiam
Vat.: κινουῦντα Madvig πατοῦντα J. B. Bury, Hermath. V 269 |
ὧν] παρ' ᾱ Mei. ὧν <μὴ ποιεῖν> συνέθεντο Ko. 10 μηδὲ]
καὶ FCo²Zf, γρ P³ 11 ἐπὶ Vat. ut Menagius voluerat: ἀπὸ
BP¹, γρ in mg. P² ὀπὸ FCo²P³Zf 12 εἰ καὶ] εἶναι FCo² εἰ
Vat. 13 <τὸ> κοινὸν Gass. cf. tamen Polyb. IV 6, 11 | τὸ
ante δίκαιον del. Ko., immerito 15 αἰτίων B αἰτιῶν ceteri
18 τῶν νομ. εἶναι δικαίων secl. Us. 19 δικαίων . . . εἶναι om.
Zf | ἔχει τὸ ἐν τοῦ scripsi: ἔχει τὸν τοῦ P ἔχει τὸ τοῦ FCo²
ἔχειν τοῦ B | χώρα scri.: χώραν (χῶραν B) Ω (antea omissum
ipse add. P¹(= W)) | ἔχει τὴν τοῦ δικαίου φύσιν (omisso εἶναι)
Gass., Ko. ἔχει τὸν τοῦ δ. χαρακτηῖρα Us. his antefferrem ἔχειν
τοῦ δικαίου χώραν ἔστιν | τὸ αὐτὸ] αὐτὸ FCo² 20 γένηται] μὴ
γένοιτο FCo² | ἐὰν τε μὴ τὸ αὐτὸ Steph.: ἐὰν τε μὴ τὸ αὐτὸ
πᾶσι γένηται. ἐὰν τε μὴ (μὴν P) τὸ αὐτὸ BP, om. FCo² ἐὰν

ἀποβαίνῃ δὲ κατὰ τὸ συμφέρον τῆς πρὸς ἀλλήλους κοινωνίας, οὐκέτι τοῦτο τὴν τοῦ δικαίου φύσιν ἔχει. κὰν μεταπίπτῃ τὸ p. 80 κατὰ τὸ δίκαιον συμφέρον, χρόνον δὲ τινα εἰς τὴν πρόληψιν ἐναρμόττη, οὐδὲν ἦτιον ἐκείνον τὸν χρόνον ἦν δίκαιον τοῖς μὴ φωναῖς κεναῖς ἑαυτοὺς συνταράττουσιν ἀλλ' εἰς τὰ πράγ- 5 ματα βλέπουσιν.

XXXVIII Ἐνθα μὴ καινῶν γενομένων τῶν περιστάτων 153 πραγμάτων ἀνεφάνῃ μὴ ἀρμόττοντα εἰς τὴν πρόληψιν τὰ νομισθέντα δίκαια ἐπ' αὐτῶν τῶν ἔργων, οὐκ ἦν ταῦτα δίκαια. ἔνθα δὲ καινῶν γενομένων τῶν πραγμάτων οὐκέτι συνέφερε 10 τὰ αὐτὰ δίκαια κείμενα, ἐνταῦθα δὴ τότε μὲν ἦν δίκαια, ὅτε συνέφερον εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους κοινωνίαν τῶν συμπολιτευομένων· ὕστερον δ' οὐκ ἦν ἔτι δίκαια, ὅτε μὴ συνέφερον.

XXXIX Ὁ τὸ μὴ θαρροῦν ἀπὸ τῶν ἕξωθεν ἄριστα συστη- 154 σάμενος οὗτος τὰ μὲν δυνατὰ δμόφυλα κατεσκευάσατο, τὰ δὲ 15 μὴ δυνατὰ οὐκ ἀλλόφυλά γε· ὅσα δὲ μηδὲ τοῦτο δυνατὸς ἦν, p. 81 ἀνεπίμεικτος ἐγένετο, καὶ ἐξηρείσατο ὅσα τοῦτ' ἔλυσιτέλει πράττειν.

τε τὸ αὐτὸ πᾶσι μὴ γένηται Zf | νόμον θῆται Us: μόνον

θῆται⁽¹⁾ BPFCo²Z¹ νομοθετῆται Z³f | τις] τί Zf

1 ἀποβαίνῃ P¹ ἀποβαίνει BFCo³P³Z | δὲ] δὴ B(QW) 4 τον

χρόνον ἐκείνον B 5 ἀλλ' εἰς τὰ Go. coll. Philod. Rhet. I p. 286

Sudh., Us.: ἀλλὰ πλείστα Ω 7 κενῶν BPFCo²Z¹ κοινῶν Z³f,

corr. Aldobr. 8 ἀνεφάνῃ . . . 10 πραγμάτων om. FCo²Zf 8 ἐναρ-

μόττοντα Us. 10 κενῶν P καὶ τῶν B, corr. Gass. | τῶν om. B |

περιστάτων ante πραγμάτων ins. cod. W² Steph. 11 δὲ]

BP | δίκαια, ὅτε] δίκαια ὅτε * P δίκαιός τε ἂ B 12 πολιτενο-

μένων FCo²P³Zf 14 μὴ om. I, cf. E. Bignone Riv. di Fil.

XLIII (1915), 542sq. 15 οὗτος om. B | τὰ δὲ . . . 17 ἀνεπί-

μικτος om. B¹ apto cum spatio, τὰ δὲ μὴ δυνατὰ atque ἐπίμικτος

suppl. B² 16 ὅσα δὲ Us.: ὅσα γε P ὅσα FCo²Zf | 'easpectes

μηδ' αὐτὸ τοῦτο' Us. 17 -μικτος Ω | ἐξηρείσατο scripsi (idem

Croen., Rh. Mus. LXI (1906) 419, sed vocem non recte inter-

pretans) cf. p. 54, 7: ἐξηρείσατο Ω (ἐξορείσατο cod. H sec. Us.)

ἐξωρείσατο Steph., R. Philippson, Arch. f. Gesch. d. Phil. XXIV

(1910) 304 | τούτων Aldobr. | τοῦτ' ἔλυσιτέλει QW τοῦτ' ὁ(ex ἔ

rasura factum) λυσιτέλει (ex -τελῆ vel -τελῆς) P¹ λυσιτελῆ. γρ in

mg. P³ τούτω λυσιτελῆς B τοῦ λυσιτελῆ FCo²Zf

XL Ὅσοι τὴν δύναμιν ἔσχον τοῦ τὸ θαρρεῖν μάλιστα ἐκ τῶν ὁμορούντων παρασκευάσασθαι, οὗτοι καὶ ἐβίωσαν μετ' ἀλλήλων ἡδίστα τὸ βεβαιότατον πίστωμα ἔχοντες, καὶ πληρεστάτην οἰκειότητα ἀπολαβόντες οὐκ ᾤδύραντο ὡς πρὸς ἔλεον
5 τὴν τοῦ τελευτήσαντος προκαταστροφὴν.

GNOMOLOGIIUM VATICANUM EPICUREUM.

Ἐπικούρου Προσφώνησις.

1 Τὸ μακάριον καὶ ἀφθαρτον οὔτε αὐτὸ πράγματα ἔχει οὔτε ἄλλω παρέχει, οὔτε ὀργαῖς οὔτε χάρισι συνέχεται· ἐν ἀσθενείᾳ
10 γὰρ πάντα τὰ τοιαῦτα.

2 Ὁ θάνατος οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς· τὸ γὰρ διαλυθὲν ἀναισθητεῖ· τὸ δὲ ἀναισθητοῦν οὐδὲν πρὸς ἡμᾶς.

3 Οὐ χρονίζει τὸ ἀλγοῦν ἐν τῇ σαρκί, ἀλλὰ τὸ μὲν ἄκρον τὸν ἐλάχιστον χρόνον πάρεστι, τὸ δὲ μέσον τὸ ὑπερτεῖνον τὸ
15 ἡδόμενον κατὰ σάρκα <οὐ> πολλὰς ἡμέρας ὑπάρχει, αἱ δὲ πολυχρόνιοι τῶν ἀρρωστιῶν πλεονάζον ἔχουσιν ἐν τῇ σαρκί τὸ ἡδόμενον ἢ τὸ ἀλγοῦν.

4 Πᾶσα ἀλγηδὼν εὐκαταφρόνητος· ἡ γὰρ σύντομον ἔχουσα τὸ πονοῦν σύντομον ἔχει τὸν χρόνον, ἡ δὲ χρονίζουσα περι
20 τὴν σάρκα ἀβληχρὸν ἔχει τὸν πόνον.

---

1 τοῦ τὸ θαρρεῖν Meī.: τοῦ τὸ θαρρεῖν BP τοῦ θαρρεῖν FCo²Zf 2 ὁμορούντων BCo² | παρασκευᾶ(ἀ P¹)σθαι BP¹Co² | οὕτω BP, sed cf. p. 59, 15 3 ἡδίστα τὸ Us.: ἡδίστον τὸν B ἡδι[στον καὶ] P(QW) ἡδίστον FCo²Zf ἡδίστον τὸν <βίον> Leop. | πληρεστάτον FCo² 4 πρὸς ἔλεον] πρὸς σὲ δέον P¹ ἔλεον F²Co³Zf, γρ P³ ἔλαιον F¹ ἔλεινον Cas. πρόμοιρον Croen.; πρὸς ἐχθραί, πρὸς ἡδονὴν etc. cf. Hitzig 5 καταστροφὴν FCo² 7 προσφωνήσεις Weil 8 = Sent. I 10 τὰ errore omissum in Us. 'Kl. Schr.' I 313 11 = Sent. II 13 = Sent. IV 14 τὸ δὲ ἐλάχιστον Vat. | τὸ δὲ μέσον τὸ Vat.: τὸ δὲ μόνον D. L. ad lectionem Vaticanī cod., quamvis vix recta sit, cf. Cic. De fin. I 15, 49 (Us. fr. 397 p. 269, 17) | ὑπερτεῖνον Hartel ex D. Laert.: ὑπὲρ τινός Vat. 15 οὐ om. Vat. 18 = Sen. Ep. 78, 7 (Ep. fr. 446) | σύντομον Vat., corr. Us. cf. Sen. summi doloris intentio

5 Οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν ἄνευ τοῦ φρονίμως καὶ καλῶς καὶ δικάως· ὅπου δὲ τοῦτο μὴ ὑπάρχει, οὐκ ἔστιν ἡδέως ζῆν.

6 Οὐκ ἔστι τὸν λάθρα τι ποιοῦντα, ὧν συνέθεντο πρὸς ἀλλήλους εἰς τὸ μὴ βλάπτειν μηδὲ βλάπτεσθαι, πιστεύειν ὅτι λήσει, κἂν μυριάκις ἐπὶ τοῦ παρόντος λανθάνῃ· μέχρι γὰρ καταστροφῆς ἄδηλον εἰ λήσει.

7 Ἀδικοῦντα λαθεῖν μὲν δύσκολον, πίστιν δὲ λαβεῖν ὑπὲρ τοῦ λαθεῖν ἀδύνατον.

8 Ὁ τῆς φύσεως πλοῦτος ὄριστα καὶ εὐπόριστός ἐστιν. ὁ δὲ τῶν κενῶν δοξῶν εἰς ἄπειρον ἐκπίπτει καὶ ἔστι δυσπόριστος. 10

9 Κακὸν ἀνάγκη, ἀλλ' οὐδεμία ἀνάγκη ζῆν μετὰ ἀνάγκης.

10 Μέμνησο ὅτι θνητὸς ὢν τῇ φύσει καὶ λαβῶν χρόνον ὠρισμένον ἀνέβης τοῖς περὶ φύσεως διαλογισμοῖς ἐπὶ τὴν ἀπειρίαν καὶ τὸν αἰῶνα καὶ κατεῖδες

τά τ' ἐόντα τά τ' ἐσόμενα πρό τ' ἐόντα. 15

11 Τῶν πλείστων ἀνθρώπων τὸ μὲν ἡσυχάζον ναρκᾶ, τὸ δὲ κινούμενον λυττᾶ.

12 Ὁ δίκαιος βίος ἀταρακτότατος, ὁ δὲ ἄδικος πλείστης ταραχῆς γέμων.

13 Ὡν ἡ σοφία παρασκευάζεται εἰς τὴν τοῦ ὅλου βίου μακαριότητα, πολλὸν μέγιστόν ἐστιν ἡ τῆς φιλίας κτῆσις.

14 Γεγόναμεν ἄπαξ, δις δὲ οὐκ ἔστι γενέσθαι· δεῖ δὲ τὸν αἰῶνα μηκέτι εἶναι· σὺ δὲ οὐκ ὢν τῆς αὔριον <κύριος> ἀναβάλλῃ τὸν καιρὸν· ὁ δὲ βίος μελλησμῶ παραπόλλυται καὶ εἰς ἕκαστος ἡμῶν ἀσχολούμενος ἀποθνήσκει. 25

1 = Sent. V 3 = Sent. XXXV 7 = fr. 532 9 = Porphyr. De abst. I 49 p. 123, 11 N³ et ad Marc. 27 p. 291, 17 N², Sent. XV 10 κοινῶν Vat. 11 = fr. 487 12 = Metrodori fr. 37 Koerte | λαχῶν Go. 15 Hom. Il. A 70 | ἐσόμενα Vat. 18 = Sent. XVII 20 = Sent. XXVII 21 φιλίας D. Laert.: σοφίας Vat. 22 = fr. 204, Sen. Ep. I 1sq. cf. Mutschmann, Hermes L (1915) 333 ἐγεγόναμεν Vat. 23 τῆς αὔριον οὐκ ὢν Stobaeus III 16, 29 H. | κύριος Stob.: om. Vat. 24 τὸν καιρὸν Stob.: τὸ καῖρον Vat. | εἰς Vat.: om. Leop. διὰ τοῦτο Stob. | cf. Norden, Bresl. phil. Abh. IX 3, 17, 1

15 Ἡθῆ ὡσπερ τὰ ἡμῶν αὐτῶν ἴδια τιμῶμεν, ἂν τε χρηστὰ ἔχωμεν καὶ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ζηλούμενα, ἂν τε μὴ οὕτω χρῆ καὶ <τὰ> τῶν πέλας, ἂν ἐπιεικεῖς ᾖσιν.

16 Οὐδεὶς βλέπων τὸ κακὸν αἰρεῖται αὐτό, ἀλλὰ δελεασθεὶς
5 ὡς ἀγαθῷ <ὄντι αὐτῷ καὶ οὐκ ἀποβλέψας> πρὸς τὸ μείζον αὐτοῦ κακὸν ἐθηρεύθη.

17 Οὐ νέος μακαριστός, ἀλλὰ γέρον βεβιωκῶς καλῶς· ὁ γὰρ νέος ἀκμὴν πολὺς ὑπὸ τῆς τύχης ἑτεροφρονῶν πλάζεται· ὁ δὲ γέρον καθάπερ ἐν λιμένι τῷ γῆρα καθώρμικεν τὰ πρότε-
10 ρον δυσελπιστούμενα τῶν ἀγαθῶν ἀσφαλεῖ κατακλείσας χάριτι.

18 Ἀφαιρουμένης προσόψεως καὶ ὁμιλίας καὶ συναναστροφῆς ἐκλύεται τὸ ἔρωτικὸν πάθος.

19 Τοῦ γεγονότος ἀμνήμων ἀγαθοῦ γέρον τήμερον γε-
γένηται.

20 Τῶν ἐπιθυμιῶν αἱ μὲν εἰσι φυσικαὶ καὶ ἀναγκαῖαι, αἱ δὲ φυσικαὶ μὲν οὐκ ἀναγκαῖαι δέ, αἱ δὲ οὔτε φυσικαὶ οὔτε ἀναγκαῖαι ἀλλὰ παρὰ κενὴν δόξαν γινόμεναι.

21 Οὐ βιαστέον τὴν φύσιν ἀλλὰ πειστέον· πείσομεν δὲ τὰς ἀναγκαῖας ἐπιθυμίας ἐκπληροῦντες, τὰς τε φυσικὰς ἂν μὴ
20 βλάπτωσι, τὰς δὲ βλαβερὰς πικρῶς ἐλέγχοντες.

22 Ὁ ἄπειρος χρόνος καὶ ὁ πεπερασμένος ἴσῃν ἔχει τὴν ἡδονήν, ἔάν τις ὀρθῶς αὐτῆς τὰ πέρατα καταμετρήσῃ τῷ λογισμῷ.

23 Πᾶσα φιλία δι' ἑαυτὴν αἰρετή· ἀρχὴν δὲ εἴληφεν ἀπὸ τῆς ὠφελείας.

1 Ἡθῆ del. Leop. 2 ζηλούμενα Weil: ζηλούμεθα Vat. ζηλώ-
μεθα Wi. 3 τὰ ins. Weil, Wi. | ἀνεπιεικῶς Vat., corr. Us.
5 *hiatum notavi et ex. c. explevi*: ἀγαθὸν προσὸν μείζον ἂν τοῦ
Us. ἀγαθῷ πρὸς τι μείζον αὐτοῦ κακὸν Croen.; cf. Cic. De
fin. I 10, 33. 14, 47 8 νέος ἀκμὴν Croen.: νέος ἀκμῆ Vat.
quod retinet Leop. ἐντὸς ἀκμῆς Us. | πολλὰ Hartel 10 χάρακι
Hartel; contra Leop., Croen. qui est. p. 44, 8 13 cf. Weil,
Journ. d. Sav. 1888, 661 | <ὁ>τοῦ Go. | ἀμνημονῶν Wi. |
ἀγαθοῦ Hartel: ἀγαθὸς Vat. 15 = Sent. XXIX 18 τὰς <τ'>
Us. 21 = Sent. XIX | καὶ ὁ πεπερασμένος post ἡδονὴν transp.
D. Laert. 23 cf. Epicureos Ciceronis De fin. I 20, 69. II
26, 82 | ἀρετὴ Vat., corr. Us.

24 Ἐνύπνια οὐκ ἔλαχε φύσιν θείαν οὐδὲ μαντικὴν δύναμιν, ἀλλὰ γίνεται κατὰ ἔμπρωσιν εἰδώλων.

25 Ἡ πενία μετρομένη τῷ τῆς φύσεως τέλει μέγας ἐστὶ πλοῦτος· πλοῦτος δὲ μὴ ὀριζόμενος μεγάλη ἐστὶ πενία.

26 Δεῖ διαλαβεῖν ὅτι καὶ ὁ πολλὸς λόγος καὶ ὁ βραχὺς εἰς τὸ αὐτὸ συντείνει.

27 Ἐπὶ μὲν τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων μόλις τελειωθείσιν ὁ καρπὸς ἔρχεται, ἐπὶ δὲ φιλοσοφίας συντρέχει τῇ γνώσει τὸ τερπνόν· οὐ γὰρ μετὰ μάθησιν ἀπόλαυσις, ἀλλὰ ἅμα μάθησις καὶ ἀπόλαυσις.

28 Οὔτε τοὺς προχείρους εἰς φιλίαν οὔτε τοὺς ὀνηροὺς δοκιμαστέον· δεῖ δὲ καὶ παρακινδυνεῦσαι χάριν, χάριν φιλίας.

29 Παρησιᾶ γὰρ ἔγωγε χρώμενος φυσιολόγῳ χρησιμῶδες τὰ συμφέροντα πᾶσιν ἀνθρώποις μᾶλλον ἢ βουλομένην, κἄν μηδεὶς μέλλῃ συνήσειν, ἢ συγκατατιθέμενος ταῖς δόξαις καρποῦσθαι τὸν πυκνὸν παραπίπτοντα παρὰ τῶν πολλῶν ἔπαινον.

30 Ἐτοιμάζονται τινες διὰ βίου τὰ πρὸς τὸν βίον, οὐ συνορῶντες ὡς πᾶσιν ἡμῖν θανάσιμον ἐγκέχυται τὸ τῆς γένεσεως φάρμακον.

31 Πρὸς μὲν τᾶλλα δυνατὸν ἀσφάλειαν πορίσασθαι, χάριν δὲ θανάτου πάντες ἀνθρώποι πόλιν ἀτείχιστον οἰκοῦμεν.

32 Ὁ τοῦ σοφοῦ σεβασμὸς ἀγαθὸν μέγα τῷ σεβομένῳ ἐστὶ.

33 Σαρκὸς φωνὴ τὸ μὴ πεινῆν, τὸ μὴ διψῆν, τὸ μὴ ὀιγοῦν·

1 = fr. 477   3 ἐστὶ: ἐπὶ Vat.   5 διαλαβεῖν cf. p. 5, 1
 7 Metrodoro dat Koerte fr. 47   9 μάθησιν Wottke: μάθησις
 Vat.   12 χάριν, χάριν sic Vat.   13 φυσιολογῶ Vat. φυσιολογῶν
 Us., corr. Croen. | χρησιμῶ:· δεῖ Vat., corr. Us.   17 Metrod.
 fr. 53 K, cod. Palat.-Heid. 129, 1 inde a πᾶσι θανάσιμον |
 post βίον <ὡς βιωσόμενοι μετὰ τὸ λεγόμενον ζῆν> habet Stob.
 III 16, 21 H, recte, cf. Antiphontis dictum fr. 53^a Diels
 20 = Metrod. fr. 51 K (Ep. jr. 339), cod. Pal.-Heid. 2, Philod.
 De morte col. XXXVII 27 p. 55 Bassi (Vol. Herc.³ I)
 21 πάντες ἀνθρώποι om. Pal.-Heid.   22 σεβαστὸς ἀγαθῶν μετὰ
 τῶν σεβομένων Vat., corr. Us.   23 = cod. Darmst. 2773
 fol. 354^r (Croen., Zentralbl. f. Biblioth. XIV [1897] 562: Leop.
 Mnem. N. S. XXXVIII [1910] 68) cf. fr. 200. 602

ταῦτα γὰρ ἔχων τις καὶ ἐλπίζων ἕξειν κἂν <Δι> ὑπὲρ εὐδαιμονίας μαχέσαιοτο.

34 Οὐχ οὕτως χρεῖαν ἔχομεν τῆς χρείας παρὰ τῶν φίλων ὡς τῆς πίστεως τῆς περὶ τῆς χρείας.

5 35 Οὐ δεῖ λυμάλινεσθαι τὰ παρόντα τῶν ἀπόντων ἐπιθυμία, ἀλλ' ἐπιλογίζεσθαι ὅτι καὶ ταῦτα τῶν εὐκταίων ἦν.

36 Ὁ Ἐπικούρου βίος τοῖς τῶν ἄλλων συγκρινόμενος ἔνεκεν ἡμερότητος καὶ ἀνταρκείας μῦθος ἂν νομισθεῖη.

37 Ἀσθενὴς ἡ φύσις ἐστὶ πρὸς τὸ κακόν, οὐ πρὸς τὸ ἀγαθόν· ἡδοναῖς μὲν γὰρ σφύζεται, ἀλγηδόσι δὲ διαλύεται.

38 Μικρὸς παντάπασιν, ὧ πολλὰι αἰτίαι εὐλόγοι εἰς ἕξαγωγὴν βίου.

39 Οὐθ' ὁ τὴν χρεῖαν ἐπιζητῶν διὰ παντὸς φίλος οὐθ' ὁ μηδέποτε συνάπτων· ὁ μὲν γὰρ καπηλεύει τῇ χάριτι τὴν ἀμοιβήν, ὁ δὲ ἀποκόπτει τὴν περὶ τοῦ μέλλοντος εὐελπίστίαν.

40 Ὁ λέγων πάντα κατ' ἀνάγκην γίνεσθαι οὐδὲν ἐγκαλεῖν ἔχει τῷ λέγοντι μὴ πάντα κατ' ἀνάγκην γίνεσθαι· αὐτὸ γὰρ τοῦτό φησι κατ' ἀνάγκην γίνεσθαι.

20 41 Γελᾶν ἅμα δεῖ καὶ φιλοσοφεῖν καὶ οἰκονομεῖν καὶ τοῖς λοιποῖς οἰκειώμασι χρῆσθαι καὶ μηδαμῇ λήγειν τὰς ἐκ τῆς ὀρθῆς φιλοσοφίας φωνὰς ἀφιέντας.

42 Ὁ αὐτὸς χρόνος καὶ γενέσεως τοῦ μεγίστου ἀγαθοῦ καὶ ἀπολαύσεως.

25 43 Φιλαργυρεῖν ἄδικα μὲν ἀσεβές, δίκαια δὲ αἰσχρόν· ἀπρεπὲς γὰρ ἑνπαρῶς φεῖδεσθαι καὶ μετὰ τοῦ δικαίου.

44 Ὁ σοφὸς εἰς τὰ ἀναγκαῖα συγκλεισθεὶς μᾶλλον ἐπίστα-

1 κἂν <Δι> Hartel ex fr. 602: καὶ Vat. Darmst. 7 Herm-
 archo vind. Us., Go. cf. Philod. De piet. p. 101 G. 11 μικρὸς]
 οἰκτρὸς Us. 14 συνάπτων: scil. τῇ φιλίᾳ τὴν χρεῖαν 20 γελᾶν]
 γέλων Us. sententiae superiori adiungens, μελετᾶν Croen. | δεῖ
 Leop.: δεῖν Vat., Us. (= δέον) 21 λήγειν Us.: λέγειν Vat.
 23 ὀρθῆς Hartel: ὀργῆς Vat. 24 ἀπολύσεως Vat., corr. Us.
 26 φείδε . . καὶ Vat. 27 συγκλεισθεὶς scri. cum Go.: συγκριθεὶς
 Vat. συγκαθεὶς Us. | παρίσταται Vat., corr. Us.

ται μεταδιδόναι ἢ μεταλαμβάνειν· τηλικούτον αὐταρκείας εὖρε
θησαυρόν.

45 Οὐ κόμπου οὐδὲ φωνῆς ἐργαστικούς οὐδὲ τὴν περι-
μάχητον παρὰ τοῖς πολλοῖς παιδείαν ἐνδεικνυμένους φυσιο-
λογία παρασκευάζει, ἀλλ' ἀσοβάρους καὶ αὐτάρκεις καὶ ἐπὶ τοῖς 5
ἰδίους ἀγαθοῖς, οὐκ ἐπὶ τοῖς τῶν πραγμάτων μέγα φρονοῦντας.

46 Τὰς φαύλας συνηθείας ὥσπερ ἄνδρας πονηροὺς πολὺν
χρόνον μέγα βλάβαντας τελείως ἐκδιώκομεν.

47 Προκατελήμμαι σε, ὦ Τύχη, καὶ πᾶσαν <τὴν> σὴν
παρεΐσδυσιν ἐνέφραξα. καὶ οὔτε σοὶ οὔτε ἄλλῃ οὐδεμιᾷ περι- 10
στάσει δώσομεν ἑαυτοὺς ἐκδότους· ἀλλ' ὅταν ἡμᾶς τὸ χρεῶν
ἐξάγη, μέγα προσπτύσαντες τῷ ζῆν καὶ τοῖς αὐτῷ κενῶς περι-
πλαττομένοις ἄπιμεν ἐκ τοῦ ζῆν μετὰ καλοῦ παιῶνος ἐπιφω-
νοῦντες ὡς εὖ ἡμῖν βεβίωται.

48 Πειρᾶσθαι τὴν ὑστέραν τῆς προτέρας κρείττω ποιεῖν, 15
ἕως ἂν ἐν ὁδῷ ὤμεν· ἐπειδὴν δὲ ἐπὶ πέρας ἔλθωμεν, ὀμαλῶς
εὐφραίνεσθαι.

49 Οὐκ ἦν τὸ φοβούμενον λύειν ὑπὲρ τῶν κυριωτάτων μὴ
εἰδότας τίς ἢ τοῦ σύμπαντος φύσις, ἀλλ' ὑποπιτεύοντάς τι τῶν
κατὰ τοὺς μύθους. ὥστε οὐκ ἦν ἄνευ φυσιολογίας ἀκεραίους 20
τὰς ἡδονὰς ἀπολαμβάνειν.

50 Οὐδεμία ἡδονὴ καθ' ἑαυτὴν κακόν· ἀλλὰ τὰ ποιητικὰ
ἐνίων πολλαπλασίους ὀχλήσεις ἐπιφέρει τῶν ἡδονῶν.

51 Πυνθάνομαί σου τὴν κατὰ σάρκα κίνησιν ἀφθονώτερον
διακεῖσθαι πρὸς τὴν ἀφροδίσιων ἔντευξιν. σὺ δὲ ὅταν μῆτε 25

3 Metrodoro (fr. 48) assignat Koerte 5 ἀλλὰ σοβαροὺς Vat.,
corr. Leop., ἀλλ' ἀσοβάρους Go. 8 μεταβλάψαντας Vat., corr.
Hartel 9 = Metrod. fr. 49 K | τὴν ex Plut. De tranq. an. 18
p. 476 C add. Us. 12 περιπλεκομένοις Us. 13 πλείονος Vat.,
corr. Us. 15 τὴν ὑστεραίαν τῆς προτεραίας Us. 18 = Sent. XII |
οὐκ ἦν] οὐκον Vat. 19 κατειδότη D. Laert. | ὑποπιτεύοντάς
τι scri.: ὑποπιτεύοντι Vat. ὑποπιτεύομενόν τι D. Laert.

22 = Sent. VIII 24 ἀφθονώτερον Us.: ἀφθονῶ^τ Vat. (ἀφθονω-
τέρως E. Thomas) 25 ἀφροδίσιον Vat., corr. Us. | ὅταν Us.
δτε Vat.

τοὺς νόμους καταλύης μήτε τὰ καλῶς ἔθει κείμενα κινήσ μήτε τῶν πλησίον τινὰ λυπῆς μήτε τὴν σάρκα καταξάλινης μήτε τὰ ἀναγκαῖα καταναλλίσκης, χρῶ ὡς βούλει τῇ σεαυτοῦ προαιρέσει. ἀμήχανον μέντοι γε τὸ μὴ οὐχ ἐνί γέ τιμι τούτων συνέχεσθαι·
5 ἀφροδίσια γὰρ οὐδέποτε ὤνησεν, ἀγαπητὸν δὲ εἰ μὴ ἔβλαψεν.

52 Ἡ φιλία περιχορεύει τὴν οἰκουμένην κηρύττουσα δὴ πᾶσιν ἡμῖν ἐγείρεσθαι ἐπὶ τὸν μακαρισμὸν.

53 Οὐδενὶ φθονητέον· ἀγαθοὶ γὰρ οὐκ ἄξιοι φθόνου, πονηροὶ δὲ ὅσῳ ἂν μᾶλλον εὐτυχῶσι. τοσοῦτω μᾶλλον αὐτοῖς
10 λυμαίνονται.

54 Οὐ προσποιεῖσθαι δεῖ φιλοσοφεῖν, ἀλλ' ὄντως φιλοσοφεῖν· οὐ γὰρ προσδεόμεθα τοῦ δοκεῖν ὑγιαίνειν. ἀλλὰ τοῦ κατ' ἀλήθειαν ὑγιαίνειν.

55 Θεραπευτέον τὰς συμφορὰς τῇ τῶν ἀπολλυμένων χάριτι
15 καὶ τῷ γινώσκειν ὅτι οὐκ ἔστιν ἄπρακτον ποιῆσαι τὸ γεγονός.

56 Ἀλγεῖ μὲν ὁ σοφὸς οὐ μᾶλλον στρεβλούμενος <ἢ στρεβλουμένον> τοῦ φίλου.

57 Ὁ βλὸς αὐτοῦ πᾶς δι' ἀπιστίαν συγχυθήσεται καὶ ἀνακαταιτισμένος ἔσται.

20 58 Ἐκλυτέον ἑαυτοὺς ἐκ τοῦ περὶ τὰ ἐγκύκλια καὶ πολιτικά δεσμοτηρίου.

59 Ἀπληστον οὐ γαστήρ, ὥσπερ οἱ πολλοὶ φασιν, ἀλλὰ δόξα ψευδῆς ὑπὲρ τοῦ <τῆς> γαστροῦ ἀορίστον πληρώματος.

ναλίσκεις

1 καταλύεις Vat. | ἔθῃ Hartel 2 πλησίον Vat. 3 καταγινώσκεις Vat. 4 τὸ Us.: τῷ Vat. 5 ἀφροδίσια κτλ. = fr. 62 6 ἡ φιλία cf. E. Thomas, Herm. XXVII (1892) 31, Schwartz, Charakterk. 172 48: ἡ φιλοσοφία Hartel, Weil ἡλίου σφαῖρα Us. 7 τὸν μακάριον βίον Weil 9 ἐντυχῶσι Vat., corr. Wotke 11 = fr. 220

14 ἀπολειλυμένων Vat.: corr. Wotke? Us. | χάριτι 'grata recordatione' Cic. De fin. I 17, 57 cf. p. 44, 8; Vat. 17. 75

15 γεγονός Us.: γένος Vat. 16 = cod. Pal.-Heid. 3 | στρεβλούμενος ἢ στρεβλουμένον τοῦ φίλου Pal.-Heid. στρεβλούμενος τὸν φίλον Vat. στρεβλούμενος <αὐτὸς ἢ ὁρῶν στρεβλούμενον> τὸν φίλον Us., Kl. Schr. I 324 18 excerptum ex epistula cf. 19 21 δεσμοτήρια Vat., corr. Us. 23 τῆς suppl. Us.

60 Πᾶς ὡσπερ ἄρτι γεγονὼς ἐκ τοῦ ζῆν ἀπέρχεται.

61 Καλλίστη καὶ ἡ τῶν πλησίον ὄψεις, τῆς πρώτης συγγενείας ὁμοιοσύνης ἢ [εἰ] πολλὴν εἰς τοῦτο ποιουμένης σπουδῆν.

62 Εἰ γὰρ κατὰ τὸ δέον ὄργαι γίνονται τοῖς γεννησασί πρὸς τὰ ἔκγονα, μάταιον δῆπουθέν ἐστὶ τὸ ἀντιτείνειν καὶ μὴ 5
παρατεῖσθαι συγγνώμης τυχεῖν· εἰ δὲ μὴ κατὰ τὸ δέον ἀλλὰ ἀλογώτερον, γελοῖον πάν(τως) τὸ προσεκκαίειν τὴν ἀλογίαν θυμοκατοχοῦντα, καὶ μὴ ζητεῖν μεταθεῖναι κατ' ἄλλους τρόπους εὐγνωμονοῦντα.

63 Ἔστι καὶ ἐν λεπτότητι καθαριότης, ἧς ὁ ἀνεπιλόγιστος 10
παραπλήσιόν τι πάσχει τῷ δι' ἀοριστίαν ἐκπίπτοντι.

64 Ἀκολουθεῖν δεῖ τὸν παρὰ τῶν ἄλλων ἔπαινον αὐτόμα-
τον, ἡμᾶς δὲ γενέσθαι περὶ τὴν ἡμῶν ἰατροίαν.

65 Μάταιόν ἐστὶ παρὰ θεῶν αἰτεῖσθαι ἃ τις ἐαυτῷ χορη-
γῆσαι ἰκανός ἐστι. 15

66 Συμπαθῶμεν τοῖς φίλοις οὐ θρηνοῦντες ἀλλὰ φρον-
τίζοντες.

67 Ἐλεύθερος βίος οὐ δύναται κτήσασθαι χρήματα πολλὰ
διὰ τὸ τὸ πρᾶγμα <μὴ> βράδιον εἶναι χωρὶς θητείας ὄχλων ἢ
δυναστῶν, ἀλλὰ συνεχεῖ δαψιλείᾳ πάντα κέκτηται· ἂν δέ που 20
καὶ τύχη χρημάτων πολλῶν, καὶ ταῦτα βράδιως ἂν εἰς τὴν τοῦ
πλησίον εὐνοίαν διαμετρήσαι.

68 Οὐδὲν ἰκανὸν ᾧ ὀλίγον τὸ ἰκανόν.

1 = fr. 495 2 πλησίον Vat. 3 ἢ [εἰ] Weil l. l. p. 663 καὶ Hartel: ἢ εἰ (ex αι?) Vat. | ποιουμένη Vat., corr. Us. 5 ἔκγονα Vat. 6 <ὡστε> συγγνώμης τυχεῖν Croen. 7 πάντως scri.: πάν Vat. πάνν Weil σιγᾶν Us. | προσεκκαίειν Weil πρὸς ἔκκασιν Go.: πρὸς ἔκκλησιν Vat. πρὸς ἔκκλισιν vel ἔγκλισιν Us. | ἀλογίαν <ἄγον> Us. 8 θυμῷ, κατοχοῦντα Vat., corr. Croen., Rh. Mus. LXI (1906) 421 θυμῷ κατέχοντα Weil θυμῷ καταχοῖον Go. 9 εὐγνωμονοῦντα Croen.: εὐγνωμονοῦντας Vat. 10 λεπτότητι Us. καθάριος Vat., correxi 16 συμπαθῶ μὲν Vat. 18 <Ὁ> ἐλεύθερος βίος Croen., cf. fr. 196 | κτήσασθαι κτήματα Vat., corr. Hartel 19 μὴ add. Us. | θηλείας Vat., corr. Hartel 20 <ἐν> συνεχεῖ Hartel <συν> συνεχεῖ Us. σὺν εὐτελείας Croen. 28 = fr. 473, cod. Pal.-Heid. 4

69 Τὸ τῆς ψυχῆς ἀχάριστον λίχνον ἐποίησε τὸ ζῶον εἰς ἄπειρον τῶν ἐν διαίτῃ ποικιλιμάτων.

70 Μηδέν σοι ἐν βίῳ πραχθείη ὃ φόβον παρέξει σοι, εἰ γνωσθήσεται τῷ πλησίον.

5 71 Πρὸς πάσας τὰς ἐπιθυμίας προσακτέον τὸ ἐπερώτημα τοῦτο· τί μοι γενήσεται ἂν τελεσθῇ τὸ κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν ἐπιζητούμενον, καὶ τί ἂν μὴ τελεσθῆ;

72 Οὐδὲν ὄφελος ἦν τὴν κατ' ἀνθρώπους ἀσφάλειαν παρασκευάζεσθαι τῶν ἄνωθεν ὑπό(πτων ὄ)ντων καὶ τῶν 10 ὑποκάτω καὶ ἀπλῶς τῶν ἐν τῷ ἀπείρῳ.

73 Καὶ τὸ γενέσθαι τινὰς ἀλγηδόνας περὶ σῶμα λυσιτελεῖ πρὸς φυλακὴν τῶν ὁμοειδῶν.

74 Ἐν φιλολόγῳ συζητήσῃ πλεῖον ἤνυσεν ὁ ἠττηθεὶς, καθ' ὃ προσέμαθεν.

15 75 Εἰς τὰ παρωχηκότα ἀγαθὰ ἀχάριστος φωνή ἢ λέγουσα Τέλος ὄρα μακροῦ βίου.

76 Τοιοῦτος εἶ γηράσκων ὅποιον ἐγὼ παραινῶ, καὶ διέγνωκας ὅποιόν ἐστι τὸ ἑαυτῷ φιλοσοφῆσαι καὶ οἶον τὸ τῇ Ἑλλάδι· συγκαίρω σοι.

20 77 Τῆς αὐταρκειᾶς καρπὸς μέγιστος ἐλευθερία.

78 Ὁ γενναῖος περὶ σοφίαν καὶ φιλίαν μάλιστα γίγνεται ὦν τὸ μὲν ἐστι θνητὸν ἀγαθόν, τὸ δὲ ἀθάνατον.

79 Ὁ ἀτάραχος ἑαυτῷ καὶ ἐτέρῳ ἀόχλητος.

80 Γενναῖα σωτηρίας μοῖρα τῆς ἡλικίας τήρησις καὶ φυλακὴ 25 τῶν πάντα μολυνόντων κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς οἰστρώδεις.

1 λίχνον ex λέχνον corr. Vat. 3 ἐν <τῷ> βίῳ? Us.

8 = Sent. XIII | ἀνθρώπους D. Laert.: ἀνθρώπων (sic) Vat.

9 κατασκευάζεσθαι D. Laert. | ὑπόντων Vat., corr. Us.

ὀπίπτων κατεστῶτων D. Laert. 11 γενέσθαι sic Vat. 16 τέλος

κτλ.: Solon apud Io. Stob. II 7, 18 p. 133 W. Schol. in Lucian.

p. 5, 11 Ra. etc. 17 <Ὅτι> τοιοῦτος Us. | καὶ δὲ ἔγνωκας sic

Vat., corr. Us. 18 cf. Metrod. fr. 41 K | οἶον τὸ Hartel: οἶον

τῷ sic Vat. 22 θνητὸν Hartel: νοητὸν Vat. 24 γενναῖα

(γνησίῳ?) scri: F .: ὦ Vat. (prima littera aut Γ aut P fuisse videtur)

81 Οὐ λύει τὴν τῆς ψυχῆς ταραχὴν οὐδὲ τὴν ἀξιόλογον ἀπογεννᾶ χαρὰν οὔτε πλοῦτος ὑπάρχων ὁ μέγιστος οὔθ' ἢ παρὰ τοῖς πολλοῖς τιμὴ καὶ περιβλεψις οὔτ' ἄλλο τι τῶν παρὰ τὰς † ἀξυρισί(έ?)τους αἰτίας.

Accedunt ex codice Palatino-Heidelbergensi Graeco 129 f. 23^r praeter ea quae Vaticanus codex quoque habet (1 = 30, 2 = 31, 3 = 56, 4 = 68):

5 Μειρακιεῖαν κατὰ τὴν ἐν λόγοις εὐφροσύμειαν παραιτητέον· 5 μικρὰ γὰρ θαυμαζομένη μεγάλων στερίσκεται.

6 Οἱ κόλακες τύχης εὐημερούσης διάκονοι.

1 cf. fr. 470 | τὴν Vat.: τιν' Us. 4 ἀδιορίστους Us. 5 μν-ρακιεῖαν Pal., corr. Us. μνρ<ίαν μειρ>ακιεῖαν E. Thomas, Arch. f. G. d. Ph. IV (1891) 570 | κατὰ Us.: καὶ Pal. 7 οἱ del. Radermacher

Die angegebenen Preise

sind Grundpreise, die gegenwärtig (Oktober 1922), den jetzigen Herstellungs- und allgemeinen Unkosten entsprechend, mit der Teuerungsziffer 60 (für Schulbücher, mit * bezeichnet, mit 30) zu vervielfältigen sind.

Das Leben und die Lehre Epikurs. Diogenes Laertius Buch X. Übersetzt und mit kritischen Bemerkungen versehen von A. Kochalsky. Geb. M. 1.80

Diese erstmalige Gesamtübertragung des 10. Buches des Diogenes Laertius, das vor allem in den eingelegten Originaldokumenten Epikureischer Lehre dem Verständnis die größten Schwierigkeiten bereitet, will das Bild des Gartenphilosophen rein und klar aus dessen eigenen Äußerungen erstehen lassen. Über seine Abweichungen von Useners Text gibt der Verfasser in einem kritischen Anhang ausführlich Bericht.

Die griechische u. lateinische Literatur u. Sprache. (Die Kultur der Gegenwart., hrsg. v. P. Hinneberg. Teil I, Abt. 8.) 4. Aufl. [In Vorb. 1922.]

Inhalt: I. Die griechische Literatur und Sprache. Die griechische Literatur des Altertums: U. v. Wilamowitz-Moellendorff. — Die griechische Literatur des Mittelalters: K. Krumbacher. — Die griechische Sprache: J. Wackernagel. — II. Die lateinische Literatur und Sprache. Die röm. Literatur des Altertums: Fr. Leo. — Die latein. Literatur im Übergang vom Altertum zum Mittelalter: E. Norden. — Die lateinische Sprache: F. Skutsch.

Staat und Gesellschaft der Griechen und Römer bis zum Ende des Mittelalters. Von Ulrich v. Wilamowitz-Moellendorff, J. Kromayer und A. Heisenberg (Die Kultur der Gegenwart, herausg. von P. Hinneberg. Teil II, Abt. 4, 1.) 2. Aufl. [Unter der Presse. 1922.]

Inhalt: I. Staat und Gesellschaft der Griechen: U. v. Wilamowitz-Moellendorff. — II. Staat und Gesellschaft der Römer: J. Kromayer. III. Staat und Gesellschaft des byzantinischen Reiches: A. Heisenberg.

Charakterköpfe aus der antiken Literatur. Von Ed. Schwartz. Kart. je M. 3.50, zus. geb. in Geschenkausgabe M. 8.—

I. Reihe: 1. Die Iliade und Pindar. 2. Thukydides und Euripides. 3. Sokrates und Plato. 4. Polybios und Poseidonios. 5. Cicero. 5. Aufl. [VI u. 117 S.] 8. 1919. II. Reihe: 1. Diogenes der Hund und Krates der Kyniker. 2. Epikur. 3. Theokrit. 4. Eratosthenes. 5. Paulus. 3. Aufl. [VI u. 125 S.] 8. 1919.

„... Schwartz beherrscht den Stoff in ganz ungewöhnlicher Weise: das Reinstoffliche aber tritt allmählich ganz in den Hintergrund, dafür erglänzt jede einzelne der Erscheinungen um so klarer und mächtiger im Lichte ihrer Zeit.“ (Das literarische Echo.)

Römische Charakterköpfe in Briefen. Vornehmlich aus Cäsarischer und Trajanischer Zeit. Von C. Bardt. 2. Aufl. Geh. M. 12.—, geb. M. 16.—

„Bardt erschließt das Verständnis oft recht schwieriger Stücke, macht nach Charakterisierung der Lage der Briefschreiber geradezu gespannt auf die Dokumente und läßt so ein lebensvolles Bild der Zeiten u. ihrer Männer sich vor unseren Augen entrollen.“ (Das hum. Gymn.)

Geschichte der Autobiographie. Von G. Misch. I. Band: Das Altertum. Geh. M. 8.—, geb. M. 12.— Bd. II. III. [In Vorb. 22.]

„Der Verf. zieht alle Formen heran, in denen sich die Äußerungen des menschlichen Innern bewegt haben: wie Gebet, Lyrik, Beichte, Brief, rhetorische Deklamation usw. und schenkt uns ein stattliches Stück einer Geschichte des Individualismus.“ (Berliner phil. Wochenschr.)

Sophistik und Rhetorik. Das Bildungsideal des εὖ λέγειν in s. Verhältnis zur Philosophie des V. Jahrhunderts. Von H. Gomperz. M. 10.—

„In der Richtung des Strebens, das humanistische Bildungsideal zu erforschen und für die Gegenwart lebenskräftig zu machen, bedeutet das Werk eine wichtige Ergänzung, . . .“ (Blätter f. d. bayr. Gymnasialschulwesen.)

VERLAG VON B. G. TEUBNER IN LEIPZIG UND BERLIN

Anthologia Latina edd. Buecheler-Lommatsch-Riese. Pars II. Carmina Latina epigraphica conlegit Buecheler. Fasc. 1. Exemplar iteratum. *RM* 10.60, geb. *RM* 12.— [1032]

Fasc. 3. Supplementum cur. Lommatsch. *RM* 5.20, geb. *RM* 6.20 [1033a]

Anthologia lyrica Graeca ed. Diehl. Vol. I. *RM* 11.60, geb. *RM* 13.— [1034a]

Auch geteilt

Fasc. 1. Poetae elegiaci. Kart. *RM* 2.40 [1035]

Fasc. 2. Theognis. Carmen aureum. Phocylidea Geb. *RM* 2.40 [1036]

Fasc. 3. Iamborum scriptores. Kart. *RM* 2.40 [1036a]

Fasc. 4. Poetae melici: Monodia. Kart. *RM* 3.60 [1037]

Vol. II. *RM* 8.80, geb. *RM* 10.— [1038]

Auch geteilt:

Fasc. 5. Poetae melici: Chori. Kart. *RM* 3.60 [1038a]

Fasc. 6. Peplus Aristotelicus Scolia. Carmina popularia. Poetae Alexandrini. Kart. *RM* 3.60 [1039]

Supplementum. *RM* —.50 [1040]

Aristophanis cantica digessit stropharum popularium appendiculam adiecit O. Schroeder. Ed. altera correctior. *RM* 4.20, geb. *RM* 4.80 [1079]

Aristotelis πολιτικά Ἀθηναίων post Blas-Thalheim ed. Oppermann. *RM* 2.80, geb. *RM* 3.60 [1094]

— politica post Susemihlium rec. Immisch. Ed. II. *RM* 6.80, geb. *RM* 8.— [1095]

— topica. De sophisticis elenchis edd. Strache-Wallies. *RM* 6.80, geb. *RM* 8.— [1097]

Augustini de civitate Dei libri XXII rec. Dombart. Ed. IV. rec. Kalb.

Vol. I. (libri I—XIII). *RM* 10.60, geb. *RM* 12.— [1104]

Vol. II. (libri XIV—XXII). *RM* 10.60, geb. *RM* 12.— [1105]

Caesaris commentarii ed. Klotz.

Vol. II. Bellum civile. Ed. maior. *RM* 3.20, geb. *RM* 4.20 [1125]

Ed. minor (mit Index nom.). *RM* 1.40, geb. *RM* 2.— [1125a]

Vol. III. Bellum Alexandrinum — bellum Africum — bellum Hispaniense, fragmenta. Ed. maior. *RM* 7.80, geb. *RM* 9.— [1126]

Catulli Veronensis liber rec. Merrill. *RM* 2.—, geb. *RM* 2.60 [1133]

Choricii Gazaei opera rec. Foerster-Richtsteig. *RM* 26.60, geb. *RM* 28.— [1137a]

Ciceronis scripta omnia. Neuausgabe. Rec. Atzert, Ax, Beckmann, Früchtel, Klotz, Marx, Plasberg, Pohlenz, Reis, Schiche, Schoell, Simbeck, Sjögren, Ströbel, Stroux, Ziegler.

In den letzten Jahren wurden u. a. ausgegeben:

Vol. I = Fasc. 1—2. *RM* 8.—, geb. *RM* 9.— [1162a]

Auch geteilt:

Fasc. 1. Rhetorica ad Herennium rec. Marx. Kart. *RM* 4.— [1169]

Fasc. 2. Rhetorici libri duo qui vocantur de inventione rec. Ströbel. Kart. *RM* 3.60 [1170]

Vol. V = Fasc. 11—13a. *RM* 9.60, geb. *RM* 11.— [1164]

Auch geteilt:

Fasc. 11. Divinatio in Qu. Caecilius et in Verrem actio prima rec. Klotz. Kart. *RM* 1.20 [1180]

Fasc. 12. In Verrem actionis secundae libri I—III rec. Klotz. *RM* 5.20, geb. *RM* 6.— [1181]

Fasc. 13. — — libri IV—V rec. Klotz. *RM* 2.60, geb. *RM* 3.40 [1182]

Die Nummern in Schrägschrift sind Bestellnummern, deren Anwendung das Lieferungsverfahren vereinfacht und erleichtert

Bibliotheca Teubneriana: Neuerscheinungen

[Cicero. Neuausgabe.]

[Vol. V.]

Fasc. 13 a. Praefatio. Index. *RM* —80 [1183]

Vol. VI. Fasc. 14. De imperio Cn. Pompei rec. Reis. Kart. *RM* 1.— [1184]

Fasc. 15. Pro A. Cluentio Habito rec. Frächtel [1185]

Fasc. 17. In L. Catilinam orationes quatuor rec. Reis. Kart. *RM* 1.80 [1187]

Vol. IX = Fasc. 30—33 a. Geh. *RM* 14.60, geb. *RM* 16.— [1166 a]

Vol. XII. Fasc. 39. De re publica rec. Ziegler. Ed. II. *RM* 3.—, geb. *RM* 3.80 [1215]

Dionis Cassii historia Romana ed. Meibner. Vol. III. Libri LI—LX. *RM* 12.60, geb. *RM* 14.— [1282 a]

Dionysii Halicarnassensis opuscula ed. Badermacher. Vol. II. Fasc. 2. Praefatio. Indices. *RM* 3.—, geb. *RM* 3.60 [1291]

Euripidis cantica dig. Schröder. *RM* 5.—, geb. *RM* 6.— [1340]

Fragmenta poetarum Latinorum epicorum et lyricorum praeter Ennium et Lucillum post Baehrens iterum ed. Morel. *RM* 6.20, geb. *RM* 7.20 [1371 a]

Hrotsvithae opera ed. Strecker. Ed. II. Geh. *RM* 6.80, geb. *RM* 8.— [1912]

Inscriptiones Graecae ad illustrandas dialectos selectae scholarum in usum ed. Solmsen. Ed. quartam auctam et emend. cur. Fraenkel. *RM* 4.—, geb. *RM* 4.80 [1449]

Martialis epigrammaton libri ed. Hebraeus. *RM* 6.60, geb. *RM* 8.— [1531]

[Pindarus] Scholia in Pindarum ed. Drachmann. Vol. III. Scholia in Nemeonicas et Isthmionicas. Epimetrum. Indices. *RM* 12.60, geb. *RM* 14.— [1598 a]

Plutarchi vitae parallelae. Neubearbeitung Edd. Lindskoget Ziegler. Vol. III. Fasc. 2 (= Nr. 21—23). *RM* 8.60, geb. *RM* 10.— [1676]. Vol. III. Fasc. 3 (= Nr. 24). [In Vorb. 1930] [1676 a]

Auch einzeln: 21. Lycurgus et Numa. Kart. *RM* 2.20 [1697] — 22. Lysander et Sulla. Kart. *RM* 2.60 [1698] — 23. Agesilaus et Pompeius. Kart. *RM* 3.20 [1699] — 24. Galba et Otho. [In Vorb. 1930] [1700]

— moralia. Neubearbeitung. Recc. Hubert, Nachstädt, Paton, Pohlenz, Sieveking, Titchener, Wegehaupt. Vol. I. *RM* 10.—, geb. *RM* 11.60 [1705]

Auch in 3 Fasc.:

Fasc. 1. *RM* 5.20, geb. *RM* 6.— [1705 b]
Fasc. 2. *RM* 4.20, geb. *RM* 5.— [1705 c]
Praefatio scr. Pohlenz. *RM* 1.20 [1705 d]
Vol. III. *RM* 16.60, geb. *RM* 18.— [1922]

Auch in 2 Fasc. (Auswahl):

Fasc. I. Kart. *RM* 3.80 [1923]
Fasc. II. Kart. *RM* 3.— [1924]

Rhetores Graeci. Neubearbeitung. Vol. V. Aristides ed. Schmid. *RM* 5.—, geb. *RM* 6.— [1759 a]. Vol. X. Aphthonius ed. Rabe. *RM* 4.—, geb. *RM* 4.60 [1760 a]. Vol. XIV. Prolegomenon sylloge ed. Rabe. [U. d. Pr. 1930.] Vol. XV. Ioannes Sardinianus in Aphthonium ed. Rabe. Geh. *RM* 12.60, geb. *RM* 14.— [1761 b]

Vallae, Laurentii, de falso credita et ementita Constantini donatione declamatio rec. Schwahn. *RM* 4.40, geb. *RM* 5.— [1472 a]

Varronis rerum rusticarum libri tres. Post Keil. iterum ed. Goetz. *RM* 4.60, geb. *RM* 5.60 [1870]

Vergili Maronis opera. Post Ribbeckium tertium rec. Janell. Ed. maior iterum recognita. *RM* 5.60, geb. *RM* 7.— [1874]

Xenophontis historia Graeca (Hellenica) ed. Hude. Ed. maior. *RM* 6.80, geb. *RM* 8.— [1930]. Ed. minor. *RM* 2.40, geb. *RM* 3.20 [1931]

Klassische Altertumswissenschaft (Auswahl)

Antike. Das Problem des Klassischen und die Antike. 8 Vorträge gehalten auf der Fachtagung der klassischen Altertumswissenschaft zu Naumburg 1930. Hrsg. von W. Jaeger. [U. d. Pr. 1930]

Antike. Neue Wege zur Antike. Heft VIII. W. Kranz: Platon im Gymnasium. — W. Schadewaldt: Sophokles' Aias und Antigone. — A. Koerte: Neuere Forschungen auf dem Gebiet der griech. Metrik. Geh. *RM* 5.—

Back, Fr., Körper und Rhythmus. 52 griechische Bildwerke. Mit einer Einführung. 1927. Kart. *RM* 4.—, geb. *RM* 6.—

Bethe, E., Homer, Dichtung und Sage. II. Bd. Kyklos. Zeitbestimmung. Nebst den Resten des Troischen Kyklos und einem Beitrag von Fr. Studniczka. 2. Aufl. 1929. Geh. *RM* 14.—, geb. *RM* 16.—. Auch geteilt: I. Bd. Geb. *RM* 9.—, II. Bd. Geb. *RM* 11.—. III. Bd. Die Sage vom Troischen Krieg 1927. Geh. *RM* 10.—, geb. *RM* 12.—

Böhme, J., Die Seele und das Ich im Homerischen Epos. Mit einem Anh.: Vergleich mit dem Glauben der Primitiven. 1930. Geh. *RM* 8.—

Boll, Fr., Bezold, C., Gundel, W., Sternglaube und Sterndeutung. Die Geschichte und das Wesen der Astrologie. 3. Aufl. Mit 48 Abb. im Text u. auf 20 Tafeln sowie 1 Sternkarte. 1926. Geh. *RM* 11.—, geb. *RM* 13.60

Büheler, Fr., Kleine Schriften. Hrsg. von O. Hense u. E. Lommatzsch. II. Bd. 1927. Geh. *RM* 18.—, geb. *RM* 20.— III. Bd. [U. d. Pr. 1930]

Corpus medicorum Graecorum. I. Hippocrates: Indices librorum. Iusiurandum. Lex. De arte. De medico. De decente habitu. Praeceptiones. De prisca medicina. De aere locis aquis. De alimento. De liquidorum usu. De flatibus. Ed. J. L. Heiberg. 1927. Geh. *RM* 10.—, geb. *RM* 12.—

— IV. Sorani gynaeciorum libri IV. De signis fracturarum. De fasciis. Vita Hippocratis secundum Soranum. Ed. J. Ilberg. Mit 18 Taf. 1927. *RM* 22.—, geb. *RM* 24.—

— VI 1, 1 u. 2. Oribasii collectionum medicarum reliquiae. Ed. H. Raeder. I. Libri I—VIII. 1928. II. Libri IX—XVI. 1929. Geh. je *RM* 20.—, geb. je *RM* 22.—

— VI 2, 1. — III. Libri XXIV—XXV, XLIII—XLVIII. [U. d. Pr. 1930]

— VI 3. Oribasii synopsis ad Eustathium. Libri ad Eunapium. Ed. H. Raeder. 1927. Geh. *RM* 30.—, geb. *RM* 33.—

Corpus medicorum Latinorum. Vol. IV. Anton. Musae de herba vetton. liber. Pseudo-apulei herbarius. Anonymi de taxone liber. Sexti Placiti liber medic. ex animal. etc. edd. E. Howard et H. E. Sigerist. Mit Abb. u. 2 Taf. 1927. *RM* 24.—, geb. *RM* 26.—

— VIII 1, 1. Anthimi de observatione ciborum ad Theodoricum regem Fraucorum epistula rec. E. Liechtenhan. 1928. Geh. *RM* 6.—, geb. *RM* 7.50

Cumont, F., Die orientalischen Religionen im römischen Heidentum. Nach der 4. franz. Aufl. unter Zugrundelegung der Übersetzung Gehricks bearb. von A. Burckhardt-Brandenberg. 3. Aufl. Mit 8 Doppeltaf. 1931. Geh. *RM* 12.—, geb. *RM* 14.—

Euripides Alkestis. Erklärt von L. Weber. 1930. Geh. *RM* 8.—, geb. *RM* 10.—

Gercke, A., u. Norden, E., Einleitung in d. Altertumswissenschaft. 3 Bde.

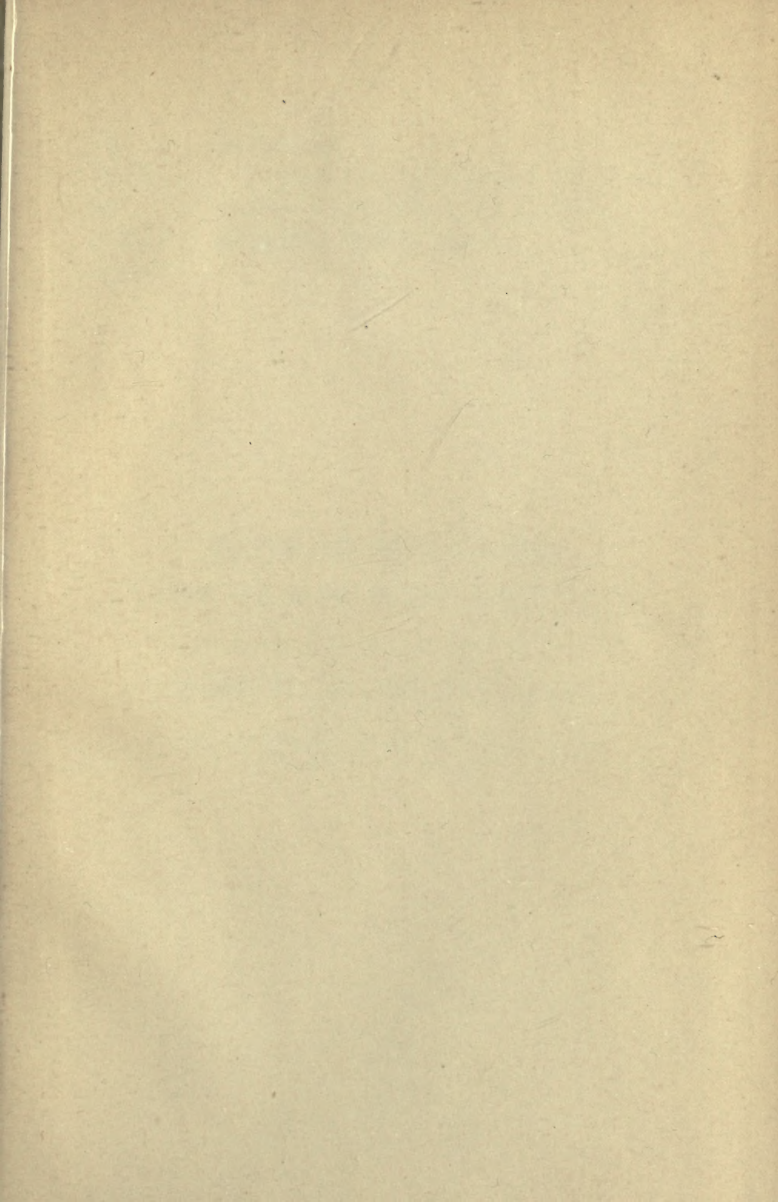
I. Band: 1. Geschichte der Philologie (U. v. Wilamowitz-Moellendorff). Kart. *RM* 2.80 2. Textkritik (P. Maas) Kart. *RM* 1.20. 3. Griech. Literatur (E. Bethe, P. Wendland, M. Pohlenz) Kart. *RM* 7.—. 4. Römische Literatur (E. Norden). Kart. *RM* 4.—. 5. Christl. Literatur (H. Lietzmann). Kart. *RM* 1.60. 6. Sprache (P. Kretzschmer). Kart. *RM* 4.—. 7. Griech. Metrik (P. Maas). Kart. *RM* 1.60. 8. Röm. Metrik (Fr. Vollmer). Kart. *RM* 1.20. 9. Griech. Epigraphik (Hiller v. Gaertringen). Papyruskunde (W. Schubart). Griech. Paläographie (P. Maas). Kart. *RM* 3.—. 10. Latein. Epigraphik (H. Dessau). Lat. Paläographie (P. Lehmann). Kart. *RM* 3.20. Supplement. Vorwort. Inhaltsverzeichnis, Nachträge. Register. Kart. *RM* 2.40. Kplt. geb. *RM* 32.—. [3. Aufl.]

II. Band: 1. Griech. und röm. Privatleben (E. Pernice). Kart. *RM* 3.50. 2. Münzkunde (K. Regling). Kart. *RM* 1.50. 3. Griech. u. röm. Kunst (A. Bumpf). 4. Griech. und röm. Religion (S. Wide-Nilsson) Kart. *RM* 4.—. 5. Exakte Wissensch. (A. Behm.) 6. Geschichte der Philosophie (A. Gercke u. E. Hoffmann). [4. Aufl. In Vorb. 1930]

Klassische Altertumswissenschaft (Auswahl)

- [Gericke, A., u. Norden, E., Einleitung in die Altertumswissenschaft.]
III. Band: 1. Griech. Geschichte (C. F. Lehmann-Haupt u. J. Beloch). Kart. *RM* 6.—. 2. Röm. Geschichte (J. Beloch u. E. Kornemann). Kart. *RM* 5.—. 3. Griech. Staatsaltertümer (B. Keil). Kart. *RM* 4.—. 4. Röm. Staatsaltertümer (K. J. Neumann). *RM* 1.80. Kplt. geb. *RM* 16.—. [2. Aufl.]
- Giesecke, W., Das Ptolemäergeld. Eine Entwicklungsgeschichte des ägyptischen Münzwesens unter Berücksichtigung der Verhältnisse von Kyrene. Mit 4 Taf. 1930. Geh. *RM* 10.—, geb. *RM* 12.—
- Heinze, R., Die Augusteische Kultur. Hrsg. von A. Körte. Mit 2 Taf. 1930. Geh. *RM* 5.—, geb. *RM* 6.50
- Kaerst, J., Geschichte des Hellenismus. I. Band. 3. Aufl. 1927. Geh. *RM* 24.—, geb. *RM* 26.—. II. Band: Das Wesen des Hellenismus. 2. Aufl. 1926. Geh. *RM* 18.—, geb. *RM* 20.—
- Kornemann, E., Doppelprinzipat und Reichsteilung im Imperium Romanum. 1930. Geh. *RM* 8.—, geb. *RM* 10.—
- Marcks, Fr., Oskar Jäger. Das Leben eines deutschen Schulmannes. Mit 2 Bildn. u. einer Zeichnung. 1930. Geh. *RM* 12.—
- Papyri Graecae magicae. Die griechischen Zauberpapyri. Unter Mitarbeit v. Fachgelehrten hrsg. u. übers. v. K. Preisendanz. Bd. I, 1928. *RM* 16.—, geb. *RM* 18.—. Bd. II. [U. d. Pr. 1930]
- Pohlens, M., Die griechische Tragödie. [Darstellung.] 1930. Geh. *RM* 18.— geb. *RM* 20.—. Dazu in besonderem Band: Erläuterungen. 1930. Geh. *RM* 10.— geb. *RM* 12.—
- Poland, F., Reisinger, E., u. Wagner, R., Die antike Kultur in ihren Hauptzügen dargestellt. 2. Aufl. Mit 130 Abb. i. T., 6 ein- u. mehrfarb. Taf. u. 2 Plänen. 1925. Geh. *RM* 12.—
- Reitzenstein, R., Die Vorgeschichte der christlichen Taufe. Mit Beiträgen von Troje. 1929. Geh. *RM* 14.—, geb. *RM* 16.—
- Schaal, H., Vom Tauschhandel zum Welthandel. Bilder vom Handel und Verkehr der Vorgeschichte und des Altertums. [U. d. Pr. 1930.]
- Schwahn, W., Demosthenes gegen Aphobos. Ein Beitrag zur Geschichte der griechischen Wirtschaft. 1929. Geh. *RM* 3.—
- Seel, O., Sallust. Von den Briefen ad Caesarem zur Coniuratio Catilinae. 1930. Kart. *RM* 3.60
- Stegemann, V., Astrologie und Universalgeschichte. Studien und Interpretationen zu den Dionysiaka des Nonnos von Panopolis. Mit 1 Sternkarte (Stoicheia Heft IX.) 1930. Geh. *RM* 16.—, geb. *RM* 18.—
- Tactus Germania. Hrsg. u. erklärt v. W. Reeb, in Verbindung mit A. Dopsch. H. Reis u. K. Schumacher. 1930. Geh. *RM* 6.—, geb. *RM* 7.60
- Täubler, E., Tyche. Historische Studien. 1926. Geh. *RM* 10.—, geb. *RM* 12.50
— Die Archäologie des Thukydides. 1927. Geh. *RM* 6.—, geb. *RM* 8.—
- Teuffel, W. S., Geschichte der römischen Literatur. Von E. Klostermann, W. Kroll, R. Leonhard, F. Skutsch u. P. Wessner. 3 Bände.
I. Bd. Die Literatur der Republik. 6. Aufl. 1916. Geh. *RM* 17.—, geb. *RM* 19.—
II. — Vom Jahre 31 v. Chr. b. z. J. 96 n. Chr. 7. Aufl. 1920. Geh. *RM* 10.—, geb. *RM* 12.—
III. — — — 96 n. Chr. b. z. Ausg. d. Altert. 6. Aufl. 1913. *RM* 18.—, geb. *RM* 20.—
- Thierfelder, A., De rationibus interpolationum Plautinarum. 1930. Geh. *RM* 10.—, geb. *RM* 12.—
- Troels-Lund, Himmelsbild und Weltanschauung. Autorisierte, vom Verfasser durchgese. Übersetzung von L. Bloch. 5. Aufl. 1929. Geh. *RM* 8.—
- Vorträge der Bibliothek Warburg. Hrsg. von F. Saxl. Bisher erschienen 7 Bände. VIII. Bd. u. d. Pr. 1930. Verzeichnis vom Verlag erhältlich.
- Wuensch, M., Lucan-Interpretationen. [92 S.] 8. 1930. Geh. *RM* 3.—

PA   Epicurus
3970   Epicuri epistulae tres et
E2   ratae sententiae e Laertio
1922   Diogene servatae
cop.2

PLEASE DO NOT REMOVE
CARDS OR SLIPS FROM THIS POCKET

UNIVERSITY OF TORONTO LIBRARY
